ב״ה

ספר

תפארת בחורים

יכלול בו אזהרות אזהרות מוסר השכל הלכה

ומליצה דברי חכמים ז״ל ומדרשים גם חסק

אחד על הריגא שירים וניגון מעניינים שונים

גם רמזיות על הכרתיות הרבה אבגלחה ו

וקומיות עד הסוף גישון //

כלפה עי׳ הצעיר יהושע בן לוי נ״ע

לפ״ק מעם ליגוליעם יצו קכ״ר

דד ב

לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך מלך פלשת אל עולם למנצח על מות
לבן תולע הוא כשל ומכאובו הוא סבלם האומר אבינו לא ראינו וזקנים
לא שמו · אלי קראתי אחי מאשרי בוטח בן בנין המשיחי שמו לפנים בישראל דוד ב
בוטח בן בנין

ראיתי מגלה מגלה סוד נעלמה עפה סודות עמוקים על לוחותיה חקוקים
אמרותיה ברורה זכו מאד דרכיה · ולא כוונו שבקור רעיוניה מגלה
ספרים קראתיה בכובד ראש ובשמחה רבה הוצעתי בדבריה הנאירים בנעימות ספרה
סודותיה · הורה לי חזור כלה כדברי הם׳ החרום ומגמת הרועץ אבל מתשובותיה והמובן
אבל על דרך כלל הוא כי ערך נחלו מבורך הולך הלכו אחרי ההבל ברוב חקירתם ספרה
כידם ספרתה המרתם בכזבה ראתם וערך רשעתם חשבו לעלות שמים וירדו לעמקי
שאול במבוכתם החלאים האלה בכתבותם לערך עשו כל מה שיכללו באולתם וישו בו כ
כלמתם אוי להם על עולם ויציעם כי עשו לתהל אחריהם · עד כאן הצגתי בחלק האחד
מכרבך אחר העמל והעורות כי באו בו דברך בעלמים ובדומה כי רוח הקדש מרחפת על
פניך בחזיון לילה והקיצות היא רשיתך ברוך המשיח שרץ לך לב לדעת ואוזן שומעת
לא תשק אורך הבל האמוני להשיבו בתשכיו תשבק עלשה ולא על מעשים טובים עשיר
מעידרא חריה חשבתי לזר ראש מרגים אשר שונא הוא מעולם לאמונה נזורים לבזקה
בזק ברורות בסבל מי שאמר הבל והדרשני מאורות · אין לשבל הלך בדבר מתה שיולך
בקרביו ומותריו לא ידע הדרך ישכון אור כל חשך עמון לבתוכיו האמונה היא הטובה
למעלה והכותרים בה ישובו רשעים לסאולה ולזה אמר וצדיק באמונתו יחיה אם נדרי ...ה
האמונה בלשון עברית כמו שארה ומלמדך חושבים וכי ראוין כורך רצויה ומעשים לשם
שמים והאמונה לך אזור חלצים לא ירפרה אחרי ההבל וכזביו להורך כעוה ונשקת ד
דרכים ראוין אחי להעירך על דרכי האמונה אשר בחר המשיח וכבודו הזורח עליך
לקחת

נקחה לך למנה ~

אל רבי כאזוריך אשר האמינו באחדות התשועה לבד ושללו מרוב הרבוי לגמרי ושמע
בהאמר שמע ישראל והבינו ומאחד מה שידע עליו נדרו באמרנות לא א׳ ב׳
בהרכבה ובמין ובמנין וביתם או כוסף בחספרו · ואחר לא כן האמינהו א׳ וג׳ והג׳
אחד והאחד ג׳ כוסף לכמה באחדיו תמוגיו לא שלש ברוחיו אך עצמי מראחד מגן לג׳
מה שאין התה יכולה לדבר ובכבדה האוזן תשמוע אין להוסיף ואין לגרוע ~

אל רבי כאזוריך אשר האמינהו בלבי תשרגה ושמעו באומרו אני ה׳ לא שניתי ש
שללו מרוב הגשמות בכל תאמתי כח בשמוס נרשוהו שבל תשוק נכון להתשכם אחר
העיון ברוב המוכס ושאוכס נרשו חיים לתשלי הרוחה אשר הושמו תמך לאנשי הראות בכל
המוכס · ואחר לא כן לא רשלו מרוב הגשמות והצמיות אולה לך והאמין בו שמרלבש בשר
בא׳ מראחיו ול השלשה בא כאשר רצה ונשמך כמים רמו לכתר על עמו ודרכה רק לו
רודה אשר סבל המות להושיע ולהציל תלייך אות כאמ ותכאוביך לא נזרה תכמרו
לותך אחר לישועך זולתו · האמין שכרבשר בבטן העלמה המורה בלשון עבריה ברולה׳
המיתה כמו דרך גבר בעלמה שהוא מתוך עם הנזכרים למעלה שאינם עושים שבול
והם קשים לציר וכן האשה לחשו׳ גבר הוא קשה וכבר כתב על זה אור לאחז מקנוי אמיק
שהיה קודם זה כרוך שנה לא קארה בלדה לא שוקה בחבלה כמו הרה לא אחזור
צירים וצרה כמבכירה ויהי בה התק כל הנשים והי כבראשונה לא רבינו לתאחר האות׳
היות כבימת הגשמים נמעט ~

אל רבי כאזוריך אשר העמיקו בחקורו של מעשה בראשית להציר בו רשעיוד
רשעמור ודבר תכמות ולשון שיסבין עם הפילוסופיא סברו סברות וכדבר
גן עדן והנהרות ועץ הדעת טוב ורע עשו שבעו תקירות ובאדם וחוה ונחש וכרבות ה
קשרות · ואחר לא כן קח העיון כל כחשונו רק שרוסית לאדם עונש נחשיי על

מה

אל רבי כאבוריך

הנה אין תרופה למחלתנו והוא המסרו ביד השטן יגרהו בחרמו ויאספהו במכמרתו עד
בו נואש אשר להיותו מרהו מיד בר והסיר מעליו שבטו ועשה זה אלא מזכר בכתוב
מעדר והקללות האמורות שם על עמדם השמודיה והמיתה קרה ודרך החזק בזה אחי
המהפכה הגוש"י אשר חדשו ראש השלוחים אשר כשם רבך כי זה יכול אברך כי יהיה
מקמין אלא כאשר היאריך //

אל רבי כאבוריך אשר הביאם יסודות הכרת השכל להודות בהרחבות השונות
טבעיות אל היות הצורות למדיות ומהבה למיניהם למי הולידו תולדות
על יסודתן בהררי השכל בין מצולים ורעיות הטעיקן אחרי בהאחרות דרכי הגיון
ומדריו ולהבדיל בין מיני ההקש המוחתי וזולתו כרפו חלק גדול לשתוכה אחריו ובלמודיו
היקרות שמו כל מעיים ודברו דברים נאו מודות להלל להודות ומתנמקין ים בחכמת
המספר והתשבורת הטעו חכמים ובשלטן חכמת הרפואה הגלילות אכלו מעדנים בהרים
הרי החכמה הקבעית הבכו בינים ובשאלות האלו מרבים כתנים לא יערכם זהב ו
ומצדכים וזה דרכם בכל למו אחי · ואחרב לא כן תולה לך לא ראמין שיולד הזמן
הראשון מרמזת ראשונה מן ההקש אשר הוא יסוד חכמת ההגיון כמו היאמר על
הכל כי מזה יבוא לכפירה בחוק האמונה · אם ראמר האב הוא האל והאל הוא הבן לא
יולד אם כן האב הוא הבן · לא ראשוב שרצדק בה על כל מיני ההרחבות אשר הגדול
והקטן מרחקים ומספר קבוע אחדים או אחדיות כי לפי האמונה נוח המשיח הגדול
זה ובשוא לשונה קטנה כבר איש ואם אפשר הוא האמין שיבנם העולם כולו בגרגיר
חרדל ודוקן ומספר גשמי המשיח אשר בכותו מרמזת לאלהים ומאור אינו קבוע
אחדים אבל העשרה והמאה והאלף אחד לא ראשוב ההרחבות הטבעיות שכל המותר
בזמן ואחי אפשר להרכבן יחד המכוחה והתנועה בנושא אחד כי גשם המשיח היושב
בשמים ירד משמי קדם ובא אל הבמה עם היותו יושב שם שכן ושוכן וזה עם המחמר
השלם

אל רבי כאמבוריך

השלם ההוא הנבחר היוצא מפי הכהן לא גדול אבל איזה כהן שיהיה בגדול כגאון כמהם—
כמשל כצדיק כרשע פירוש כחולת כי הסגולה דבקה המסור בפי המשיח אחרי אבינו ו
ואחרי אהרן עם בניו וכהניו תלמידיו ושונאיו החזק בזאת האמונה אחי כי היא הדבק לו
לחיי עד וכן יהיה אלהים עמך כי השכל את נפש הצדיק בבקר יתלבש שלא ולנורב · ר
השכל עד //

אני נפש לאבוריך אוכל נפש העצבים נפשם בהם רגשות צמאים גם רעבים—
ואראה את כתב הנלבב השכל ורשמו תושיעך בקרבך את הא' הערין ו
והקדים קדוש ישראל בקרבך · אל הפתן בהתגע מתגרם השמיתי הרפואה הישרה ולזה
רפתגע אכל גם בן הרפואה והשמירה כי תמיד כל היום לא יחשה גם המשיח בשעריו
ודרכו דרך ישרה יעשהו נקבים נקבים חלולים בא יצא עד שמים שערו שמים ועד
ערב סביב מזיב אלה וש"ץ שנה קרוב הוא שנעשה כל גופו כברייה או יחתך ויראה
בזולת שמים מדביקים או ברבוכו או בסתירה ואפשר שיאמר עוד כהכים הגשמים ואין
בזה סתירה בחר לך אחד מאלה אשר ראה יורד מוקר עם המושכל וגם זה הודה
בכוונת המשיח שהוא בלבי בעל הבלה אשר הוא שורש האמונה וזאת הדרך אל הפתן
בהתגלות החכמה האלהית שאי אפשר שיצדיקו יחד החיוב והשלילה ושאי אפשר יהיה דבק
המקרה עצם והעצם מקרה וגם בהקדמה האומרת שמציאות העצם בעצמותו ומציאות
המקרה בנושא הנמצא העצם בעצמותו כי זה המשיח היושב בשמים לא ירפאנו ואשר
בגבה תרפאנו ואפשר בכל מיני הרפואות ושניהם יחד אם כן יצדק באחד שירפאנו
ושלא ירפאנו וכן עצם העוגה לפי מאמר הכהן הוא עצם הנפש בחמר ושם השמר
המאמר נהפך העצם למקרה או נעדר העצם העדר גמור בצורתו וחומרו ויעמדו ה
המקרים לא במציאותם בנושא ואשר ישובו המקרים הם עצם ואלה בשר הכהן האוכל
תורה וזה לא יבחר בו אחד מהמאמינים ומצד אחי לא הטעה בהתגלות חכמת המבין
האומרת

אל תהי כאבותיך

האומרת שמות הדמות לא יעשה במושגים כל זמן שיהיה הכלי באור והאמונה בריא
כי אלהים הראה עולם לא השכיל עליך לראות לא יעשוק תוסיף ורשע ברוחה והנשמים
בהם ושהשוב המראה אשר ראהו והקול והלפיד והמשוש והריח מקרים עומדים
על הגוף לבדו כי כלם עומדים בשמורה לא בנושא לא רמיה בתכונות המושכל
הראשון האומר שהכל גדול מן החלק · ואמרה לא כן אבל הכל שוה לחלק והחלק לכל
כי העוגה הכלית בשלמות הלוי בכח החלוקה בכל חלק מחלקיה כמשא גוף המשיח ו
והחלק בכל והכל אחד והמשל מהמראה הנשבר יאיר עיני שלך כי הלימוד השלם
כבתר וראוי לשמורך · ובכלל אחי לא רודה קולך בהקדמות האומות לכתבנו טבע
קיים עומד ואי אפשר ההשגות ולכל המתנגדות בחוק השכל והלכנו הנזכר ובהכרה
רבות לא אלה מתורות ההייה משמורך אמונות השלש יכולת המשיח על כל דבר
קרוב או רחוק כמנע או אפשר הכזב מה שלא בא על מורנו מודה והאמן במחייב
כי שוק תהיה המורדו ~

אל תהי כאבותיך אשר היתה להם למורשה תורתו של משה שחשבו להשיג עולם
הרוקני במה שרבללו מהעיון והמעשה עבודה עקרות, טוב להם מהרף
מכל מקורות שאו כעל כן הון על ראות מצותיה נזהרו מאד ולא חטאו בדבר
מש״מ אזהרותיה חשבות נכחית לאמרה הכסרדות לה׳ אלהינו ובהזהיר תמיד כל
הכבוקים עליה ואחרונים בדבור המאמר האחרון הזהיר על זכירה משפטים וחוקיה
ואמרה לא כן הנה לה מן תהיה לבוז כי תוליד בניס לא יכניסם בבריתו של אברהם ולא
ישוב לבשן לא תזכור את יום השבת והמועדות לקדשם וביום הצום המיוחד אכול ו
ושרה ולא יבוא עליך אשם מאכילת חמץ לא יראה ולכל המאכלות אסורות עדיק
כת הזה דהיראה אכל בשר וחלב בתערובת ולא ישוב לבך מופר· תרה תיק ו
ואכול חזיר שקץ ואכבר. לא תבדוק במיני דגים ושחוט עופות וחגבים אכול לשבע

אר

אל רעי כאהובך

את הכום והשלך לבלבך בוזרו את השרפים כבוד ותפארה והבחירה לא ראייה לורא
אבל מה רעשה ואנחי המשיח כולם הזהירו עליו כל המאמינים וכן רמזה במדר
הנקרא אמונטולורום ואחכי קראוה רולדות האלהים ואמרו כל המחזיקים באמונה
המשיח על הבחירה ובכלל לא אראה באחד מהם שהרמו דבר מרע״ך ושהדיחוהו ל
זרעו של אברהם אשר קבלו כל כחם ועל זרעם הורדו של משה והם בעצמם
לתי שהיו מהזרע ההוא קיימו הדורה מאד אחר מירע ישו ואחר שלבלו בשמו וכן
רמזה בס׳ מעיאום וכן קאשטיבאן אמר שנקברו האבות בשדה אשר קנה אברהם
מאת חמור בן שכם והזכיר גם כן שיעקב ירד למצרים בע״ה נפש והמשיח בעצמו
אמר שביומי אחאב שנר ג׳ שנים ומחצה טל ומטר יורה על סס אליעזר ובקיאורם
בספרי הקודש והנה כל המחקרות הא׳ ונמצא בהם הכמוסות שעדו תרומות בחורתי
לשמרך אחי ורמז שהקברו אחרי ותלמדך הקדש ותעמידוני על הדרים כי ידעתי כי
רוח הקודש דבר גם אתכם וכל רז לא אנס לכה רעו רודה למשיח שכתר בכם //

אל רעי כאהובך שקבלו עליהם חוקים צדיקים באמרם עצמות חמור טהורים
ועצמות כהן גדול טמאים כא לברכה וקח לך עצמות אדם לא ראיה ל
לטשור אורם רבוודים כימי בארץ מצרים ירחוק האורות והמותרים ודברים כתלמים וזרים
הן טהור מטומא לא א׳ רבים אשר אחרי כל קדושים גם בנביאים דרש אל המתים ומחריש
עצם כשעורה קבבד בזהב ובכסף ובאבן יקרה ועל חיק יתן כל נשיקה האחור ובאהבה
גדולה ותבה יריה את תלם לה ברדירא ~

את זה ראיתי להשיבך אחי כי ידעתיך אוהב האמת מאד שהות אחר מכיר
אחרי גדרך חי ומדבר מה לא הסירוך מאחורי רבל ויתרוך בהבליהם לא כ
נלבדת בשחירותם נאחזת בהבליהם רמים אחרי בדרכי אמונתך אמונת המשיח באורו
רבקה אור וכל אשר רעשה רבליו לא רבינו על הכניעה והענוה והבזיון הדבק בנפש ו
והשפלות

אל רעי כאבורך

והשמחות אשר על פניך יראוני כוררך וראיתי רגלך לפניהם כמו שבלול בחמרם אליך
כל היום עבות כותב או מקול רב בהשאר נחשך לעד בדמעי לא יעבור זכרונך כי
ראיתי פני המלך והשר יושבת אצלו במחיצתו ואשר עוד ברכה והתנצלה והצדקה במתר
מעלת מלמדך ואוהבתו ואת כל כבודו ואת יקר תפארת גדולתו ואחרי שבתי בבלס
אדים ובדמותו ומעשי אורו במאמר לא אדע אם יש לרואה או במחזיון רק היה תמיד
גם אני ידעתי כמוך את כל גדולות אשר עשה והדבורות הנאמרות בזולת יצאת מרבה
והתלמוד קיבוץ עולם היקר אשר מצא כמה השמועות והקדמות רמות דרך האורות
באשר החכמות רק רודה למצוא אהבה לו בשלמו · לא נכנס אדוניו המלך ברצונו מ
מרבות מביר נגזיו כי אורו ראה צדיק לפניו מהלך ברוחו לא נכנס בתר המיוחד ב
בישראל ר׳ תמלאי קרישקש מהגיד השמועות וגם ישר נוכח עמו כבוד עשה לו
לבקר בהיכלו ולהיות תמיד אצלו מאהבה אשר אהבו · ואשר הודעתני אחי כי בכחו גדול
ובאהבת אדוניהו המלך השר הזה גדולה שעשה כרוח שם אלה רבינה הכמים
והבנים הקודם מאוד שבה לעבר אחד ואחד גם אני אודך שדבר גדול השר ואחריו ש
שזכה את הרבים ולגמול טובות לחיים · אתנם באתי לאשר הולידו בנים ובנות ו
ולבנים העדיות מתי השמועה למדו שם באביגון אשר לדבר על היהודים הנערה
וזוה מן האדון הקארדינאלי די מאמתלונא ומשרים אחרים בבבנה אלה יקרות על
בני ישראל ושרי הקהל הרבה מרוחים דעת אתמיור וכל הכנסיה אלו אחד מיוחד
הנדונה או לנגעות אורו קארדינאלי כמיוחדים שבבני עליה · לכן אחי הגדל שמחה
כי בכבודו כבוד יהיה לך ועשה יעשה לך גם הוא ברים ברית כהונה וברית לויה ועל אשר
כתבת אלי והזכרתני וסדרתי מוסר הבנים כי משרתי המורגלים אצלו שורת מתשבותי
אתלה כי ידעתי כוונתי רצויה ומעשי מונחים רמים אני עם אלי בכל לבבי ובכל
נפשי כאשר כנחים ובמשית צדקו הנקרא בשמו מבטחי ורקותי הוא מעוזי ומנוסי וזמרתי
אמונה

:אל דהי האמבוריך

אמונת עזי ותמון ישועתי גם מאז אני דבק בזאת האמונה לא הרהרתי אחרי כלל ו
ולעולם לא נסוגה ואשר אמונתי עזה הוא אשר האמנתי זה לי כעשרים שנה׃ אשאל ממך
דבר אחד קורא אהבת שתכתוב ותיתן לו רשות על ספר בהרמונית עם החכם הנכבד
אביך ובסודו אל רבא כתבך ולא ישבר בזכירתו כי לא היתה

בקיים מיירן בוחר היה העדר בין כתוב על מציאותו

ונורא גם כחשו ושבל בבית מכותרו׃ יש״ו ה

המשיח יאור פניו אליך הוא ולא אחר

וישם לך שלום ויברכך׃ אמן

המדבר אוהבך כי

ידעס

דרכיך והיה אם שמוע

תשמע בקול ה׳ אלהיך אעשה

לך שלום ואברכך בכל מקום

אשר אזכיר את שמי לאת ובן יקיר

אקדך אתיך אמר״ ״ב כגלס

ספר אל דהי האמבוריך שבח

לאל בורא עולם

אגרת אשר כתב ר' ראובן קורקוס ליצחק מרוק יצ"ו

לאהובים הנאמנים אשר ירחיבו עוזים השנים הנחמדים מזהב ומכסף
מאחים אחדיכם תשוקה להודה אלי כראשון שנים הלא היתה
השמחה בקורים כה"ר יצחק אבוהב והנבון אחיכם כה"ר יצחק מרוק נר"ו לא
יכבה מיבה עוררים אלי להודיע שניים נוסעים ממקניכם כל יום ויום
מרקדשת לפי אהבתכם הנעימה והישרה כאילו היום היתה הפרידה מהרה
ועתה שראיה שעלה הפלה הדמה זה ימים כמה שהייתי יכול לכתוב ולשאול
בשלומה על חמדים ועובות שהלונני על אחר כמה וכמה יודע לכם אחי ורעי
כי לא מרגישה ושלוה היתה נסיבה כי אם שיש כמה שבועות ימים שלא
אליכם מאיתי מאשבנו אמה של יד יותן שלא הייתי יכול לכתוב מה ועכשיו
ב"ה והודאות לשמו נרפא הנגע ואמרתי אך זה היום שקויתי לשאול ולדרוש מה
שהייתי מקוה לעשות בראש ועם שעם שכל מי שהוא בא ממקניכם הקדוש אני
שואלים ודורשים בשלומכם עכ"ז נראה לי שאין אני יוצא ידי חובתי כי אם
להעלות על ספר ובדיו אהבתכם הכלולה ואין לומר דיו ועם שההרגל ושבע
העולם הוא שהנוסע ממקום אחד הוא הכותב ראשונה עם כל זה עכ"ז לא
מנעתי עצמי מלכתוב לכם ראשון שידעתי שאתם יש לכם סיבות מונעות
כמה וכמה אבל עכ"ז אני שואל ממעכם שאלה אחת קטנה והיא שלבתור שאם
לא רכבו יש גם כמה בני אדם שבאים לכאן כתעם בתנם כמו שהוא סקנדיר
ור' ז'ארינא ומוביה שע"י אחד מהם ידיעו לי שאתם בטוב הבריאות וכשיש ידיע
איתה יקורי כי כאה אחרי שבאים מארץ מרחק ושמועות ליצחק יש רעה כנולם
לפני אמרדיך אמרות שהודות זכות ודברות הן שלא היו אלי שדורות אמרות
אהבתה מהקוריך המעוררות לב כל אחכם הלא היתה מאדות מסרות כמארי
היצבשת המה מקושרות שדרות מרעים שלא לראש יסובבו נר"ו צם להתכם

ר'

ר׳ יוסף כה״ן אשר כל דיבור ודיבור דבור על אופניו צוארי [illegible] ידך
כמעיין ברוך רעיוניו שאורי תשועה שבהלכי מראות הן בזוג טעם
קרוזוריך והתוליעות הן ביופי ונועם אל כל אור ואור לא ראי זה כראי זה
הכל השוה שבהן שהם כמראות הצובאות ואלה תולדות יצחק · ואין לי להאריך
כי אם בשלומכם ובשלום כל בני ביתכם הכבוד כבכורין והצעיר כצעירין
ובפרט לעזרת הבית שרה אשתך יולדת לך בן נמו עד כתי ואלמנה עזרה
קוראל ה׳ ישלם לך מקומין תחת אהובכם עבד ה׳ [illegible]

[illegible]

בחור כארזים רזים לך צלים בך בחר האל לדרך מצוה לשם ולתהלה
ולעדיך תשרכות הרבונות והעולת כי האלמנות נראות מסבבות
ההכנות׳ תמלוך שמשו הלמודיות ויאשרוך · ראו הליכות שבלך התודות
ויהללוך · לשמע אוזן ישמעו לך האהיות ויתברכוך · לקול מזמרת הקד״ש קדשת
שמריך קד״ש כר׳ זל כבל אמרות טהורות קולי שיבה בהם ישלמו כן · מתן
כתים מי הדורה ירשת ה׳ היא אוצרו · מי קכס ויבן יקי ראובן יהודה עלי ב
בתורה ולא יתור ~

את קולך שמעתי ידיד נפשי מתהלך בגן שעשועי לרוח היום ואחבא על
אשר שלח ידו אל עץ החיים כתוני היום כבלם ואוכל וחי לעולם · ראיתי
והנה מצולה עמה · ברה כחמה ושחר נשקפה · תריה למאכל ונעה לראותה · ולפי
אורה כפני כבסתה · ואמר ואסיר מעל תחיה כפיתה · והשריה השמנה יד
נאוה ותרב שפתה על טובה רוכות מצולה כשהיא מאהבה מסורה אמנם
אל יחר אפך בעבדך שלא כרצוני לך היום קיחדי ומעמך כי לא כרצני עמך ה
הזמן

הזמן יען יכונו עלי תרדות תרדות ומשברות עמוקות צרורות על שכמי יומם
ולילה לא ישבותו׳ ואף גם זאת כי כשר רקות דקות ודאגות עם כל זה רשמי
באהרות מאודות מראות וכתי הרוסות והריסות השמים ירקיב לי ה׳ והדירי
ורבירי בארץ הזאת׳ ועתה ידע אחיך כי מאחרי קן בעינך הלא בהודיעי
אותך חיים ושובע שמחות את פניך תמיד ישמח לבי גם אני כי תורתך הדרת
יקרת תפארת תת צורת כבודך בלבי ותומת ויירך הטהורה נגדי תמיד ירכיבך
עליון על במותי ההצלחה ברוב חדוה ושמחה ואלהי ישראל ישמור לך כל טוב
כנפשך שובעך וכנפש הקורא הה״ר קושטירדקס אם הרב״ן מהר ירבה
וכן יפרון׳ אחוז בחבלי בוש הצעיר יצחק מליון רנ״ת

לרב הרבה נעלה אלופי ולאדון הגביר כה״ר אברהם די פיניו יצ״ו במוכן
לכל כי התורה הכבוד כבכורתו והצעיר כצעירתו ואיך השוקה
הבחור הנחמד אהובי כה״ר יצחק אבוהב עם יתר אחותו רחל קוריאל מוטרה
נכבדת ונעלבת כמעלבה רחבם בבטיח לתורה ורחשלח גם כי ידיך ע
עסקניות תמיד באולם ברוך בירה ושלום ~ : שיר יחד

דודי בחני־ריך ברתי־ריך בכור שכלי תפארת־ריך ביד גוברת
חכר־בך השרב אחוד לי גם הלא חשרי בתוך ברזל וגם שתברת
עדה תלי־ברי להם־רי בך למן היום לב־כי טו־בך שוקרת
אזרע בך שירי ותו־יאה אמרי מאה על כל אשר נפשי בך שוררת
אשירה לך
ולו אשר נפשי לך הראה־הרבה לא ה־רבו־רבה שיר אשר יבועי
יערב לך אהוב ידיד נפשי ולך אקריב שני טורים אשר בפיו

אם

אם כ׳ תחנה כתשך מאוד לראות כרגב ידי בכתלים לך במידי׳

לבן קהלה עיר זה יהי כתר הנ״ע ו׳ חשוני ב׳ אדר שני׳

הצעיר יצחק הלוי

הנוטר ראובן קורקוס ליצחק מרוק :

אהובי ידיד נפשי ולבי לבי לבוקק ישר אל בהכמות ותדות טוסר טוסר ויתיר

הנה כי לא כנדרשים קיומריור אך בארס רבה אירן וילדו ויבאו פ

תרי לחשלה גם לחשא כהכחורך לחוק תבין מחרקך וזרע יצחק בארץ אחרי׳ו

וחיים מתלל רבבן כתכם ורבן האלהורך יהי חרור ורבור לבני און ויתנך אל שלין

קיבה חמדה חיי וחרור כה״ר יצחק מרוק נר״ו לא ידעך אמן זוהר תכתורך ראיד

ורוחיע מבין אורי כרבך מכר אקיש התכמוני אדה ולקח גם זאת כי בהירך בבלן

צבאזכנו שמעגו ובעיכינו ראינו עכ״ז שרה נכתב לכו במאד מאוד הרשוקה ו

והאהבה עליכו הוסתר על השמועה אבל זאת אזיר לנגד עיני כי איש חכם כמוך

שרשיתני בדבר אשר לא צירי במעשה ולא ברעיון בדרך אורי כאלו תרני אותה

בידי ובאיך על ידי אנס והדרבה לא הירה כמורי אלא להעביר על כל תאוה כי על

כל הפעים רבמה אהבה כי אנכי ידעתי כי היום קצר והמלאכה לבם מרובה ובבן

אדבלל והרחבן לאל חונן אלא רחסר כל בה ויצחק בא מצאר לבי אביר

אדיס יודע השמחה שהירה לי והכבוד שרצתני בברכה אל האהוב נאמן כה״ר

יצחק אבוהב עלו שמרית כרך ועשרה על ראשי ארושה על לוח לבי ונפשי

אבל עכ״ז גדלה לי הצרה והצער מצד אחר בראותי שאין אני יכול להשר שמשע

בה ולקרותה פעם ושתים אני בעצמי כי נראה לי שאין אני יוצא ידי חובתי בשמיעה

לבד מתי אחר זאת ועוד אחרת קמה לנגדי בראותי כי ידי יד כהה לא נבראה לו

לכתוב כרכה הנהוג באלו האדצות כדי לצאת ידי חובתי שהוא גם כי אדע כי ע

עבורתי

עוררוני רעיוני והסעיפי להעביר על מדותיו ותהלותיו עם גדלו צעקה בעיני אל
הסבות עד שכמעט תהי כליתה על כי אין אני יודע עד מה ובכן אלו תוארי גאונים
אלו כבר שם ולמדת מאורו ז"ל וכתי תרומות ברחלה וברכה אה"ר ברקמין
יעלה ארוכה ומרפא לכל הפונה ולכל בני ביתו האומר אחר לעולם הוא
ישרים מכל צרה ובשורה אמן · ראש דברי אמת ואמונה בעומק הדעת והשכל
אשר אין לו דמיון גדולה על כל מחשבה ורעיון אחרי היתכם אשר שמחה יש לו
לא נאה לדבר ולהרבות על מצד מיעוטי ומספרי אחרי אשר מובנים לנו שירות
ותשבחות על שירים והלצות כלם מיוסדים על הצועד שהם ראויים לשבח
ולהודות לכן נחשי לך שמחה ברוך נא גם אתה ובנה לך ברית ואמון אך אתה
ידידך את יצחק ״

ידי לקולמוסי ידיד נפשי גם שירה תקנה תמיד בתענוגים
צורים גם מורים יהודון לך בערך כי למדבר כאור בהיר מיתקנים
חורש השדה לך בקולמוסך מאז כודע ואך היום כתינוקים
קמים לך כרעו והם נפלו ואתה תהיה לראש על כל מאנים מושלים
סרוק באמור פרי עושה בכן על ראש ריבות שמריו בהלונים

ובכן אין לי עוד להאריך כי אם להתפלל לפני שוכן רומה הוא ירחיבך על
במותי על כסיל וכימה ולמרות נור אשרך תמיד הי"ו ישמריה כמו כבר
כאם התורה ק"ק רווירדאס שנת רגצה ליצירה סדר למען תהיה תורת ה' בפיך ״
הצעיר יעקב נחום

אגרת שכתב יצחק סרוק לכ"ר יאשיהו פינטו

צ ברוך גדול דעה אין כמוהו בהיכלי התפארת ופרח פרח בגני הרבנות:
הארו מצוקי ברקיו והשמש זהריו זרח אור הרבנות בשמחתו

רוח

רוח אלהים מרחפת על פני רמ"ד זה החכם הגדול ריש מתיבתא יפה אלהים
ינחהו ~

כי אראה סמיך מעשי אצבעותיך ירח וכו' הוא הגאון אשר כונן אלי ע
עבדך בברכת המשורר כמו לא יכולו לעמוד אליה כי קרן
אור פניה כל רואיה ירוק ירוק בפניה בושת גם כלמת כתוב במחברת
בראותי לשון זה והאדרת במאור המאורות המכוברת והמבוארת בשמי מה
אנוש אנוש כמוני כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו לבעים חברתי אשר אל
אמונתי ודמות א' לפרטותם מראיהם כאחד אם במשרות רוב קרבי ושפעדי
קושרי מכל החמדים אשר עשית את עבדך אמנם ברוב חסדך ושפעדי ושעורך
ירבני

עצור במילין לא אוכל להודיע למר רוב הקדושים אשר בארץ הזאת רמ"ד
היה אין לך יום שאין בו כלל עינים מרובה מגל חבירו ראשונה ביום
אחרונה ביום שבת קודש בכ"ה דבר גדול ונורא בגבול גדול אשר לא היה כמוהו למן ה
היום אשר ברא אלקים ארץ ושמים והשמימות על המראה ותהי לבי תלמוד והוא על
אלה קראו לחכם לקדוש ה' דברות כ"א לנגד הארץ כי כן יצא הדבר מאת פני ה
הרחמים · ועמד הוא על רגליו לרבות עלבונו על אהבתו פניו ברכים וכל העם
למקומם ועד גדולם יצאו נכבים על אפני המעמד וב"ה עוד מעט ומקומם לכלם שינו
וישנו אלו ואלו סוף דבר אין המה יכולה לדבר והשכל נעיר · וכמעטה דרש החכם
על הגלם וכמו היא אבינה לפני הוא י"ה וכאלה דברי רוכבה קושרת ומסוגרת על אפני
המעמד עד אשר אקוו כלם ולא דברו דבר עוד הוא בראותיו יצלנו ומרובה וקשורה
אבי"ר רמ"ד יהי שלם בתלינו ושלה בארמונותינו גם באלה שלה הכהנים לא היו נושאים
בפיהם כ"א בי"ע ובמיכה הבשורה והשמועה אשר בלו תשברי לבי בשאו כפיהם בכל
יום

יום שבת קודש קשר אנשי בני בליעל רעו לבטל ת"ע מן התורה באומרם כי כאשר
כרשעת הסיבה ירבעל ה"כ המסובב וזכרו יסוק מזרעו על זה נשאו המקים מינין
מעינים שונים הקכם יצחק אבוהב׳ דוד די מירקאדו ׳גם מליגורני פסק א׳לא ראי
זה כראי זה הכל הכל השוה שבים שרובם ככולם הורו כי אין לבטלם המצוה הנ"ו אמנם
הקכם ישעב שמירעש לקח את עצמו לצד אחד להיות כאלו על הדרושה ומרחלק מ
משאר העדה להחזיק במחלוקת בשנאות ובמסורת באורייר ובתו פ"ים יאמינו להם
ועל זה דרך קה"ת כאויב על ירב נאות הנבואה לירוק בתו אותל נשרי לב ובפרט
לדוד די מירקאדו קראו אריכה דאיסורא דלא הודיה ולא פעלה דבלה בם׳ וכאלה
דברים בלתי ברים אמרים מרים כנדים אשר כל שומעם רפיכה את אזניו ואתם ת
תכאי לא אוכל להעריכם הוא י"ת ידריך אותנו לקיים מצותיו ולא לבטלם //

האוביע ומיודעו הר׳ יצחק אבוהב כולה נמר כבר שנים ואחר באירות ידיו
ירצו מתלה פיו שישתדל להעריך הרולדיר לבשהוא שם באותן להביאם
עמו ריוך ג׳ אור׳ שבועות ואני גם כן אלך עמו לאור פני מלך הוא יהי מר ולבל בני
הישיבה דורש שלומם ולוברם כל הימים ובפרט לשקן ובשוא פנים הר׳ אברהם די פינטו
ושלום ~ הצעיר יצחק מרוק ~

אגרת שכתב הקכם ר׳ יאשיהו פארדו
להק׳ ר׳ מרדכי זומתל

מ"ר דכ"י אשר לרית שמן הטוב עם האלקים ועם האנשים ירבשמו עבירים
ורשים ׳דורש טוב לעמו במחשבתו ובמעשיו ובמאמרו ׳האלוק ב"מ׳
וכ"ן הקכם השלם כמוהר"ר מרדכי המכונה ב׳ זומתל יהי ה׳ אלהיו עמו ׳ויעל אין כאשר
שלומו אנ"סו ~

נפש האדון הקכמה יודעת מאד כי לא נוצר האדם בלבד למען כי גם להיות
משגב

משגב לדך ומצוה להבין דבר לו · זו היא סיבה לבא היום לפני הדרת מעכ"ת ב
בנשרת הדברים האלה · לזכותה במצוה גדולה להציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מ
מגוזלו · ידיע ליהוי למר כי המוביל הלז הוא בחור למדן בן טובים א' מבני ישיבתינו
יצ"ו שמו יצחק סרוק יצ"ו · כרך כל אשר לו ביד אשכנזי אחד שדר בזה שנה ורצה
שמו חיים בר משה · בלא בו אל יעשה לו עול במחוררה כמשפט ועתה
אחר שהרמיהתה מאוד באיחורה נודע לו איך אין רצונו לשוב עוד למקום הזה
וישלח ידו במשמון רעהו וגזוב ויעשוק את כל אשר חסר בידו ב' קנטארים עבאקין ו
השוים מאתים זהובים · גם מה שערך לו חזן קהלתנו ק"ב מלבד מה שערכנו לו עוד
אחרים מבני הק"ק יצ"ו · וכפי אשר כתב הרשע הגנב הנז' לשארו ולאחיו קורי"ל
נראה לנו שגם יעצא במחנה קדושת מעכ"ת · לע"ע או במקום אלו · יקי נא חמד
הדרת כבודו לעמוד לימין המוביל הזה להיות לו לעזר ולו להועיל בכל אשר יצטרך
אליו להפוש את הבלינגל הנז' ולשומו בבית הכלא ולהכריחו בכל הדרכים שישיב
את הגזלה אשר גזל ואת העושק אשר עשק ולא יחמול ולא יכסה עליו אך אם יתחנן
קולו אל יאמין בו כי ז' תועבות בלבו שבוע כולו חנק הוא ומרע שבוע אחיו של לבן
הארמי אוכל שוד בני התבורה ושוד בני הרזרה העניים והוא עוז תלוי //

אם ככה יעשה מעכ"ת יגדל וירבה ויתרץ מאד זכותו ושכרו כפול עליו מן
השמים גם אני ובני הק"ק אשר אני יושב בקרבו כלנו כאחד נשא
לבבנו אל כפים להריק עליו משפע טובותיו הקדושים וברכות עד בלי די יחולו עליו
ועל כל אשר לו כנפשו שבנו וכנפש הדורש שלומו וטובתו כל הימים התורה

ולשיוו לפמ"ב לוד חיי[illegible]
[illegible] זכ"ל [illegible]

חיזרד

אגרת שכתב החכם ר׳ משה רבקש
ליצחק פריק יצ״ו ~

א הנגביר שבגבירים הנדיב המפורסם אשר על נדיבות יקום היש״ש והזקן ה
שיבה שמחה כה״ר אברהם די פינטו יצ״ו נקרא בשם אביו אברהם
והולך בדרכיו כשם שאברהם אבינו היה ביתו פתוח לרוחה לפרנסה אורחים עוברים
ושבים ונקרא בשם אב עולם כן חסדו תמיד לא ימוש ידו פתוחה אל דופקי דלתותיו
ומרבה ישיבה מרבה חכמה לזון ולפרנס הרב ר״מ ואב״ד יצ״ו והתלמידים והחברים
יצ״ו לכל א׳ חדש בחדשו לא נעדר להרבות תורה ברבים ולהרבות תורה בעולם
אני הצעיר הקרוב למעט בשולי היריעה באתי לפני רום מעלת כבודו מאחר
שבאו כרכים אלו מהק״ק ווינא שנגמר הגלוס מלך פולוניא ובין המשקוויטר
אשר מפני החרב נטושה וכובד מלחמה נדרי מחוקותי בדרכי להציל את נפשי
ועזבתי את כל אשר לי כאשר הזכרתי בזה בהקדמתי לספר באר הגולה על ש
השולחן ערוך שנדפס על ידי בק״ק אמשטירדאם ע״י הגבירים אחרים בוחינו ז״ל
ונראה לו לזכרון עולמית וזהו שם טוב לו מבנים ומבנות וע״י הגביר ר׳ יעקב ק
קאשטילו יצ״ו והנה זה אני קרוב לשנה שנים חומה בבאן בכל כחי ישיבתו שמחק
כ״ה כיד ה׳ הטובה עליו להרב ר״מ ואב״ד הרב המובהק מוהר״ר יאשיהו פארדו
והתלמידים והחברים המקשיבים לקולו ובשם מזיו הדרתו והנה כל משך הג׳ שנים
הנז״ל בקרוב השם יודע ועד וכל בני הישיבה יצ״ו שמאחר שפסק מזונותי היה שוה
בשוה כאחד מן העשירים שבתלמידים יצ״ו ולא נתעררו מכיר מעלת כ״ת הרמה זה
ג׳ שנים בקרוב אחי׳ מדונא אחד יורד מן הכבוד לא בימי הקודים ולא בימי
הרצונים אעפ״י שהיה טיפול מרובה שהיה אצלי בעדרי היריעה הגדולה ובעדרי
היראים אשר עדיין הוא אצלי ולא היה מספיק לי המיתוק של כ״ת לבדי והוצאתי
הוצאות

הוצאות הקברנ״יים לקיום נפשי ונפש הילדים ככדיי הנ״ל ובפרט באשר שהפרנסה
גדלה ובחלה השתדלתי בכל מאמצי כחי להשיגה כראוי לה וכמבואר שם בתקנות
לנוח והסכין קבר מושלו אשר היו בידי בכל מה שמצאה ידי ותמכתי עצמי ל
להתיר לבקש איזה עזר מן מעלתו הרמה או הוספה על קביעות שכירותי
ואחי׳ לעזר ככדרי הנ״ל להשיגה לתומה לא הטרחתי את ראש כבודו לבקש ממנו
סיוע ועזר וכמבואר בתקנות ועכשיו באשר הגיע זמן האלוף מתלמודות הנ״ל ושברתי
וזקנתי בימים ותשקה נפשי לשוב לעיר אל מקומי לק״ק ווינא והעיקר חסר הכסף י
שנה את הכל הן שיש לי קבר חובות שהתחייבתי בכאן בעיר על הכבמתי והן מצד
הוצאות שצריך אני להוציא על הדרך שכר סחינות ושגלות ושאר הוצאות הצריכות
בדרך כי רבים הם ושנה יותר כל נפשי בעיני כב׳ ויכמרו רחמיו עלי לבבדי ב
במנה יתר אחיים קרובה הרצויה להרבות שאוכל לחשוב בה הסדורים הנ״ל ואני
אתפלל ערב ובקר וצהרים לשונה והיתה בתפלותי לאדון אבינו שבשמים יאריך ימי כ
כב׳ בברכות כהנים ויאדש כבשר נעוריו ובית כמהן יברכה ה׳ ביוצאי חלציו ובניהם ובני
בניהם יראה תמיד באחריתם לתורה ולגדולה ומחלציהם בעשירות ברוב הצלחה לעשות
מצוות וצדקות בארץ · שוב באתי להודיע לכ׳ שבאלו הנ׳ שנים שהייתי רחוק כל
כבני ישיבתי זכורי לעשות מהדורא בדבק על הש״ע שנדפס על ידי בק״ק אמשטרדם
הרבה הוספות והרבה ביאורים והרבה חדושי דינים חדשים גם ישנים וקויתי לה׳
שיהיה להם הרבה קונים ואין ידי משגת להביאו אל בית הדפוס ועל כל חוים יעלה
הוצאותיו ערך שני מאות ר״ט אם טוב בעיני ראש מעלתו להוציא הוצאה כזו להדפיסו
על שם ישיבת כב׳ ויהיה לו ולזרעו לשם ולתפארת ויהיו הספרים כלם ביד ראש אשר
יצו כב׳ אלה יגיע לו היזק מזה אחי׳ הרווחה אחר ובאמת הדבר איננו נחוץ ע
עוד הזמן למועד כי צריך על כל חוים עוד חצי שנה ויורד לסדרו בכתב נקי
ומוסר

ומיושר כדי להביאו לבית הדפוס ודעתי להעתיקו ביד תלמידי הרב מוהר"ר ליב אב"ד
של קהל מלין יצ"ו והוא יתעסק בזה אבל בקשת העזר והסיוע מן רום כ"ת ל
להוצאות נמשכות כבל הנ"ל הזמן כבר קצ"ע ויהיו דברי אלה אשר הרהיבני ק
קרובים באזני כ"ת למלאות בקשתי והש"י ישלם שכ"ב משאלות לב כ"ת וכל יוצאי
חלציו בשפע ברכות נערכות וארוכות ימים קיים של שלום ושמחות בעתים
כמשאו הדימה וכמשה בני בנים התשובים ומה האביון הצעיר מעתיקו ומהלל
תמיד על הכלאתו ושלותו

הצעיר אברהם החס ר' משה רבים
ויצחק פרוך יצ"ו

הנכנעי משה ... יצ"ו

יקר מאת לי המשכיל ונבון הנעלה נשר והנעלה כהר"ר יצחק פרוך כ"ו
לו ירבה צדוקתו עד רבבה אמן

אחדש"ו כ"ת ולכל הנלוים אליו ושלום כור ביתך מפני עזרותים אלו הס
לבקש מכ"ה כי אני מוטל על ערש דוי ובלבי אשר שיקימני ה
הש"י בריאתו ויראתי רפואה שלימה ולך למדיכתי לעיר מלין לחי שמני זקנתי ושבתי
וכידי אין לכלל ועיקר להוצאות הדרך צמדתי בדעתי לבקש כרב א' לקצב הזקן
והנעלה כה"ר אברהם די חיים נר"ו ולא מצאתי מי שיקיה לי יותר מעיר לעזור
אלא כ"ת הוא יעשה כאמרתו ויוכן הדברים בטוב טעם ודעת כי ידעתי נאמנה
על רוב חסדיו שמלתו צ"ב נשבעו הוא יעשה כלבו וכתכליתו הטוב והש"י בריאתו ו
וברוב חסדיו ישלם למעב"ר משלך ודהי מתכוררת שלמה ואני רפלה לש"י הוא
ירבך לחן לחסד בעיניו ובעיני כל רואיך לקיום מורלי שמו זה הכרב יעשה לי חסד
להשריך אורה מלשון הקדש ללשון מורקית ועשית כחכמתך אשר באמת ידעתי
שתעשה אורה כהוגן ואין אני צריך לכפול עוד דבר ולא להאריך יותר כי אם
להרחלל

להרבנן נש״ת ירמיה בבריטוריו ובבריטות גור בורו אמן //

ה׳ ב״ב ... לפ״ק

ידידי אהובי יצחק סרור לחכם ר׳
יעקב אשתורעש יצ״ו ~

אביר הרועים איש חיל רב פעלים · באר מים חיים בהיר הוא בשחקים · גדול ה
החכמים גזע ישישים · דורש טוב לעמו דולה ומשקה מרווה לאחרים ·
הוא השר הגדול בעל הכנפים רב הנוצה הוא הודה הוא זיוה והדרה · ויעקב איש תם
יושב על כסא ההוראה ומתרומם ארץ גם בני אדם גם בני איש אל עבר פניו יעידו אשר
עושר מכל קהלות רבבות ישראל · זרע הקדושים אשר בארץ החיים המה · חכמתו מופלאת
בוקר וערב עד ערבות · טהור לב יושב בסתר החכמות יחדיו כפתי חכמתו אל כל הגה
לדרוש דבר ה׳ · יקחהו ישאהו בחקו כאחד מצבא המרום במרום · כרכא דכולא ביה ·
לרועים ולרקועים אור חכמתו זורחת · ממזרח שמש עד כסא כבודו ישאו אליו ה
הדבר הקשה להלכה בתחום שיטתו הזך בלי שמרים עד כי ישוב רך ומוב להשכל · גדול
שופט אשר לא יכזבו מימיו · סיני ועוקר הרים הטוחן הרים · עניו ענין אחור והרבה
עתה נהרו אליו לשמוע את חכמתו · אחר המעלות אשר חריו ירוץ בצמון · בורר כל ה
הדבורות כלם והמוסכלות · קול לו קול אליו · ראש המדברים בכל מקום אשר יפנה
ישכיל · שר גדול בישראל · רבה לו דומיה תהלה החכם השלם הר הכולל איש חי ב
כמוהר״ר אדון יעקב אשתורעש חיו יחיה לעד כמו

אם התרחצתי במי הלכות ידי והזכותי בבור התפלות כפי לא אוכל להגיע
מקוץ העבודות ומתמבולות ההרבעות לבא לפניו רמים דעים
ולכבי עבדו אשר המדרגה קטן כפי האומר לא נכרתי באלה ולוא אנכה את חרתי
לערוך דברים לא רואר ולא הדר להם לשוכבי בתוך מלא מרום אברו לפני אדון הגדול

והרבות

והרפואה הזאת · ואיך יקום הקיום אשר ביאר בעזר ולא אדע כמוני לפני ה
הארץ אשר הארץ אמנם בהביאי אל תלך האורך מאמרי אין לי במורי אהיה מ
מאורס אשר תדשן בדרך ירויון ובצלב יקיון ותגמל אכמרך יאריין ריבק הוא ולמוד
אני בריך זה הוא סיבה מורתי אלה לבוא להאריך אשר לא כדת כי מרוב אשר ברורה
ידידי לדבר כאלה ואכלכל קולר היום

תחלת דברי אביע מאמר חז״ל זכרו ותרעו כדין ובאור מעלת החכם ראש
ישיבותינו נר״ו עם כל כבוד לומר ביה מהרב ז״ל ויאמינו בה׳ ובמשה עבדו
אם במשה האמינו ק״ו בה׳ ומה ר״ל במשה לומר לך שכל המאמין ברועה ישראל כאילו
מאמין בה׳ דבודאי קל עניו יותר באור דלאו ראיה סתירה ולאו סתירה ראיה כי מ
מרפא רבה בעל המאמר לשבח שה׳ מורה דאריה בק״ו ממשה ואחר כך סרך דבריו
באמרו ומה ר״ל במשה דנראה דמשה מורה ולא היא דמשה עניה אצטריך וה׳
מורה //

אמנם יראה בשנכדים כי ידוע שישראל בהיות במצרים האמינו במשה אמנם
לא ראו אור ותורה בדור שה׳ עמו כמו שראו בקריעת ים סוף דכתיב ביה
וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה׳ במצרים ויאמינו בה׳ ובמשה עבדו וזהו מה ש
אמר בעל המאמר אם במשה האמינו ק״ו בה׳ כלומר אם במשה האמינו בהיותו
הולך לבדו ק״ו שיאמינו בו במשה בשה׳ עמו בקריעת ים סוף ומה ר״ל במשה דמורה
הוא דאשרה ומה לבדו האמינו בו ק״ו בהיותו עם ה׳ זהו הנראה לי וה׳ יאיר עיניו ב
ברורה ולמדוני ידרכהו על במורי הצלחה כי״ן להדש שבין שנת הנה אנכי שולח לכם
את אלה הנכות סדר וברך את לחמך ואת מימך //

[illegible]

שיר מקורי על השחיטה והבדיקה

אני ראה אבי הראה — בשרוני ולמדוני
בדרך רב שמו משה — בנו מימון מגזרי
גדלתי בשעורי — שרים קם בשחרי
דבוקות חלק סובר — ושמא הן בתפרי
הלא שנוש בימין הן — ובשמאל שחררי
ושבתים לצד ימין — דמות ורדא בבשרי
זכור כי תמרה סובר — ותלונה קשימרי
חסרה לון בימין — השלימה בורדרי
טמיכה ורד אל כים — בדבוק היא תסולרי
יתרת סרכה מקום — לשון או קוס תבריי
כמו כן כל דבוקות — כסדרן היא כשרותי
לבדה הן סרוכות לון — אי כשר בשלרי
מסובבת לתרתם כים — וכן עגם ולבדי
נקיבה לון ומרתק — כבל זה חמוררי
סריכה לון ותבה — עדה היא הכשרותי
עבת ירד לרות בצב — והריבו בשורותי
פסולתי בשר שרי — קרומורי נקיבתי
צמיקרי ובבשר — בו מי זכור זכיירי
קשוקין ושבורין לו — סרוקין הן לבשרי
ראה לזה כמו סלע — וכן כדבש לשוברי
שרי בושר מתוכות זו — לזו קומרות חכולרי

רחוב

רקוב מתי ושם אותבור   כאחד קיא בלירי ״

עד כאן הת״ב

רעה דיני במראורי   ומרעבו הן לבארי
והן טבב עם כהול   וכרי והדרורי
דיו ובאר כאור חלמון   וחריע בחמורי
כשר מוזרור כרע נתה   חזי קני ברקאירי
נקיבת מתחון קס   לקברו היא ורחרי
גלמורי בוק קחד   לסירדי נדישרי
לבד קס ים דמות   עבר כאוכור מתבעדי
מרקוס מוצא הבריק רבדוק   נגס קס קלורי
המם ממק באימור היא   וכן קומרק מויקרי
ונירדת מויקדי בשר   קוזר בריאורי
יבשור באימור היא   ובמתוך נמוקדי
ורתק באתבה קרבק   כרירון מגדיירי
לגולם רקמור לכל כמו   קריור מוקרי
חמרדי באימור היא   ומכבד כאולבי
זרוק מרה בכל מדים   ירבדי קסרדי
קנה הלב ולב קנה   כדי לחלל הללבי
וכן קנה למו כבד   וכרב מדירי
בגרטינה רבדוק קודה   כזיר חו רמדרי
ריאה מתי בדוק ריאה   בקרב היא חמור מורי
ודע איר זה וכרבהו   ואז רבין בדיקרי
כריבבי ימדק   כארורי וארמורי

הסכמת הרב יצחק ברוך לחכם ר׳

יעקב שאלתיאל נר״ו //

אמול כי התורה הטהורה זכה וברה המאירה · המאירה לארץ ולדרים עליה
מרוממת מעלה הנעלמים חוקר יש המדע קריאתו בשם בצלאל הגוכי רמיד
נ״ע ז״ל בן אוני המאיר שני חכמים בדורה מה טובו אוהליך יעקב אהלו אב״ד ר״ס בן
אחי מה״ק ורמק כל הבא לשמוע דבר ה׳ למלאת דין הדין דין אחר לנעימת אחריך ושארי
חכמים השומעים את תמרוריך זה היום אשר המלך חלבו אל עולם אתן בקרו זה יקרא ב
בשם יעקב וזה בשם ישר״ז ז״ל יכנה ה״ה הרב הכולל החכם השלם כמוהר״ר ר׳ יעקב ש
שאלתיאל נר״ו לא יכבה לנצח //

ששתי ונעלזתי כי אראה יד אלוה אלי מאת כבודו ואורתו ידיך הלכתי ויערידות
ואחרות את המגלה היקרה לעיני את עיני מבטב לה והבינותי בה
ואקרא את שמה המבוררה כי בעבר כי את קשקה ולמור וזאת קריאה שמש בצדק צריך
אשר ישר״ו לו אמרות טהורות כוללות כל החכמות הרבות היקרות בלולות בשמן טוב ו
והערב אורך על תי מידותיו מדותיו מראות כל טוב על כל גדולין בירוך הקדמים אשר
עשה את עבדו מרובה על העיקר עיקר ועמו תפלה על אני מעלי מאל
אך אמנם ראיתי כי חכמתו רחבה ועמוקות רוממותי גדולתו רבתי //

דרשתי ותקרתי בפירושו הזה במדרש חז״ל וראיתי כי מלא אורה רוח חכמה
ודעת גם בקריאתו עם אמנם מה שאמרתי כלנגד אוכל לשב על דברי
חז״ל ואין מאמין על הדרוש כי הלא כה דברי כאש מתהלך לבנה טהורות ובמדרשו י
יצ״א כאמרו פירושים מתוכים שונים ונאה רצים //

ועל דברת מה שכתב כ״ת שראה לנגד מעלת החכם ראש ישיבתן נר״ו
אזכה לו אות כלבבו אשר ישר״ו בעיניו לשלחו גם להיות אותו ובודק גם
תלמוד

תלמוד לחקור דוק על פי ההגיון להיות אחד מן המשכילים בעד זה אתכם מזהירני כי
יש דרכי להישרה הדת כי אין ספק ביד המעיין אשר קצב כ״ר להרחיבם בחקור אחד שבה
האמונה כי גם יקרים ועצים מאוסרים של אדם בדרך אחר ודרך ע״ז מהכה, עם כי לא יש שם
ישיבה או קביעות לתורה כי כל אחד ואחד ישא ק״ו בעצמו אם כ״ר דעתו לשלוח בנו ידידו
ולהרחיקו מהפך בכתיו להיות גולה למקום דורה מה יעשו ולא אאריך אז כי בזמן
היקר שמואל בקורא׳ שמו פה, של רעותם הדרשנים את האדם ודרך אחרי לבבו ואחרי עיניו
אלילה ועל כן רוצה אדוני לשלחו מעמו כי מקרה של יעקב אבינו ולא נמצא פיסול
בזרעו אלה אלה בזורע לטובה. ראש בדורה ה׳ יצליחו כי ידעתי כי במחה כ
יעשו עליה כאיל דשרע על אפיקי מים ה׳ ירוממהו ויעשהו מורה הוראות בישראל הן
אלה קצור דברי ואין לי כי אם לעקוד תמיד על דלתי מודריס ושבים לדרך לכל אחד מאתה
אלוהות כרבים לדרוש ולחקור בתורתו ובשלום כל ... דברי שישה לעד אמן //

הצעיר יברכם לוי

אליעזר שכנא בכה״ר יוסף בר אליעזר

יצחק סרוק יצ״ו

יצחק יקרא לך זה רעי וזה דודי יורד לגומרה של הלכה אחרי העסק
בקבלה הדרך האמונה ברה כחמה עצמו ונימוקו עמו דורש טוב
לעמו קולו הולך עמודי אמורי הכרוזי והמלך מי ימלל גבורות אדוני סרוק ה
הנושא מירות מרי איש הדר בקדש נאדר כמהר״ר יצחק סרוק בר קיים כלבב
היום אכה״ר //

אחר כראות הדברים האלה בחרו להודיע למר איך שקבלנו גולה ידך הקדושה
נ״י כמהר״ר ... ומשאר כמוצא שלל רב על ברכותיך הטוב מי ירון
לאורך ימים ושנים ובודאי מה כתבנו להכי אמרתי מדבש לפי כי כבוד פה וכבוד
לשון

לשון מדברת גדולות ארכה ובאורך שני כרכים הבאים כאחד והן מלמדין אשר
כדבר להגולה החכם יצ"ו כרך כרוך ותרות של הלוחות ויהי כקראי את
המגלה הזאת אמרתי אכן מה לך ובאלה מעבודות לשמוע מקרא מגלה
מי גלה ברורות ודאי לך נאה לך יאה ואורה מאור דשי אשר במושב מליצים לא י
ישברו וקול השומע לו יצחק · אבל אמרתי מי כהלמים ולא אוכל להרחיב מ
מלהחזיק טובה למעלה עבור הבשר שקבלתי מאתה שלחה מאדוני עם השומן·
אבל באמת רעדה אחזתני מאמרות המוכסין עד שהבריח אל בית שני ישלם
ה' פעלך ואל שדי יברך ויריק ורבה לבאור כמו לבך הטוב הקובע חמדך
האחרון מן הראשון עם להאות המעולה יקר מחיר מגלה הבאור אדון כ
כה"ר יצחק אבוהב הכוי בורי לו את בריתי שלום מושב אשר וראשו מ
מגיע השמימה ולכור בירך אשר כגנן מוריה הלבות בינה צופיה שלום
עד בלי ירח //

אהובך המבקש דורש שלומך יוסף בר אליעזר

שאול של מאמרי אהוב ר' יוסף שאכרע זאת נברכה ברורה עם
אידעתי כי לא זכה היא ולא מעוהרך —//—

אצירת שכרכה יצחק סגור
לבק' ר' יאשיהו פארדו יצ"ו

צרור כל המעלות אשר כל החכמות יהללוהו שרי קדש שרשי האמונים
מבחר מרומים מגלה רשעונים תרומה ממנים מיני ועוקר הרים המאיר
לארץ עליה ולדרים מה טובו אוהליך אהוב אברהם בן אחי מתוק ורמק כל הבא לשמוע
דבר ה' למעלה דין דין אמת לאמרו · פרי עץ הדר כאדר והדר בשבת החכמות
אחריו ואשרי אבסים השומעים את חכמתו מדשן ביתו ירויון ונחל עדנו ישקיון
הלא ·

הלא הוא החכם השלם ר״מ מרדכי הנרומם אשר אהבתיו · שבעה ימים —
הללתיהו על כל לבי כדבריהו כמוהר״ר יחזקאל מורדו · ידוס הודו והפאר כ
כבודו הכ״ד //

ששתי ונעלזתי כי אראה יד אלהי עלי מאת מעלת כבודו ואורייתא ידיו ה
הטיבוני ואמרות את המגילה היקרה לעיני והנה את אהבה סביבה ו
והכירותי בה ואקרא את שמה רבשרה כי בשרה בי את אהבה ואף גם זאת כי קנאו אני
בעינך וראה שלוי ישראל אהב ואיך קנא את אחרי לשאול דברים לא רואר להם ולא
הדר לשוריי בתוך מלוא מרום שבת ואיך תלמני לבי לעלות במעלות על משבת הקדושה
ושוני הכרובה אשר אדני · אך בהביטי אל תוך המורה אמרתי אחכמה בהיותי מאורם
אשר מדשן מלוכת ירווין ומנחל ברכות —

תהלת דברי ידידנו להוי לעשר שלא השבת תיד לשירתו כדין וכשורה יען היית
משרתה מאיריס לדעת הקהלה ה׳ דרכי כי המרדכי מקום מושב להיות
ראש ישיבה את התכונה נשמעת תמיד בת שני חברים גם כרומתו עד שמונה
המרדכים בכל כותס מקום זה ועד עתה לא נברר הדבר כי צרים צריך שיתאספו
כל החברים יחד לעשות להם ברירה והיה האיש אשר יבחרו בו רוב החברים
מעלהו יתרת //

ויעל דברת עתני בני אדם שברי כבי ונתן אשכנזי הראשון כהתך לאיש אחד
והעיר כבודו ודרש להציל את נפשו כי בן מות הוא · ואין ספק בזה
כלל כי ראיתי כתב ארוכה מאת מדה מר׳ יצחק פאר ומחזיק בשתי ידים הבשורות
המצריות כי תורת הכה ולולי ה׳ שהיה לנו אזי חיים בלעונו ובחרש לאורח הדרכים
בארצות ההם ברוך ה׳ שלא נתנם טרף לשיניהם · גם ראיתי כתב ביד מיימון מר׳
יעקב שאהרלאס איך הוא הזהירו לשבתי צבי בקק אמסטרדם ברוך קהל ועדה

וכל

וכל העם ישמעו וייראו בשומעם הקול הקורא אשר יצאו מפיו ואמר כל העם
אמן קדשם ברצונם וקדשם בגלל כריתם סוף דבר ליבא לתורה לא נתן רוב דברים ה
המרים המתקדשים אשר רמוזי במאמרו זה מפי הוללים ורקים ומוצאי כתב אשר חברו מיהם
לבל יזוק גם במתים אלי ישוב ובהרף עין כאשר יתחזקו ידיהם באו הבאורו הרעות ב
בעוונות הרבים הטלו מעליהם עול מלכות שמים מלבד איזה אנשי סגולה המתמידים
בתשובתם בקדם וכל שני ותמיד יש מאמרות המתעטים הגם ברחמיו ימהר יחיש ה
הגאולה האמיתית ויקדש את שמו המחולל בין הגוים ובעם אשם קדשו לעולם כי היום
קצר והמלאכה מרובה · אלו שמועות שמעון ושמחה ברוח אחרי מאמרים כל
כמי בירך ישמח לבי גם אני ולשרת הנגיד אם הבטים שמחה יחלק מעלתו אלך אחריו
מגדי ומגד זהרי כמו לכל בני החבורה הנזכר אומר כי הנני היום מסובך
במכבי הדור ולכן לא אוכל לברכם כרצוני אמנם כאשר יאיר השמש מעט מ
מעלי אברכם ואם אוכל לעשות הנה דבר גדול או קטון יעלה על מזבחי לרצון יבואו
ויקם לי כי אני עבדו כרצונו לעולם

ועל כלם הנני שולח לאדוני השר אברהם די מינצו הגבור כגבורתו והגביר
כגבירתו · את בריתי שלום

ואתן בתי עיר קדש רחל לאדוני

מה נפלאה אהבתך דודי ברוך לבי כאש בוערת
יהיו לך מעי גם המו לך הלב והכבד והיותרת
מיום אשר נתני ידעתך כאם מתהללה בך ומתפארת
הרבצת עדיה לבודה גם יהי מיום הורדה כאשר מוערת
אשתק כעבד צל ודימיתי למו קרה אשר כל יום ולילה מתחרת
אבחר להסתופף בביתך גם מאד נתני לך כקערה

במאת

במתק לך כתבי ורצוני לבשורת הטוב בעיניך ומתגברת
לא יכלה עוד הכתיבו תארך שמה לשוני להיות דוברת
יהיו לרצון מעני אף ילאו חיים ושיחי יערב כקטורת
הבחר וקרב את תשורתי כמו עולה על יד אהרן כקטורת //

בלשוני יצחק סלוק
יצ״ו

אוצרת אשרבה הר׳ ימשיהו
תלמידו יצחק סרוק יצ״ו
בקירי דברה כתבי שלום :

כי אראה כי אזלת יד ימינך המושבת אחור מלברכה אלי כמנהג בתמים · עד כי
גדל המטר והבערה את ארצך מהוריד עליו אורות על שדי ב
שלמת אהבתי הגמורים וכמהים ליורה ולמלקוש מאוריך הנעימים · השארתי אך רקיימה
מאז אהבתך עמורות ולכן בחרתי לי את אהבה כתבי האלוף מיודענו יצ״ו למען יהיה
הוא בכבודו הורס את הדגן מעליהם ואם לא רכבה מהבעיר תמיד ומתוק לירה
ויום · זו היא סבה זו היא סבה בחורף קיצים שונים אשר ירה לבי המורה לצדקה וחסד
חסד ולא לרעה הירה כמורי תלולה · רק להעיר את השכחה הנוברת לחמוים · והבעי׳
את האהבה עד שתחפץ להעלות את האהבה מאליה בלי מעורר ישורר את השירה מן
שאה אקוה מידידותיך וכאשר יקרבו ימי בחורי עלוים לכבודי בהרכבת כרכיהם
כמשפטם כל הימים לא יחסך מקום דוד כתבי אשר בו אתפאר הכ״י אראה בין
המלך בחירי ובכורי · זאת השיב אל לבך כי לולי היותי משתעשע במצורתיך
המצורת מוסר ודעת ותצבי את דבריך הברים · התזיקי אורך כבן יכבד אב
לא יריתי את התא להעבירך על רצונך בשיעור הכתיבה רמה ומיוחדת · אמנם
כי כן אדקדק עם תמידי אוהבי וריעי כתוך השורה איכות אהבתם · וכמים הפנים
לפנים

לכנים יהיו הלבבות בטוב שמועותיכם שמים ושחקים דשנים ורעננים ~

כי תאמר בלבבך אם כן איפה מדוע אחרו פעמי כרכבך זה מלבא עד עדנה · אדעה מילין אשיבך כי אשר עשה לנו את הנפש הזאת ה' יתב' כי עלו לבני דוי וכיולדה אחזתנו על השבר והחרם אשר עושים אלו קרובי אשרי מבר' אשר זה ימים מדאגה מדבר זה הלבה לה שמה בע"כ שלא בשובתך למקום פורק לנפשה ולילדים ה' אשר תכני אלקים יתב' ברוח אהבתה לה בידים הבדקת ומחוררת אותם בע"ה ואף כי הגרלתי בכל עוז ותעצומות כי בשבתנו דרכים כולם נכונים ונכוחים לבל יראו דבריו אלה על פני חוץ לא שוה לי והנה בשכחתם וגשרתם נורמים כרך סורר ומחנו הקשיב לכל דברי המצודקים ובמרץ ארץ יאטמו אזניהם משמוע הנכונים ידבר ר"ב · זו אהבת דוד ויהונתן לאחורם אשר בגרס קנאה ומורא ונרה כמצביבה למוכרם · ירא ה' ויאחוז והוא יריב את ריבנו ויפס מלמורינו עד אויבי כי אתנו תמני · ועוד אדע איך יתול דבר עיני ולבי שם ~ ~

כי תשא את ראש רלבש דמורצגורא אשר העלית על ספר בתרבך אשיבך מילין כי בא נתעור ה' באחרי יחתנו מעצבונכו ב בהשתיע אורך שבטה דמחותה בנקלה ובזמן קריב · הוא ברחמיו ירעשר לנו · ויקי כוונו עליכו יחר תמיו אליך וישם לך שלום · ולשלשרך הכונה לך כיחסך שבטך · ובכתב הדורש שלומך ושלומך כל הימים · בורא ויחרם מה קשר רועארדם שגר רגלה לרב יזנב · בסדר לא תעבור מלת בריתך ~ אוהבך יאהור לב'

[illegible]

אצירת עברך יצחק סרוק לה"ר

ישעיהו מחרדו יצ"ו ~

ש"י **מלך** יושב על כסא ההוראה · מחד כגולה · על כל מעלה ותהלה · הסומך
בחדרי היכלי גאוני התכונות הנבונות אחריו באזני ולבבה לא ישכון
בלבבם גם לא יבוזו לשכורי אהבתך אחריך ירוצו ולא יגעו ילכו ולא יעפו באורח ב
נחוס רוח נדיבותיך ישאהו בעד הנעותים ברעב למלא נפשם כי ירעב · בקערת
מעיינות רהוטי הרהבות תקחת לרוות שתי השכל עד אשר שלחו ב
בתוכות שכלך קצר מעט השכל מהשרים עד אשר באו מלון בירהו
כלשו הנעים לשוק מעלו ולא דומיה תהלתו הלא הוא החכם השלם כבוד מוהר"ר
ישעיהו מודרדו יצ"ו ~

כתיבה כמורכבת מתכוני התולדה מקובצת וברוב אהבה מאוחדת קשורה:
מתחברת ובה שמחתי כשמחה בקציר כי הקול אל חסד אשר מאד
אלי עבדו לא במקרה יברך מחדרי משכנו לבי · אתנכס לשחוק אמרתי מהולל כי בר
לי מאד על הפרלך מחיו אשר חיל עטרת בעלה מרת אסתר המורה אשר היא מרה
אסתר שמה ואסתר הסריבה תניה מחיו כי בשר קיה והנה בין יום או יומים ב
כבוא השמש מועד כאת כשורה מן קורה קמה גם עבה כבודה בת מלך מלכו
אל עולם תכונה לחיי ולחנים מאורת הצדקניות והאמדניות ולכן עליה אין לקוץ כי
היא הנכה למונחות ועזבה אורחו רוק יש אנחות בלתי נחות ובדות בלבי מ"ות ברורות
רמיד על שכרתו ואין להרהר אחר מדותיו ית' כי היא השיבה את הפקדון אשר הפקד
אתה וברוך אשר בידו נפש כל חי אל כהתנות ה' ינחם מרת אסתר ויעלה לה ארוכה
ידעת עוד מולך אשנכו על מכובכו הכי נכבדת אתנכס בעת הזאת לשמרה
לחי מתחמם עד כי יחלו קיומים ימי בער בזה אשים קיצי למולך נסדר והבט כורך לו
את דברית שלום ~

ה' בנציר יצחק מ...

יצ"ו

חיצרר

שירה שכתב הק׳ ר׳ ישעיהו מורדו

לכהן פרוך יצ״ו

כהניע טוב כותב מהר״ר יהודה כרמן נ״ז הכי שבשלם לכדי אורו עיני ה

הזולת דתשמר אלוה לשמור נפשו ולגבורה אשר מאמריו על תורה

לבן אל בנים בדקדוק הדשה רמה במעשה ה׳ ורבקה אמרה אל בית המלך מלכו

אל עולם בחדש שבט בו שבת משוש לבי לאחר מתוקי ובכתבי ישבתי בדד ו״

ואדום כאשל אם בוגר אל שחורי · כשר במרום המריא באמתה בברור התיים אם

פני ה׳ אלהיה ירבה בקרבן תורתו משה על מזבחו לבער על עון הבנים המשכנים

ומכפרים על תולדות נעורת ראשם כי שרה כדמה לכו אשר הורים בכתבו בירת א׳

נ״ז בטה״ר זצ״ל אל כתמור ה׳ ישתמשו מעשרו ומעשבון כתבו ולבו וברוב רחמיו

יאמר די לצרותינו אמ״ר ~

על הרי בשמי אורירך נ״ז מהר״ר גרשם זצ״ל הרהלכרי · ועל גבורת לבות

המלבבך עמדו רגלי בשיעור · ואוכל מכל פרי מגדך ויורבו ל

נפשי תמורת הדבש ונופת צופים · בושם יאמירוס ויגאחוס · גם רוחם המודק הלך

למרחוק כריח לבנון ~

אמור כה בן טבא״ל אימה הייך במדק אר״ה מגד״ים כולת מור שעבר · עובר

באור אבל תיאור בצלו מרקחים היו לי למשיבה נפש דקבה · לירות

בתו אוחל נרתלו עכבי קיון · ויתן אומך כתול ומכוחל תוחם ומרקחת על

כל היום ושרה בגמעשי אם הקול מרהלך בגן עדני בגרוך הבעירוס · ובאלפי

אם ידי בריותו מרדם אמרוריך הטהורות · בה שערש כלה גרש יצרו מקירי כל

חבכת אהלה הרצה והדצה אשר בי עוד המור ורבלה · ובמו יגון ואנחה ב״

אין זה רק כי עבר על אמריך ריח שדה אשר ברכו ה׳ ובהריקי בהם

ברכתי

ברכות בורא אישי בשמים ראשונה שמרוריהם כרב שתקה בלבי תשר רצן ו
ורבות תוכיחוריך כבו והגדילו פרי פעלי ורשות עד למעלה ר״ם ~

ובכן זאת התשובה אשימה יד על פה ולא אקים אתים דבריו · ויתעשרו
לעורריו ובימין צדקו הרוממה · יתרץ לכו שערי נחמה · וקול ב
בוכים ישביר מן הארץ ומחה דמעה מעל כל פנים · ויברך אותך ברוב בנים ·
ובאדרת כלשרך הנכונה לך · יהיו דשנים ורעננים כמתק שבטך · וכתב ה׳
הדורש שלומך ומברך כל היום כורע ומורה פה העיר רוואדרס שנת [illegible] כחותמיך
רצ״ה לבחור ציון ובנין דביר ואפריון · בסדר קבא אלך וברכתיך //
אוהב אהוד לב ~ [illegible]

צ׳ גבר עיניו · ואות לום בריתו · ויקריב שי
תקוותו · והשיר לפניו אורות · יהי
שלום בחילו · וברכת ה׳ בכל פעלו ~ ~

קיצרת נאה ומשובח

צ׳ הארץ אנשי הכבוד גבורי כח במלאכת חושב כשתם בדקדוק תמיד
סובבה בעגלה היא באה ובבוקר היא שבה שונים ומשנים
בכל יום דבר שאין לו קצבה לעולם נדר לו בנדבה המשפיעין במדה גמה וביד רחבה
להשביע כמים עמוקה ונפש רעבה. הנה הנם חרבמי קהלה וקהלה ועליהם כבר יבדירון
בני ועטרת הרבנים המובהקים חכמי האמת מקדרה אשר למכמנתי אלהם יורדה
קוררת לפני ה׳ יהיו למשמרת ומדת תמדו עליהם נזכרת לשם ולתהלה ולתפארת היום
ידאכו מתחיבדים והיום באתו לפנים מן השורה שהדין כך והשעה צריכה ליקח עמנו ה
הדברים אשר שוה ה׳ בפינו להשתדל על עבודת הדקדוק הגדולה הלזו וברוב דברים לא
הנה ברורה שבת השלמים לפני כל יודעי דת ודין כי שכל אדם יצטריך אורו לפניהם
ולא

ולא לחכי הדיוטות אשר בכל זמן ובכל פרק אין דורשים מעשה רב ותלמוד ערוך ו
ואין זכין לפרס אלא בפניו ובצודות המשובות שהן העליונות דקרו לחמיה מצבדוריה
וכן במועד השיחה וכל המרבה לספר הרי זה משובח ודבון דברים הדברים לא דרשי
והאי מבאי ליהו להעלם בכתים אלכל שאין בו ידיעה בהלכה אם כן אימתא כשר הדבר
לדבר במקום שיש להאריך בשבחי צדק החכם השלם הלזה ולהכורם את בחכמה את
צמיד ורם אוצר בלום ומרבא דכולא ביה כמוהר״ר חנני שמואל זללה״ה יצ״ו הרודה
מעידה עליו ומונה במותיו הולך ילך והולך תמוז עדיו מרוצו ודרכיו ואחרי מהללו
ברמה עדים דתי ואין מעשה אחר מעשה שבתיו אלא לכבוד שרה לשומרת אל ה׳
ההילה כי בלשון בקשה רחל רחילתו לחי הדרת יקרכה להדר פניו בשורה כדין ובשורת
כי מחשו קשורה בברה בלהב סרה על כי יתר הוירת רק כהנה משיערו בהוריתו יוצא
ארץ ושכן כהחכו עליו בלהות ריאי ריגים אל חלאות וירד חללים כרוך לבחיים
כי קמו עליו עדת מרעים והבאי נכבים בהיותו הולך לדרכיו והנה הביקוהו ויבלוהו
במצולה ולא נשאר בידו מאומה לשאר קרד החיים ויאמר כי ראה כי אזלת יד ובא
עד כימו ואין עוזר לו עד כי הוצרך בהכרח לכרת ראש בדרכים בחזקת מכבר
והגיע עד פרק השואל איה בית כדי להיות לו לעזר ולא להועיל למעדו ולהמכנו כדי
מחסורו אשר יחסר לו לכן רוקר כל כתב היקרה בעיני כבודכם לכבדו ולהחשיבו
כדרת מה שאמורת לו לקדם פניו במתנה הראויה להכבד ובדה לדרך ויהיה שכר
צדקתכם כדק ושלום קן ותמד צדקה ברכה וקיים עד העולם אכי״ר

הא נברא והא קיימא זכיה עליה ומהדיך בהדיה ומאן דאזא דרה״ל
בקמריה דק ואשכח דחזי למיקם ליה שוקא דכולא שמעריה
ביומא דאמרכא והכי מסקנא דמילתא לכיל אלבא דהלכתא אי הכי מאי למימרא
אי לפתוחי גברא כדי מבטא אלא כיון דאורח לידן מימא ביה מלתא דעדיפא מביה

ורייהו

ויהוי נורא לחברייא דהכא אשכחן מלכא דאריא בגו ערא וכרוז לה קרא הדא אמרה
עלעולא קטירא רברבא דאזיל סותקא ותרי תיורא כ״ב מאן דהוה רגיל דהוה ת
מרקים צבדי לאתריה בטעמא מאהדורי מילא צווחין ואזלין בתריו ונפקא לה׳ו
מיכא עובא כרס הכא אי ציירי ציירי ואי לאו אזיל הכא וקא מדתי ליה ואזיל הכא
וקא מדתי ליה והוינן בה לא והא כהנא למודקיה קאים ובהא מלקינן דזכותא ד
דרבים עדיפא ולמנוי לבו עסקא דרוואה שכיח שכיח ואי אורא דלא מייבין לחמיל
דעל כל קדא דסקיל מן שמיא מורב יאבי עובה מילתא בטעמא והבו דלא ל
להוסיף עלה אורן בתרוייבו ואיהו בצלותיה דרווריבו תיי ושלומכון ישגא
ג׳ וידוכא נח׳

פרשה זו קבלה מורתו בלשון איש האלהים ירא אשר בלשונו ישמע ו
ובעיניו יראה בהשגחה ולא במראה כי יקרא מפי האותיות הנה
כדק מורה להזיל גדולי כדבות מלבוש ויורה על עם הדעת הזה אורח מורה כאורח
רשע מרעא ובחרז מרקרה שמואל חכים ירקני רבי לו ירבקרי גדול דמייעיה
מאורי והנבות כוורין בדיני ואיסורי ואשר מרי מרבן אורה ואורו בכבוד יקבל ·
ומאוכו אליו יזכה ישא ברכה מאת ה׳ חן וחסד עליו יערה כה דברי ה
הצעיר מעה לבמוהר״ר מרדכי זכות זלה״ה //

איגרת שכתב יצחק סריון לה׳
ר׳ יאשיהו פרדו יצ״ו

נזר הזמן מורה לידיעה ולשמור ואם הידיעות לא נגלה ראשונים אחרה
נגלתה היקיפה ידיעתך גבול הרשודות ורואה שכלך אתפי
המשלות ושלם צירי שכלך להביא נדחי החכמה ובחובות המזימה מכל המקומות
אשר נדחו שם ויבאו אליך השוקד על מרבץ הרבוכות רוחיך אליך יצאיתו אליך ירקומנו.
ירדו

ירדו על פניהם יערת דבש שכלך יאירו כבוד הקדק יאמו לבבם אל כמים אל ב
בשמים מי יורה דעה ומי יבין שמועה מי יעלה לנו במעלות השכל בקרבנו ויאמר
יאשיהו יעלה

השכל עבר לפניך ויראהו וראשונה הלמודיות הנה ולפניהן ראשונה הולך ר
הראשונה ואחר באו הטבעיות והאלהיות ואחר כך התמידות ויראהו
הרבה שבע פעמים ויאמרו כולם שלום ליאשיהו

מה מאד שמרתני בחומת ידך ובצלך שכנתי אשכשוריך ארון הירח מסוכך
עליך תוכן יסודות המנה תמונה בסדרי היכלי מצחוני מכוני
עמוני לבי ברוך ה׳ אשר העלה כי השכל אל עבר פניה להראות הטעמים והשרים את
יופיה כי טובת מראה היא נחמדת להשכיל ונאוה היא לעינים ילכו כל המשוררים
להביט אל תוך קבה אין צריך למעברה חוליו וברכים כברשות ישענו וירד דברי
יאשיהו וכל אשר עשה

קטנתי מכל החסדים אשר עשה את עבדו כי המקרה מרובה על העיקר
עיקר ושרשו עליה מכל מבלי חוץ כמוה אתכם הכמרך הדבי
ושבורך השיקני תפארה תמוה הבושת מכל פני כי ידעתי למען אשר ישוה עיני
שהכרתי אלי עבדו ולכן יהיו לו לרצון אמרי פי על דבר הצל רידק כקש נרדף
ועד ערב הקושיה קשו שורת החכמים במקומה עומדת והצורה הקיים עד מ
מולדת יתי בזרון

ג שני דוקטורים מנחה היא שלוחה לאדוני מאד מעלה מעבר רחל דו ואלי
אתורה ומי ירץ והיה לבבם זה כל הימים כמו בן אחיו דוד ויהורק אתכם
קשור קברה ידיהם להחזיק ולהמוך יד אתורה וכל רופאיהם יבורס הוא יה״ ברצונו
ירחיב לו גבולו שלו ויצרך למרגה בשר ודם אשר כאין יקמה ועל דבר הישיבה
אשר

אשר השתדלתי עד עתה לא כרמזא המקום בעבור היות הדבר תמוה בעיני
רבנים אשר על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע בדבר כמנוי וכמו כל המשתדלים
נמרץ עד יצא לאור הטהרות עוד אחרים ואחתמה הצעיר יצחק סולי

תשורת שכבה החכם יאשיהו
מחדרו ליצחק מריק יצ״ו

על הצבור יאלוס כרביך תמימים · עלז ועלם לבי לחוקקי ישר״אל תק רנכות
תורשי הלב להרות בו אורה ואורה מתוקי האהבה הכאמונה אשר מים
רבים לא יכבוה ובל רמוז עולם ועד מיסוד מוסד אבן מבה · ולמוזן גבורתה · ויקר
המשרת וזולתה יום יום רגרש גרשיה · המפנק משתיה · ורגלה אחרוניה עד לתעלה
כדרך האהבה העולה מאליה · ובסדר המדרגה הנושא פריה · ורצון ביניה ורבי הסדר
בנשאר את בעיני כל רואיה · אודך בקהל רב כי רבים לך יתייבך קן אומר והן דברים
ברים ישרים מאמתי לב שורשיהם הצלחה ורב הנאה אזניהם בבלבלי רצוני שגון
ושמחה למודים בטוב שמועתך רבין עמם מעמתי במבשר מבשרי בשורות טובות
אנשך ושלום אהלך אשר ירבה ויתרון כלה מלה ועד אכביר

תשואות חן יבאו למועתך על זריזותך באיחור אורה אגרת מאתורי
רקל עם הבא בידה · יהי נא ה׳ עמך הוא יהיה בכסלך ויעמוד לימינך
בענין אורה תמוי אשר הודעתני היותך משתדל בהגינו · עשה והצלח וה׳ יגמור בעדך וכל
קיש אהבת היותך רוכב על במותי עב קברי אורה קברת ישא וביזיברם הכי מבלת הדיה
דולק ומעקה מבאר החכמה בה תהיה אתון מרבה עצמה וכזקן יושב בישיבה קשובה
לבורא ולמשדה רשב בטובה וכחר וכבוד גדול מבאר אל חי רואי ישב יקר

עינינו בוחיות ברוחלה מתוצבה לשמוע חדשות מחדשות ישמעאל ואיתלאה כי ב
שמעון

שמענו באזן ושם ברבים מדברי טוב מגמיעי ישועה כאשר קויתי אמנם כי כן המקבל
הטרכ הם כי לא להזכיר את הרגום בברכו והעלם יעלים ממני עם הארץ כי רובם כ
ככולם לא יאבו ולא ישמעו ויאטמו אזניהם משמוע שוא נרטב · והמוצא מה לדבר נגדם
קטנה או גדולה יהיה ללעג וקלס ולשמצה בקמיו והן אמת לא אכחד כי אף שבמשלה
אחרי כל רוחי ההודעות אשר השמיעוני כל אורח יחידי סגולה גדולי הארצות אשר ולקיים
בכל יוקרת דבר המלך והנביא נכנסו הדברים באזני ונעורי אחרי הרוב דכ"ט מודו
ולבא מאן דחליף רק א' מעיר קטנה מצה ומריבה ושנים ממשפחה כרשת מומחרת ה
המינות או קטני אמנה אשר לא יאמינו רק אשר עיניהם יחזו · ובידיהם ימששו כי לא
תשלם אלה היה מוחזק הבלתי מאמין ומקבל בארי ידיו הטבין הזה //

אמנם אחרי הרחק בעה"ר השמועות האחרונות כאשר כתבתי אלי בשם
כה"ר יצחק כהר יצ"ו והיות הראשונות מוכחשות בעצמם באומנים
ומנים שונים וקול זה אומנו שה"ה לקול חברו זה אומר בכה וזה אומר בכה · אז גדולה
על כולן מה שכתב הרמב"ם ז"ל מורה צדק ביד החזקה של בה' מות' פ"ב ובאגרת
תימן המתורסמות איש עיכב שלה כי רוח ה' דבר בו ומלתו על לשונו ומסר ב
בידינו אבן בחן להבחין ולהבדיל בין האמת והשקר · ורואים הדברים שאומרים ו
והאומרים שעברה לראש · ועל פיהם נמרה בדעתי לבלתי האמין עוד בדבר עד
אשר אל מעלים ה' המתלים לעשות ירעשו לנו להראותינו כאלמות ימינו אורותינו לא
ראינום ע"ע להאמין דברו אמת וקיים לעד · הוא ברחמיו יעשה עמנו כרוב ח
חסדיו למענו אם לא למעננו ימהר יחישה מעשהו לבשור כל דבר הבשורה ויחדיו
צהלה ושמחה בשומעו ~

אחלי יכונו דרכי לעמוד עם הבן החביב לנו דוד יצ"ו · שעה כח בנויתי להעיר וצמד
אזנו בלימודים מקודשים · על התורה ועל העבודה · אין עוד כח' להודיע איך כל בני

ועדשנו

מדרשו יע״א ובראשם האלוף נשיא חכים · גם לרבות ראש האחרונים בדורינו גבר
עמיר' וקמיר' כמוהר״ר משה ריבל״א יצ״ו · כולם מסכימים ומצבים אלי זכתי ושמתי
רוחה ושמים לרוב על העולם בזכרון טוב תלמידך כמו כן יברך לאורך
כל הימים //

ובכן זאת התנה קבלי למען באהבה רבה ושים שם טובה וברכה על ראשך
ראש כבתחלה סבנה וכתב הכותב פה העיר רוטרדם בשנת ה׳תב״ה
לראות בנועם ה׳ בסדר ואל אביך ויעזרך ואל שדי ויברכך האוהב אותך כנפש עינין
ואתה עושך ואומרך כאשר יאשר איש את בנו ~

הצעיר שבצבא יצחק סרוק נר״ו
ישעיהו מרדו יצ״ו ·

פרי עץ הדר הד״ר כאשר החכמים ואדר׳ להם בתפארת אל תורה הוא הודה
הוא זיוה והדרה עכ״ו איש אשור והרבה נ״ע נהרו אליו לשמוע את
חכמתו יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה הוא החכם השלם כמוהר״ר ישעיהו
מרדו נר״ו יאיר לעד אכ״ר ~

מה אדבר ומה אצטדק ולא אצדק כי אחרי המדי מעשיו בוערי עם
כלומר ארכם בבנין הבושה והכלימה ארעשק וארשק בחמול
התרפה והבזיון מכמה פנים לפנים קטורי מכל הקמדים אשר עשה את עבדו הן בגופו
הן במתוכו על הראשונים היירי רמיד מצאשר מרעשב מארשה מחריש לדבר היכלית ה׳
דרכי להפיק מן הכח אל הפועל רצוני הטוב אליו והקל מעלי רק את התורה הזאת מאת
כבד החמודים כי מאז ומקדם מיום לברי מתכיהו קדוש הוא כלל׳ כמדבר בא׳

מבבין

מעבני יוצאי חלציו וכבן יקיר לו ועתה בא להוסיף אלי כהנה וכהנה עובור הלוב חמדו עמי
האחרון מן הראשון ראשון למשכון ואחרון כים ההוצאה הקשה מכולם בקיורי גם אסר
לי מעטעים עם פרי מגדים ואוכל מכל ומברכתו גם ברוך יהיה · ואף גם זאת כי
אחרי בוחי הנה נרגז לי הבחור איש בריתי כה״ר יצחק אבוהב יצ״ו הרשות נתונה אלי
מאת מכ״ת לשקול ולבדוק כראוי במיבת שמכרה מאתי את אשר עשה לי מעולה
בספר הרה״ר על כן אזכרך מארש יר׳ דין שקילה ובדיקה · והוא יה״ יודע ועד כי
מרוב טו״ וכלימתי לא דברתי עד הנה למר על זה · ואף כי מעוות לא יוכל לתקון
אני וחסרון לא יוכל להמנות מנה אחת אפים · מרגה ראויה להרבה עב״ז זכר
כל המעשים והחסדים להניק בא היום מנחה אחת קטנה כבת איש שלוחה לאדוני
דוק״טון כי הלא מזער היא ורחי נתשי כי קצור קצרה ידי להשיג די מחסורו אשר
יחסר לי בעת הזאת · ועל כן ארחמך אל הבורא לנתת כח ולאין אונים כמוני ה
היום עצמה ירבה לידע להודיע ולהודע שהוא גומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב
האל יתברך ויתעלה לעד ארץ · בשם אפים קנבי למילין רק לכל בני החבורה
ולזקן הה״ אברהם די פינטו יצ״ו המעבר שלל שלומי כמו כן לעקרת הבית אם
הבנים שמחה מגדי ועבד זרעי להתיר שלומות ושלום רב לשוחבי תורתך פה ק״ק
אמשטרדאם שנת הברכה מדר ואל שדי יברך אותך ויחנך // הצעיר מרחבק
בעתר רצונו ~ ויצחק אבוהב

איגרת שכרה ישעיהו פרדו

ליבתך מרוק יצ״ו ·

מגילה כלולה יופי והדר מעולה · בעורים מאוירים מאירים ומצדיקי׳ המשה
עלי רהלרב וכל אמרורק היהודה זריר באר זהב סביב · רגל״ס ורות
דשאס בהרבאות אויר עשן · ותורה רצון ארפ להאיר על הארץ בהדורים יחים ועלים
לא

לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהם כי כולם שוים לטובה · וישינו ירושה ה׳ מברך
אחריך ה׳ ויקנו ביושרה כי הטיבו ותרקו לפני מדרש ומותק כותים · כותים
יתמירוס ויבשוס וכל רוקיהם יוקירוס למחר ולשבח היד החזקה כוכבה אורם לרב
אורך ה׳ בני ידיד נפשי ה׳ לברכה ולתהלה בקרב הארץ · ולמענה אחריהם אמן
בכל כתי כמאמץ כרוב ז״ל צדיק ויולד חכם ישמח בו ברורתו וביראתו
שישו בני מעי שישו כי אשר יתחרו וריבותי בא הלוס ברוב עניו ובנין אב בחכמה
ורך בשנים · אחרונים שונים שמונים בשערי ציון המצויינים נכון לבי בטוח בה׳ רחמה
וידע למדרגת הכוכבים הלוי מלא שית סוד יראתי קודש · רצוני רצונם של הלבות ב
בהלימוד עולם לתורה ולתעודה אכי״ר ~

היטבת לראות טוב לבני ועומס חסד לבקש הטוב לך כי רשמוך לשאל מאתי:

הדבר אשר רצייר בדערך להאריך ולשורך כי כ״ה מתשבחך הטובה
שבלבה למנשה והמשובות הנודעות אליך הן הם עדי קיצה ועדי זכור לבי אשר בתחברך
יצ״ה תמיד · והיה הטוב אשר ייטיב ה׳ לך בבנים יתנך מן המנה אשר הוכיח אליך ה׳ כבודך
בר מלך מבו״ת ה׳ וברכות עד בלי די יהיו לך ז״ל עד ולו תבשא שגוי לבי והרבה שמחתו
יבשר השמש בצבורתו // נאם הקונה פה רוערדאס כורב וחורף בשנת ברוך קהל
אהלך למ״ק בסדר ויברך ה׳ אורך לרצוני // כאמן בבריה אהבתך · דורש שלומך ושובך

[illegible]

אחיך אוהבך יצחק סרור
בר׳ יעקב יהודה ליאון יצ״ו

אחי קורא שמו יעקב מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישר׳ אל למעלה · י
יהודה אחיך יודוך אחיך · ליאון אריה דבי עלאי מאיר עיני חכמים במשכן
גלו אשר מלא ה׳ אותו רוח חכמה ודעת על כל גדוריו זה בשם יעקב יקרא וזה
בשם ישר׳ אל יכנה · ה״ה מעלת הח׳ החסיד והעניו כה״ר יעקב יהודה ליאון יחי׳ ה׳ שנו

ויעה

ויען אליו כדבר שלומו אכ״ר ~

בהגיע ליוו״ר כותב ספיר ויהגם מתעטר שערי ומשוררי כשמחה בקציר
וכמוצא שלל רב וק״ם לבי בקרבי וקבל את מעשי ידיו להתפאר
המה הכבוד ולא השבתי מיד עליה כדין וכשורה אך לשרבב שמחה בשמחה
יום חתונתי ויום שמחת לבי עם כלתי הכי נכבדת והכי קרא שמו יעקב״ו ו
ויעכבני זה פעמים רבים עם אהבה הקדומה טרדות הזמן ועסקיו המה עכבוני
עד עתה ומה אדבר ומה אצטדק ולא אבדק כי בושת פני כסתני ואין לי מצח ל
להרים ראש בעדו כי נזכרתי מעשי האלה והתחרטה על כל הרעה אשר נעוריהו בהגיע
אמור ימינו והברכה אורי כלה ואכלתי מאתר היום //
נאם הנודע פה רוקרדאם סדר המתרבות לה׳ אלהינו ~

א׳ הצעיר יצחק מרוק

אוהבך שכרני יצחק מרוק
לבחור יוסף ישראל יצ״ו

בחור כתרים רזים לך כנוים אברך אב בחכמה ורך בשנים ה״ה הבחור
השנון כה״ר יוסף ישראל יוסף ה׳ לך את הברכה המבורכת לראש יוסף
ולקדקד נזיר אחיו //

אם היתחרו בני ההרבאלה ידי והזיכורי נבור יגיעות רבות לא יכילו ימים
ושהדור יכלו ימים ולא לשמרני תרבדות ומשכר רעיון ידי מה אומר מה
אדבר ומה אצטדק ולא אבדק כי בושת פני כסתני ושלמון הולך את בני עמודת
פנים ואין אברך מתהלך כי אין לי מצח להרים ראש בעדך כי נזכרתי מעשי האלה
והתחרטה על אלה נרבי אליך תשובה כדין וכשורה בהגיע לי עור כותב ספיר ויהגם
כרב ידיך מעשה אצבעותיך להתפאר והברכה אורי כלה ואכלתי מאתר היום

אחונם

אחים בערך האהבה היקרה נודע תמיד בינינו רגל להבין ונודע כי לא היתה המינה
על האעדר רצון כי נתלאה אהבתך ואהבתי אליך מאהבת נשים ואף כי נשארתי
נכדי דר כקון ודרדר בלי אוהב יקר ונאמן כריע כאח לי כמוך אותיה לא עוד
כרעה תמים ולא יאמר אדם אי אחי בבשורת הקזירה אך אחי ואחי כי גלגלי
הזמן וקורותיו רבים ותמיד הן על כתפי מתגבורות קוריך ותומר ... הטהורה ...
תמיד כבודי אז וכבודי עתה ואני על משמרתי אעמודה תמיד באהבתך להחזיק

נאם הקורא זה רודריגס יצחק מרוד

כדרך המנהג להולכי דרכים ממקום למקום

כי אראה כי אזלת יד עני תשוב באמור לבי ידיע אך יצריך בקול עתה
תלושה אשר אנכי שומע יוצא מפי איש אשר היה מכר השועים
ועשירים ארץ ועתה עולם תשך בעדו כי גם הוא להוה עשיר היום והוא אמור בזיקים
ותבלי עוני ובאחרית דוי בא אל ברית ויסתר את כל הרעה אשר מצאתהו כאשר
חכמים יגידו ולא כחדו בתרי מוריהם הידועות אלי בעונ כי אבא אל שמים ידי אמרתי
עולם חסד יבנה כי הצדקה בעליונים ובתחתונים וכל בריותיו של הקב״ה לעד זו את
מזו אין בריה אשר לא יקבל חסד מחבירו כי לכך נוצר האדם לשוב הכל אשרי
עושה צדקה בכל עת ומצא חן יקרה את כלם בזאת יתהלל המתהלל אל ייצא
להעשיר אחרים ולעזוב כידם טוב וקיום רק ישא את שלו עמו והלך לפניו צדקו
את פני האדון

כי יבא הלוי המובל אלהים בא בלשון בקשה לעיר הזה ויחמד הלוהו והעניק
רעניקהו גם לרבות את חברו חסד כדבר ידכם כי יקר הדיון כ
נתתם גם אלהים גרושות ויתנו את הכתר הלוי הבן הידיד ערבון ביד אויב עד תלשר
את ידם בכסף הפדיון אשר בא הלום ברוב עניין ותנין תנו עזרתכם לדבר מצוה
גדולה

גדולה זה וכל איש יש״ר אל״ יפעל בחסד כמו ולמע״ה ידין מנה אחר אלפים והיה שכרו מאלופים כהנים וכהני כהנים קרנו רמים וכבוד הדר עטרתו כאיש הקורא את ר רוטרדאם עתה הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא סדר הרחיב ה׳ לנו ומרדיו בארץ הירא את דבר ה׳ ובמצותיו חפץ מאד ⁄

הרימותי בקור מעט להיות לו מאחרי הרשות כרונה לשחוט ולבדוק כמשפט הנו הרבני המופלג הותיק יצ״ו והקרים חלוני אשר כביר מצאה ידו בדיני השחיטה והבדיקה כי תמעים שלש רצירי בבקרנו קדש מלא ישן ומצאתיו כדרש ל לאשר שאלתיו בהם גם באירוני היד חקרתיו ואורח מצאתי צדיק ובכן נתתי בדבר הזה כי בשרים אלה מילא את ידו כדת וכהלכה והירה התורה הזאת לפניו לעד לכל המקום אשר יבא שמה כי ראוי לכל אשר בשם ישראל יכנה לסמוך על שחיטתו ובדיקתו כשאר כל שאר השוחטים ובודקים המומחים יראי ה׳ וחושבי שמו הקדושים על דבריו לשמור לעשות ככל הכתוב על ספר מהרי״ק ז״ל אך אמנם לא יסור מאשר צויתיו לקרות הדינים אחת בשבת עד תשלום ל׳ שנה רצופה מן היום והלאה ת״י לב״י רבו׳ לפ״ק למען יהיו כל הדינים שנונים ושגורים בפיו ויאמר לחכמה אחותי את כרוב מתוק הטעם אשר יצא בהם לאורה ולתעודה · עתה ישראל נושע בה׳ ם סדר יאכלוכו בשר ⁄

כל מעשיך הנראים לאל עליון מקובלים ורצוים בלתי היותם מוטעים רחת האפשר להטיב או להרע לרקוח או לבצורת כי אם רחת תיוב היושר והטוב הנמשך מהבריאה ועל כן היותה טוב במעשים טובים וכאים ברלמוד נאה במרקן הנאה בסדר קדושים וטהרות ולמען חבר את אהל משכן ידידותיכו להיות אחד מעשה גדולים אמשיך חבלים אחריך מירבים מאלה מוצין שזורים ובצורים מעוטים ובמוסרות רקמים מעדן אהבים ובעבותות אהבה אקשור מעדנות קשר של

קיימא

קיימה שאמור אומר די לא ימושו מפיו ומפיך ומפין זרעך ומפין זרעו עד סוף כל ה
הדורות ~

לא היתא שמועה טובה כזו מארץ ישראל מלאה חכמה ודעת להשמיע במרום קולו קול
ענות הלכה ברורה בשפה ברורה כמשפט רואי פני המלך אשר
שרו בשמים ממעל ונשכם רהם באה"ש //

לו שקול ישקל בשרי במאזני צדק עשרות בשרי עולם לבני הורה מתוקותו
על כל הרפואה אשר מצאה את הדרת יקרך אם להבא הציונות
כי אם זוה ה' את הברכה אל נסתרות יסתרהו וירקיב לו זבולו אכי"ר //

הצעיר יצחק כהן

איגרת שכרו כה"ר החזן יוסף די אהרון נ"י כהן

ליד הנבון המתמיד יצחק כהן יצ"ו //

קבלתי איגרתך וכמעט שלא הייתי משיב עליה על כי המעלה לא טוסה עמי ..
כהונתך ונראה שלא מכיר מדרכי אני איני רוצה להרבות במלות שאינו
של וכבר אמונה ממך שאם רצונך לא הדבר כי אם בעסק שנהיה עסוקים בו מתני
שזו הוא דרכי עם אוהבי ורעי ואינו מרבה באלו הדברים ואדבר בענין שאנחנו בו
להשיב למעלתך על ראשון ראשון על אחרון אחרון דברי עמו היום ואחר לי שמורתך על כ
כל שיביאו אורח ממש עם שהרוית בין חדשים ובזה ילך מיד למבוקשו ועל ענין
הזיווג שה' יברך באשר שלא אני איגרת לארץ שיהא רצוי בערבות האדון אביו של
מעלתך עם כבודך יקרים בערבות ואני מחלה פניו ומשיא לו עצה שירבה כי יודע אני
נאמנה שלא יהא טרב ר' יצחק חורדו ושנו מה שיש בענין להשיב ולא יש לי להאריך כי
אם להעיר לו"ה יהיה לטובה ולברכה ויתן ה' כדם יצא וכן למעלתך אכי"ר היום כ"ד
לחודש סדר ירבה לקרבן אשה לה' ~

הצעיר יוסף די אהרון

הוי השוכב על מטות שן הקיצה אם תרצה ישן : וראה רוגע כי דמי יבלעך
אתה גבורי ישלך השן : ערל ימול וזכור אחרית היירד כ- מוק
דשן : וביום מחר גם את רשעה אל בור התחתית מן היכל שן : זר מה התמר
היום המר בראותך ה- רוחה עשן : עם הזקן עם הערך נתשך אל שחק הדשן :
אל תי רהפה תוך ימצא בך ולשוכן חורש רשן : שוב כה אם על זמן רזגעל כי חורק
על ברכיו ישן : כי הראה אור על הבאור שהוא דישן את שדשן : איך לא רעור
כאחד לתעור הקיצה אם תרצה ישן ~

אני ישן · ולבי ער · בהתבונני · זמן סוער :
ורוך לבי · כאש בוער · מאוד עצור · בעצמותי :
ביום זכרו · מזימותי · התבונני · ועוונותי :
וקורותי · והכמותי · ואזכרנו בת- · אנחתי :
ואיך אמות · כמו תחי · ומה בצע · בחכמתי :
ואכת · בום מותי · ברוך קברי · ובמנוחתי :
ואחרתי · אני חיתי · ולא ידעון · בטוב שיתי :
שכם אחד · עם אחי · ובנפש מר · בלי חסרון :
בזאת אזכר · ולא ידעון · להזהיר עם · לזכרון :
ואודיע · לדור אחרון · ועם בולב · כמון לבי :
אני חכם · אני נבון · כבן עמרם · ואיש רשבי :
אני גבור · כמו לביא · וקל כצבי · וכנשר :
אני אורך · אני רוחב · אני בבקי · אני חוקר :
אני שוקל · אני סופר · ולנים · אני אומן :
אני חרזן · אני מליץ · אני שש ו- · אני עלץ :

ובנעורות

ועטרות בו · ערים אתנן · בנועמים · ועוז אכל :

אני קדר · אני רוכל · אני צייד · וחרש חל :

אני רועה · אני כובל · אני הולך · זה ואין אחר :

אני רגע · אני סוחר · ונדבות :

רס :

אריה על נגי נבנת סמירי אחרוניך הכעוסים כריח שדה אשר ברכו ה׳ ואומרה קולך זה בני דוד מאתך אליך ואכפים בו נגזר אותך יחידתי על מות לבן אל כמים צדקיות והצבת ציון כאור השמש בגבורתו בקירות לבבי ומעברי ואיך המורכב ~

ברוך אתה לה׳ בני אשר כעת השמעתני מאמריך אשר לעד ירבה ויחרוץ ולא יחרוץ שון חרץ יולד תמרון בכל הארץ כמשך ומתי היודעת מה מאד כי טוב אתה וטוב הדבר יהי כן ה׳ עמך ובמשכן כלו רקמה ובמועמו רקזה בעדת אלהים קך לו כל הימים //

לא כתלפת היא מתוק ידיד כמשי תזקת השקת אקבלי אורך גם תרמול גם תאגוס הרוקב על נוה לבו כי אורו תרקא תרקא עלי אורות ילדוריך הם הרקבוני והבעירו בי אש היקד על מזבח את בני לא רכבה //

אשא עיני אל ההרים הקדושים יהי מקורם ברוך באל עליון בעתרי תלורתי היא יהי דגן ורעב לבן החזק במוסר בני אל יהי מה תרומת תודה ועטרי ציון המצויינים בהלכה //

עליון קן להוסיף יום יום הסתר מרובה על עיקר יקר התארת קכתרך וכושם באוניך ותתכו אין נדרש תלונה כי לפי רוב השנים הרבה מקבר החכמה תחיה את בעליה ועליה העדה עדי היראה את ה׳ הנכבד והנורא ראשית חכמה מצלה אלהיך

שלומך ותן ערכך הוד והדר מרוקמה תמורת זהב כולה ולא אקים אשים דברי צ"ע
אלקי יברכך וישמרך יקר ~

מצירת שכרב יצחק מרוק בה"ר יצחק נכד
יצ"ו של שנין הירדרת ~

הנה לבב ואמיץ לבו בגבורים אחרי נשיקות ידין בקידה אפים ובהשתחויה של ברכים זו פיגוע ונשיקות ידים קורותי לא להודיע למעלתו מחמת בריאות גופי מוכן ומזומן לעבוד ולשרת למעלתו בכ"ו ובצירה שוה זאת ושוד אחרת ידיע ליהוי איך קבלתי כתב מעלתו מפירים ושערי כשלכל הון מהרבשר מדלות בריאותו ומכל ה הבאים אליו כ"ו בעה אקדם פניו מול יקרת רוממותו אודה לאל על כי בורא בריאות מאורי ונפשי יודעת מאד מה אדם ורדפהו איש אשר כמוני מורק כבמיר הצורות והחסרונות הכל שאין בו מתום ויהי לי למשיב נפש ולכלכל את סיבותי בשומו את עינו עלי לשובה ב באהבה רבה ואבואה היום אל העין המאיר עיני חכמים בהלכה והשו"ב דהלכה זוורתי לפני מעלתו מה"ת דריאה הי"ת ולהעמיד אני בריך והנה ידע מעלתו שיש קצת ימים שנשאלה שאלה זו לפני וז"ל מהרי"ק ז"ל בס' ש"ע י"ד סימן ל"ה סעיף ג' כתב וז"ל כרוחתו האומות בשמנים אם יורדת האונה היורדת בכד האומות או מלפני הריאה שהיא לצומת הלב מ מורדת טב"ל משמעו מפת הדיוק שדוקא להיות מורדת בפני עצמה מה"ני לה אבל ל להשוים כיון אם חסרה אונה א' משמעו לשום ריעותא שהיא משלמת והראיה לזה הי"ת שמהרי"ק ז"ל כשמביא בזה הסימן סעיף ז' דין השלמה לא הביא אלא דוקא בורדא שכך כתב וז"ל חסרה אחת מאומות הימין הורדא משלמת משמעו דוקא בורדא יש לה דין השלמה אבל ביורדת לא דאם איתא דאפי' יורדת משלים לאשמועינן ר רבותא שהיורדת משלים ומכ"ש אתנו שהורדא יהיה משלמת דהשתא ומה אם היורדת שאין דרכה לעמוד בבהמה עכ"ז משלמת לא כ"ש ורדא שדרכה לעמוד בבהמה

שאינה

שמשולת שיהיה משולשת אלא ודאי מוכח שאני רואה שמהרי"ק ז"ל לא נקט דין
השלמה כי אם בורדא משולש דוקא דעליה קאי דוקא בורדא היכא דלא צריכה
בעין בירכה לא יהיה שייך דין השלמה ואיכא כי אם להיות כשרה בשתי עשרה · ויש
יורה מיעוט לשון מורה שכתב הר"ן ז"ל בתש׳ אחת וז"ל נרמזו בגמרא וכו׳ ובסוף
דבריו כתב וז"ל ולענין השלמות דשמעתא תוספות ז"ל דאי חסר ורדא אוכה מיימין כו
שמיכורא דורדא משלמת אבל לא בשמאל שאין דרכה לעמוד בשמאל עכ"ל משמע
דוקא בורדא שייך דין השלמות אבל לא בירכה ועוד שאם כאמור שהש"ס שמהרי"ק
ז"ל ושאר תוספות ז"ל לא נקטו דין השלמה כי אם בורדא ומ"מ נדקדק שמעינן
וכאמור שה"ה בירכה מוכרחים אנו לומר שהירכה יהיה משולש בין בצד ימין בין ב
בצד שמאל דבשלמא בורדא יש חילוק שדוקא בצד ימין משלמת ולא בצד שמאל מ
משום שדרכה לעמוד דוקא בצד ימין אבל בירכה שדרכו לעמוד בשמאל כמו בימין
א"כ אם נאמר שבירכה יש לה דין השלמה כמו הורדא איך כתב מהרי"ק ז"ל בס׳ שע"מ
י"ד סי׳ ע"ה וז"ל ודע דלבאורה נראה דה"ה אם נעקרה ורדא בשמאל ונסרה אוכה
א׳ מצד שמאל שהיא משלמת והא דנקטו הרשב"א והרא"ש ז"ל צד ימין אורחא
דמילתא נקטו ולאו דוקא אלא שמצאתי להר"ן שכתב שדעת תוספות והרשב"א ר"ל
חסיד אוכה מימין ורדא משלמת אבל לא בשמאל שאין דרכה לעמוד בשמאל עכ"ל
ואם איתא שהירכה משלים וביה לא יש חילוק בין צד ימין לצד שמאל א"כ כשאנו מ
מוצאים הורדא בצד שמאל לדידן שלא צריך שיהיה לה צורת ורדא כלל ליחשב שאף
הורדא והיה משלמת בין בצד ימין בין בצד שמאל ולמה חסק הוא ז"ל גם נסתפק
בס׳ ש"ע אשר לו וז"ל חסרה אוכה א׳ מאוכות הימין הורדא משלמת דמשמע
אבל לא בשמאל אלא ודאי משמע שדוקא בורדא יש לה דין השלמה אבל לא
בירכה ומה חסק הוא ז"ל גם נסתפק שדוקא בצד ימין משלמת ואם יחסר האוכה
לעולם

לעולם קיימא לן שדין השלמה שייך בין בוררא בין בורדא ומ"מ שבצד שמאל ליכא
משלמת זהו דוקא בשנכתב שיש לה צורת ורדא לפי שאין דרכה לעמוד בשמאל אבל
אם ליכא ניכר כ"כ אלא יש לה צורת אז היא נעשית בוררא ומשלמת אף בצד
שמאל לפי שבוררא לא יש חילוק בין צד ימין לצד שמאל א"כ כיון דלענין דינא הוי
הוה ליה לפלוגי ולא למיסרך לה מרווחי ועוד שבפי זה הוה ליה לבררא עדיפי על
הורדא ולא מצינו זכר המשנה בשום מקום לא מפי מורים ולא מפי ספרים
שיהיה לבררא עדיפא על הורדא ונ"ל כוכל תלמוד מהרי"ק ז"ל שכתב בסי' ל"ה
סעיף ז' שכתב וז"ל אם בצד א' של הריקה חסרה אות א' אלא שבסוף ה
השורה שבשורה הצד הירך בלשה נראה כמו אות א' מעתי"ק שדרך השורות להיות
מתוכות אז לזו וכאן השורה מחסרת ניכרים כשרה עכ"ל ולכא מתך שאם נאמר
שהבררא משלמת בודאי הצמור הוא שיותר קדוש יש כשהיא הבררא בצד תיבה שאז
יהיה משלמת משהיא בסוף שיטת השורה ממנה הירך אומר שיהיה משלמת כיון
שמושה אות מוקרייא כמי דברי כל הפוסקים גם מהרי"ק ז"ל בסי' ש"ע לשון מינה
כתב וז"ל כמשמר אות יתירה בסוף שיטת השורה כשרה שזה מקרי בדרי דלות ואם
קירב שהבררא משלים מצד תיבה אחת אלא יהיה בדרי דלות לא שמעינן רבותא
בצד תיבה שמשלמת ומכ"ש אריא שמשלמת בסוף שיטת השורה אלא ודאי : ומ
מעתה שאני רואה שמהרי"ק ז"ל לא נקט דין השלמה אלא באו' שמשלמת בסוף ש
שיטת השורה משמע דוקא בסוף שיטת השורה היא שמשלמת משום דקתיב
דרי דלות כיון דשורה אות מוקרייא כמו שהוא מוסכם מכל הפוסקים ז"ל
וכמו שכתב הרשב"א בסי' ... ז"ל ועוד דברי רש"י ז"ל שאות אומר
בכל אות היא אלא הוזכרה אותה בשום מקום ומשום שלים שקראוה אותה אכן לא כ
נשבד ור"ת ז"ל השיב דמעתי שלא הוזכרה בשם אותה מ"מ ליכא קרויה בשם אות
אלא

אלא קרויה בשם ריקה וכדאמרינ׳ ה׳ אוני איר לריקה ואם אירע ז׳ אינון ומ״מ
נראין דברי רש״י ז״ל עיקר דזיל בתר טעם הכא והכא חד דינא וחד טעמא הוא
ומה שלא הזכיר רבא דין אומן לנוכח כבר אמרו בו טעם כיון דכל עיקר דברי
רבא אינן אלא היכא אוט בסנהדרין שאילו כן היה לו לומר הני תרתי אוני דמיתי
להדדי כארה וה״מ בסנהדרין אבל שלא בסנהדרין לא · אלא עיקר דבריו אלא שלא
בסנהדרין דלרבה ובדי שלא בפנינו לומר דבשרה הואיל ועומדת בתגר התזה ואינן
עשויות להתברר זו מזו קמ״ל דלא אבל אומן לנוכח לא איצטריכא ליה וזה בכוון
וכן הסכימו הגאונים ז״ל וכן כתב הרב אלברצלוני דדבר זה הבינו הגאונים ז״ל ב
בבבותיא ע״כ הרי מבואר שלרש״י ז״ל שמודה שאומן מיקרייא אונא וכתי׳ זה רש״י
ז״ל יורה בירור שנתבאר בסוף שיתוף האומן שודאי יצאנו קס חזרה אונא א׳
לתי שאומן מיקרייא אונא ואעפ״י כן אומר רש״י ז״ל שהורדא איכא משלמת אפי׳
בכל ימין כמ״ש מהר״יק ז״ל בפי׳ על הטור בסי׳ ל״ב ז״ל והיינו דקמרה אונא הימין יש
רוצים לא להעריכה ואומרים דעונותיהם מעטרתה בהדי להשלימו · ואין נראה לרש״י
כיון דלא קיימא בהדי דאוני ויורדת היא ואם רש״י ז״ל יסבור זה בורדא מכ״ש שיסבור
זה בירור ואם כן הרי מבואר שאעפ״י שרש״י ז״ל סובר שבירור שנתבאר בסוף שיתוף
האומן משלמת והטעם הוא משום דאומה מיקרייא אונה אבל באונא שאמרה
מודה הוא שאין הורדה משלמת וכ״ש בירור כמ״ש ואם אירע שמהר״יק ז״ל סובר
דדין השלמה שייך בירור לא שמעינן בהא מכל טעם שמשלמת ומכ״ש אתי שמשלמת
בסוף שיתוף האומה · דאומה אונא מיקרייא אלא ודאי מוכרחים אנו לומר היכא דנ״ל
מהר״יק נ״ל היכא דלא נ״ל מהר״יק כיון כשנתבאר בכל טעם לא נ״ל ובודאי שאינה
משלמת · כך כ״נ לע״ד הלכה למעשה והאריכו למעלה היא שחרית הרשב״א בבדק ישיב
ובער אין לי להאריך מחמת שהשעה מצרה לי זולת אערב ואחתום אל בורא האור

יחוכו

יחוסו מעייחוסין הוגה ותורתו ירחנו בתלמוד בשמירות ציונה חכ״ר כמס עבדך ד
דמעלתו נושק ומתאבק בעפר רגליו ומושך ידיו ורגליו הצעיר זעירא דמן חבריא״

יצחק מלוא

שאלה ששאל לי הה׳ יצחק כהן וזל
תשובה על ענין הירושה״

חכם לבב ואמיץ כח גבור כארי ללמוס במשמרת של תורה ה״ה הבחור החשוב
הנני נושא אליו כאחד מאנשי בחו לי מורשיתי היקרות גם השמיע שאלה בח״ל
דינא את העניים ויאמר לי לאמור דע את אני ואת כי יודע אני בעצמי שאינני כדאי לן
ובכירי אין לפסוק ואין שאלה ללבן ולברר הדברים כשאלה אינה גם אני חולקי כאשר
יורוני מן השמים כי ידעתי אין מסרבין לגדול והנה הכינו לשון השאלה —
שאלה מהרי״ק ז״ל בס׳ שו״ע י״ד סי׳ ה׳ סעיף ג׳ כתב וז״ל נרגסתו הקונות במניגם
אם הירושה החוזה הירושה בעד הקונות או מלפני הריאה שהיא לעשות
הלב מורדת : ובסי׳ ז׳ כתב בדין השלמה ז״ל תשובה א׳ מאותות היתין ע״כ מי
אמרינן כיון דהמהר״יק ז״ל לא כתב דין השלמה אלא במורדת היכא דגלי גלי ודוקא
מורדת אבל במורדת לא שייך דין השלמה או דילמא לא שנא ואשמעי׳ שמהר״יק לא גילה
אלא אמרינן ה״ה במורדת ע״כ לשון השאלה״
תשובה עיקרא דמאי מלתא במועין דק מ״ו דתמיק שם דלית הלכתא כ
מורדיה דרבא במורדת וה״ת דקיימא בכדי דאמי אבל ביש וביני מ
ורפה הנהו עיזי ותמיק והני מילי במאי אבל מעברא אחי׳ בטרפה דאמא ער מה
והסכימו הרמב״ם והרשב״א ז״ל וכ״כ הר״ן שהוא דעת הרי״ף ונמשך אחריהם מהרי״ק
דמאי דקאמרינן בימי וביני ורפה אמרינן מדלא מחלק אלא בין מצאוי נברא ולא מ
מגוריתא אלא מגבה וכל מרקתה כשרה בין ורדא הטבר גם בין יורד דעלמא זה
מה

מה שנתעלם בזמ׳ כמו מה שהסבירנו הם ז״ל בביאור המשנה · ולא אזכיר סברת החולקים
כי אלה הנזכרים הם החוסקים המפורסמים אשר מפיהם אנו חיים ולא הוזכר בשום
מקום בתלמוד דין כרוך להשלמה אלא שהגאונים והרמב״ם ז״ל ירדו לעומקה של הלכה
והכריעו מכח סברת דלעולם דמכשרינן לה הוי משום דלא אשבינן לה תוך למקומו׳
דהיינו אלא בדרי דקוני אלא מעורה וכיון שאינה תוך למקומה ממילא משמע ד׳
דמשלמת דקוי כאלו היא במקומה מתוך הדקוי לה במדר החוטות ולכן עולה׳
למין ומצטרפת להשלים וכיון דהאי טעמא שייכא בין בורדא בין בירכת דהיא
בהדא מורת מוקרינהו בזמ׳ להכשיר ומן הכשר כמצינו למדין כרוך דהשלמה
דהא בהדא דלא א״כ ודאי יש לירד את החמור של זה בזה ובא זה ולימד על זה
ולמד מרוס מן המפורש שמעיקר ק׳ אומנו והנה הרב בעל ר״ן בספרו מעדני
מלך דף ק״ט בדרך זו במה שהשיב על הרב בעל הציונות שכתב בס׳ לה׳ מציצה
ד׳ והסכים לדעת המחבר בחוברו דזה מיקרי בדרי דקוני ואלו בס׳ כרב ויש מוכחין
להאריך כי כל שלמעלה מן הורדא מיקרי אלא בדרי דקוני כרב ז״ל ואני רואה שאיני
רואה שום הפרש בין לדין שאם לענין השלמה החסרון לא מיקרי בדרי דקוני א״כ
לענין ירדה לא מיקרי בדרי דקוני אלא מצינו בדרי דקוני צריך אמנם מקורין אלא
יקיר לכל הענינים · הרי שהרב השוה את המדה ולימד בזרה שוה דכל שמיקרי דרי
דקוני לענין הכשר ירדה ה״ה להצטרף להשלים והוא מה שאמרנו · ואם יאמר האומר
אם כן כמו זה לקח הורדא שנתפתח בצד שמאל הריה משלמת באחת כך הירה:
נר׳ מכח ההלכה אבל אחרי אשר הרב עומד הגולה אשר כל בית ישראל נכון עליו
כרב מדברי הר״ן שאינה משלמת אעפ״י שרקיעי הרב ר׳ יואל בס׳ בית חדש האריך
למשורה והביא לפסק הלכה שלקח הורדא שנתפתח בצד שמאל משלמת ומה שכתב
הר״ן קיימו שאין הורדא שבצד ימין מצטרפת להשלים החסרון שבצד שמאל ע״כ אנו
אין

אין לנו לזוז מדברי הב"י למעשה ולכך הורדא כרבה הוא ז"ל והכי דלא נימוק עליה
והטעם שהתמירו בורדא הוא משום דורדא אטו"ב דמורכין לה דין ירכה כיון ש
שנתבקר בתוכו בכל הבהמות בכך ימין הוי כדרך ברייתא שם וכל שגורה
מקומה הודעה כותה דהוו דרכי לריש ורק ירך ותליא למ"י איכה מאלמר אבל
באשר ירכה דעולמא ליר בהו הכי טעמא ניכא מאן דפליג דמאלמר׳ ועדיה
אם באנו לדין ולחלק בין ורדא לירכה דבר משום הוא דעריפא כה הירכה מ
מהורדא שהרי טעם ההשמה מדין ירכה שנינו בה וכ"כ הב"י הואיל וירכה היא ו
ואם הורדא אמרי׳ כך אטעי׳ שדרכה להמצא וה"מ למ"ד דלנוחה אינטריכא כ"א ב
בירכה מורה ומה לי להאריך עד אחרי אשר הרב מהרי"ק ז"ל דעת שחרין ב
ברור מללו במיתני ההשמה וז"ל וכ"ל דלטעמיה אזי צ"ל ורמתי תרמות גדולה
תכתורנו אשר כל יקר ראתה עינו אחרי אשר ראה דברים אלו יצאו מפי קדוש כולם
ברורים בטעמים מה יש לחפש עוד במחשבות המופקים האיך זה מורה באצבע ד
דמאלמר שהרי כל שהוא בדרי דאוני מאלמר כד תנים הוי בכלל דרי דאוני שהרי
כרבה כד תנים ורדא דאוני חדא מינייהו היא א"כ מאלמר ולא ירדה למוק דשנו ד
דמה שרצה לדמות כה ראיה זו במותרו שטעם החילוק שביניהם לאשכנזים וצ"ל כי זה
אמר היא א"כ מה שבין זה לזה וכי מפני זה הודעה כה שנה זו האומרת שטעם
השמה הורדא מדין ירכה בדרי דאוני וא"כ ה"ה שכל ירכה בדרי דאוני מאלמר׳ ו
ומעתה הנה אנכי בא לישב הטעמות שענין כבודך צ"ל זה ׳ כרבה אחד מדבריב מ
מורכת למה מורכת הי מיירי שם בגורסתו החוכות במינים שאין שם חסרון כלל
לאך שייך לומר שם מאלמר׳ כרבה ב׳ דלאשמועינן בירכה לא היא ולדרבא אימבא
מסרברא כמ"ש דאיכא למיפרך מה לירכה שכן אין דרכה לימצא בכלל היובק לאו ל
צ"ל הוה אינטריכא דאמר בורדא שדרכא להימצא בכל הבהמות ואיכא למי׳ צ"ל הוה

אינטריכא

אינקריבא גם מרמה שטין ב' דעדיפא מינה ה"ל לאשמועינן בחמד חטים ולא בצבעונים
בספק שינוי מורה לא קשיא כלל שהרי בבירור כתב הר"ב ב"י ז"ל והיו רוצים להוריקה
מפני שהיו אומרים שלא הירק בדרי דאוני וגם אינה מקומה הרי שהמחלקים הדין
מכשירים אלו הירק מקומה ואעפ"י כן היו מעריכין אלו הירק מקומה בספק שינוי המורה
והרב ז"ל בעל שמורים הרי דעדיפא מינה קמ"ל כפי מברר החולקים אם נמצא ל
מונה בספק שינוי המורה ומלבד זו אין זו קושיא שהרי מצאה שהיה כך היה ואחז ב
צדיק דרכו שדרך בו בכל מקום להביא המעשים שהוצאו בזמ' והמוסקים כמות שהם
אחרי כותבי זה מצאתי און לי בס' אחרי כהן שכתב בביאור לדברי הב"ע הוראת רו
משלמות אחר שהביא דברי הב"י הנ"ל כתב וז"ל ולפי זה כ"ש אם לא נמצאת ורדא כלל
רק אומא מקומה דמשלמות להרב המחבר ומיטרו וכתב עוד שאף המעריקים בורדא
משלימים בירור אלא שכתב אח"כ ולכן אוכך להחמיר לפי מברר המעריקים בורדא ·
ומיאתי כמוצא שלל רב כי כוונתי לשער גדולים ה' ירחמנו מרוררנו נתלמוד ויגדיל ת
תורתו ויאדיר אמ"ר — הצעיר [illegible]

אגרת שכתב הק' ר' יאשיהו פרדו
להק' ר' יצחק אבוהב ·

רוכב שמי החכמות לעיור ומרומות יושב בשמים שמי הקכמות והרבונות יצחק
אבי להורעמי הרורה · הוא הודה הוא זיוה והדרה ויהי המשרה על שכמו
יהי חן ה' עמו ויעלה אליו כנהר שלומו אמ"ר

כשמחה בקציר וכמוצא שלל רב הירה לי אגרת האדון אשר קבלתי בכל שאון
ובכל שמחה הן לראות אורותיו המפולשות כתב ההוד ויקר נוצחות
מור עובר אשר זה כמה לא ראיתים ונדבה לקראתם כרמלא כל הביר אורה ושמחה והן
נעשורן אחרי שלא לדבר מכוה אשר גם אלי חסד יחשב · אמנם האדון ירצו הדרך לנגדי הלא
כה

כה דברי כאו"ה יועץ לבער ההוא לברוך למעלתו ולדחוק על לבות רחמיו את ידידו ה
לדבר באזני הגבירים ההם ולהיות לו מלאך מליץ ומלמד זכות עליהם · כי ידיהם ההיא
ויצק מים על ידיו ובאמרי יעשו דברי הידות ולא יהיו מהם ארכה והם בחסדם יברכו ל
אחיהם ויצאו את אחיו ואני אבא אחריהם ותשמרי את דבריהם ושרה ראה ראיתי כי ה
האדון מרבה מאד ותולת כל המשא עלי כי לא עלה לחיו לרצון לדבר עמהם גם לא
לברוך שוררים גביר אהובנו יצ"ו · ועם היות כי מדרת אל אבותם חסד עושה צדקה ב
בכל עת הוא ונדיב על נדיבות יקום דומה אני שמא יגרמו בהבל תיו לאמר כי הגבור
נער עושה משעה כעדות ויצא יעקב מבאר שבע מדרתו אל הר אשר בו נפש לאוהב
זמים רבים באותים אשר לא יכזבו · ולכן קראה כי מדרון את קוינו ושמם רגל בורית
על אשר אירע לו גם עמהם כאשר האדון יודע וכתב לי ריש מלין והוא העלים מרמו ו
ולא הגיד לי · זאת ועוד אחרת יאמר כי בן אשה אחרת הוא על אודות האשה ה
הכושית אשר לקח משה אביו כ"ע היא אמו · אלה הדברים אשר ידבר אלי ובכל זאת
המצוה הבאה לידי אקיימנה ואעשה את אלי כרשותו ומה גם כי דבר המלך מאן מלכי
רבנן כאן גזר ומצוה עלי לעזור ויהי מה אנכי אעשה כדרך ואשתדל במצוה עד מ
מקום שידי מגעת וה' הטוב יגמור בעדינו יצלה ברכה והצלחה בכל משלח ידיו ודיינו
ויהי נועם ה' עליו יחונן וישכיל בכל מעשיו ויהי ברוך ומבורך בבואו ובצאתו · כ
כנפשו הרמה וכנפש החושק באהבתו · כותב ומורש פה ק"ק רומאה עש"ת הר"ץ
בסדר נפשו קשורה בנפשו הצעיר

אהרן מידי לה"ר יוסף
די קהרו יצ"ו

אביר הרועים משכיל ונבון מבאר מרועים מצלה רעועים ומחרר מלשים

סוני

קוני ועוקר הרים שורר ומורק מורא שמים לבלתי הזונים המאיר לארץ ולדרים
ה"ה הקצין השלם כה"ר יוסף די אהרון נר"ו יחי ה' עמו ויעלה אליו כנהר שלום אכי"ר

עתה בארץ אדוני בשורותיה אלה אשר לא כדת ומה לעשות כי אין קול קורא
שומעו אזני על ענין אחי ישראל אשר היום הוא עומד בדבורו
הראשון לדבר דברים קשים כנגדים כלפי העלמה ההיא וכן לא יעשה כי מות וחיים
ביד לשון ושמעתי עוד כי באו הדברים אל הבלעל ההוא בלי שום חלבות שמים
ונשבע שבועה חמורה כשראה אורך החופה יכהו מכה רבה ב"ה ועל כן אני מ
מחלה פניו בקידה ובהשתחויה שיעשה ההשתדלות האפשרי שלא מיד להתחברו אל
בית אבי כי בשמועה בהיותה שם מתקייב במחשבו וכן כתבתי לקרובי יצחק מורי אחיו ומה
שהרה לי עד מות הוא על אבי הזקן יצ"ו כי צרה כימי הזקנה כבה לשב מעט בשלוה
קצת עלינו רצונו של ישראל ואם ב"ה אמן יהיה ומאחרי לאבי כל הימים והורדתי
את שיבתו ביגון שאולה כי עבדך ערב את הנער מעם אבי כי אמרתי שמה
באמתחותי יעשה מצות לבקש רצונו ועל כן יעשה אדוני כל חסד ואמת וימכרו
רחמיו אל אחי שיהיה יחיש וישאל את אבי וה' ישלם שכרו ורבי משכורתו שלמה מעם ה'
אלקי ישראל אכי"ר //

ועל ענין אחותי רמה ישבתי על מצבה לשמוע שריקות אצירותי הבעיתים
שכך הבאיתני האדון בשהיית מצרותיה בחדרת שיבחתי לר' שמואל
על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ונראה מה יהיו חלומותיו אמנם בא הבחור
יצחק אבוהב והגיד לי כל הדברים אשר דבר הוא עמו על זה ושהיה בדעתו זאת
השבוע לערוך אליו דברים בעניים עד שירצה לשת עליה במאות מזומנים סך ה
רבע מאות זהובים ועוד י' מאות הבשארים ישלם לו אדוני אבי שנה בשנה קצבה אחת
סך ב' זהובים ואני משערת את כל כלו ורהיטי בקנקנו וידעתי באמנה כי אם ירצה ק
קרובי

קרובי יצחק מורטארו להיות ערב בעד קצ' מחור הנה מה טוב ומה נעים ואם לא יעבור
החתימה ואיש על מקומו יבא בשלום וכמו"ר ר' שמואל בזה כי הוא חושב שאני לא יאמן
לו כלל כי אחר שרבא אחורית הנה לא יזכרו ולא יפקדו עוד ומה רוצה שהת' רהיק על
קרובי ועל כן ישמח כל אדוני מה שבידו לעשות ויעשה חיים צדקה ושלום מעם אלקיו אכ"ר
ובזה אשים קצי לעולם אני הנרצע לו עבד עולם יצחק סרוק בה"ר ק"ק רווירדאס
שנת הרכ"ד סדר יהיה כל חרין קדש הלוים

השומר האגרת שלו

קבלתי אגרתך וכתבתי שלא היית מזוב עליה על כי מעולם לא עשה
עמי כהוגן ונראה שלא מכיר מדרך אני איני רוצה להרעיש באותו
שאינו שלו ובכן אחלה פניו שאם רצונו לא ירצה כי אם בשמך דידן כי כך דרכי
עם אהובי ואני מרחבל בלא ההבלים ואדבר בענין שאכתבו בו להשיב למעלתך על ר
ראשון ראשון אל אחיו דברתי עמו היום ואמר לי כי מתחיל כלו מאס עם שכר ג' ח
חדשים שחייבים לו ובזה ילך מיד לשמבורג · ועל ענין הזיווג שלה אני אגרת לאחר
שיהא רצוי בשרבור האדון אבו עם כבודך יתרנס עמו ואני מחלה פניו ומשיא לו עצה
שירצה כי יודע אני נאמנה שלא יהא ערב יצחק מורטארו ולא יש לו להאריך כי אם
לאור מי אל יהיה לטובה ולברכה ויתן ה' בידם ישלח וכן למעלתך אכ"ר כ"ד ל
נשומר סדר ירצה לקרבן אשה לה'

אגרת מידי לה"ר יוסף
די מארו יצ"ו

ראש הצבורים דובר מגרים אחרים להורים בלי עון ושקרים האל קרנו ירים
לדור דורים מה מאד ארכו לי הימים על אשר השלכני אחרי גוו זה כמה
ימים ולא זכרני עוד עם אני פה לא עשיתי מאומה כי היית מגרשה מקרים לדבר האם
יצלח

יצילה ה׳ ממעשיהן אותם מצאתי ראיתי מה שלא קויתי כי בא אליו כתב מאדוני אבי כ׳
באהובה שלו דמעות עיני ושערי דמעה לא ננעלו בפני אבלים כמו לי בקוראי האגרת
הלזה אשר כל שומעה תצלנה שתי אזניו וכ״ש קוראה וכה צייר יעיד הנ״ל כי עד ע
עתה לא נעשה דבר שם מסובב רוע מזלה כי לא יש איש שיהיה לו לעוזר ולא ל
לעזרה כי בשעות שהן רמו כל אנשי מעשה ועושי צדקה ומחזיקיה בעה״ב עליהם
הנ״ל והיו כלא היו כי לא יש לאל ידם לעזור ובסוף כל מאחריו לקחהו בדברי פיוסין
באומרו כי מאחר שלא מן הדין כך אלא שהשעה צריכה ליקח שירבה לעת עתה במה
שיש במזומן ואז כשיחזור כעבור קציו ואחר עבור ברוחו מי יוכל כי שערי תשובה לא
ננעלו וכתב לו שורותיו ולא עוד כי אם להעירו מאמרי ההשתדלות אשר היה בדבר
הזה וכן לא יעשה ולא יאמר אני אשתדלה לפני רגלי המלכה ורגלי הילדים
כי אחרכו לו קורים ובבוקר יאמר מי יתן ערב ובערב יאמר מי יתן בוקר ולולי
אגרות ראשונות שכתב לאבי גם אלה לא הייתה לי כי היה נשכח כמת מלב ו
ואף כי כתב לו ראשונה דברים קשים כגידים באומרו אם לא תוכל להרגיע את
שעריו אשר שערי מעתיק הדרך כל הכלל אם השתדל ותיעתקה ואם הוציא ו
ואשתדלה וודע אני באמונה כי לא היו הדברים האלה כבדים כי מחוק רשבל
הרב והנכו רצוק אהבה ועוגה הנכרת מצולה באהבה תמורה גם כתו זר
נחשב בעיני גבירי העיר הזאת הזקנים מה זה ועל מה זה אחרו פעמי ה
ההשתדלות זה שש חדשים ובכל מאלה יחד אשים ברכה ולא שישב בצל ובשם
אומר לשורריי די ואל שדי יריק לו ברכה עד בלי די אמ״ר פה ק״ק רוטרדאם
שנת הש״ו ומוב לכם סדר שברך הרבה מאד

נהרי נחלי דבשה של תורה ומעיינות כובשר לשון ומעלות המדות החיים
אשר לא ירחקו כה"ר משה נ"ר ואחיו הקצין יצ"ו ברמ"ה המדקדק ד
דבוק אלקי מכבודו של יוצר מדקדק לדיקיו ומתכם הרזים מכתרו שעשה לו
דדים במקום בינה ביום הגדול יצחק נהר מעדן יאמחו עיר אלקים במלאי מים
בשערים המצויינים בהלכה עינו ברכות במעבון הברכה היוצא בדברים עתיקים
בעריכן של שלום ולא בגאוה וכוז עזו כהלל ירא חטא כמהלל ואין עזרה נכשלה
ברורי הירה אדם ואת בריתו אלקים אר יצחק · נהר יוצא מדרשות שלא סבבור
הגדול אשר בין אחים יחיד חרידה עקורה המוקרר דירה רבנו מבין אהלי
צדיקים אקבל באהבה עול מלכות שמים שלמה אבבה מעיעלה עמוד שערי
אשר עיקה משביר בין הבלה לכרתי נזורה עם הכן החמה על יקידו אשר
אהבתי אר יצחק · נהר גדול מרחמים ומנחם עמלי מצאתי און לי ומבוקש בבואי
לכאן עיר שלם במצאי אים כלבבי ברוך ה׳ אשר לא השבית לנו גואל במאור ה
חברים מקשיבים ומתאבים לשלום אהבים אהבתם של תורה ה"ה החכם השלם ה
העניו ירא אלקים אוהב טהור לב כה"ל יאשיהו מארדן כ"ו בנן של קדושים אשר
השרדל בצלתו בכל עוז עמנו ולא תמיד חוב מתנותי בשמחה ובמספר חסיד
יחיד השומע אר יצחק · נהר דינור נפיק מאת כדודו המובחל אשר ברוך אני
לעבר לבדי עם   היום וגם בני בירי הולכים גם כן במסיבה של חיבנו לאטיירא א׳
אשר היא לעתך אם כמעבר הארבעים יום מקום לעיר יען לקחה מידה מכרב
מהלכה באחדות שבעיר חיים לעזר והועיל ובל הספק אם הולכים אנשי בירי ולא
רצוני את להרבם במקך זה ולקחתי לעצמי דרך אחרת כ"ה יעזור לנו ברחמיו
לשות בשרה ויצא יצחק · נהר שלם וכבהל שומח לאהובנו הת׳ הנבון כה"ר דוד די
מודקאדו כ"ו והיטיב חרה לי שלא מוצא לנר הנייה וכ"ה ירבעל בעדי והזמין לא
הספיק

המתיק לברך ולברך עצמו אשר לא ידעתי לספר תהלות העוסק של הלברך עד
שתגיע למחוז החפץ והברכה בחריצות. לכ״ה לשוחבו האח הכהן כה״ר שלמה
אחיך נר״ו ר״ש ולכל וכו׳ סדר כזה שתן משאת כנין //

שיטות המליצה לכ״ר אהרן ברחמי נר״ו מרוטרדאם לאמשטרדאם

חכם לבב ואמיץ כח רוח ה׳ דבר בו אוהב טהור לב הח׳ כה״ר אהרן ברחמי יצ״ו
אם אדברה לא יחדל כאבי בזכרי עדיך קשות בקביעות שרים לבודה
אמונת נתיב ואחדלה מלספר שלום אהבים מה מר יהלוך בשבר אין איל אבל
מה אעשה ואני שבשמים גזר עלי ולא יאמר אדם אי אימתי בבשורת המזירה כי
עוד אקוה לא תרבה חכים והשתעשע אקח בידי זכרון אהבה להדריך מרת
ביניס ומרחים לבודה והנה מרת משה אהרן אם אספר לכ״ת מקבת משער משכתי
הח׳ האהוב השנו כה״ר יחזיהו מרדן נר״ו לא יכלו ספרים אשר לא כרת מבוחרה
לפתשו מעת באי ועת בעזיבו כמה פעמות עד שמצא בעזרת הר׳ דוד קוריאל ספינה מ
מוכרת לבני בירת ההולכים היום בע״ה עם אני הולך דרך יבשה עד אמשטרדאם בקאו שונו
ירחמיס שתגיע למקום החפץ וכעת אין להאריך כי אם ברוב שלום לכל בני ביתו ולכל ה
הדורשים בשלומי ובפרט לאהובנו המשכיל הר׳ אברהם לוין נר״ו וכ״ר ירמיאל בנדו ש
שלום המתיק הזמן לברך לכל אחד ואחד עד תום אחרת בע״ה לכל בני וכו׳ ושלום
סדר אמור ואחרת להזהיר גדולים על הקטנים //

שיטות המליצה לכ״ר בנימין מוסאתיה נר״ו מרוטרדאם לאמשטרדאם

גבר חכם בעוז איש עתירות אוהב אמירות הה״ה הח׳ השלם כמה״ר בנימין מוסאתיה נר״ו
אחרי דרישת שלום כ״ת ביוסף מכתוב על מכתבי מתהלמות הכבוד אשר
הכדירו ביר מחקבי אשר מדחוק עמדו כדדו דודים ערבים על ערבים לבקרים אחר כה
כבשורות המלכים מלהם ברוח בתוך הלמונה בחדרי משכיות לבי ובאחי אזמין ירדות

שמעך

שמוניך שגוניך במשכבות שאחרי באהל בל יצען בל יסע יתדותיו ירך כאתן ועליו מגלה
בימין הן אמר כי קשה עלי פרידה פרידות יוצרות אשר נפרדו מחבריהם ושקולה כנגד
כוס מרובה על עיקר ורמחר כולל ויורת מהרמרקי דברו עלי מאת כבר הכבוד עלי
מאד מני קבורתם אמר העוז בגומרו ברוב צין והאויר מאמר הדלת ושער המעדר
ההרחמת והקיבוץ וקיווב הנדוד לקרתייב מכולם ורבב מאמר בימיו ידיע ליהוי לך מלבא
כי הטיב חרה לי על שלא נפרדתי באהבה רבה כראוי ומוטל עלי אבלם על רבבות מעלך
כ"א על הזמן אשר דחקני בעת צרות מצויה ולא כרכני השב רוחו להמרץ כאשר צ"ידו
לכ"ה כל הדברים גם אנכי לא אחדל מלברך זכור לב"ה בהיותו ירוד בעסקיו אשר על כל פ
תשעי תבעי זמנכו רבתה אהבה / קויעי ה' לשלם לכאן והכני מכין לשוס לדרך תשעני למחר
בא בסתירה עם כל בני וירפו שלא יעבבו כבירם ויצאתם וכו' לא אוכל לספר שבחי הה' כ"רו
כה"ר יאשיהו פרדו תכמתו ותדעו וגבורתו שיכל אני לומר עליו דדין מן תבריא וכלמן דין
ומן דין מעוכא לכא באמר הקצור הוסיק על השמועה ועשה כל מאמצי כוחו והשדל בכל עוז
ולא כרך מבוחה לנתשו מעת ביאתו כדי לנבק סתירה מוכבת וכל מה שהיה לשוברו ולוכבו
אנשי בירתו אתיריין כמצויה שבשה ירב מן הראוי ועל מכ"ר והחברים להחזיק לו טובה על כך
וכעת אין להאריך כ"א בשלום לכל בני ביתו ולכל הדורשים בשלומי ובחרט וכו' סדר אמור
ואתרה להזהיר צדולם על הקטנים

חוס הרב שבא באב שבר המות

פ	ר	ש	כ	ו
ר	ע	ב	ה	ך
ש	ב	ר	ב	ש
כ	ה	ב	ע	ר
ו	כ	ש	ר	ף

זהו סוד כתלא

א	איתה	נסק	הנחש
ב	צט	אתו	דרעבץ
ד	דרהס	נקץ	רכש
ז	חיר	זכל	תעץ
יד			

אני הצעיר יצחק סרוק הי"א

קיטה

קינה לכן אלה אזכרה על ז׳ בני חנה

האזינו השמים ואדברה אני   ודעי איכה כי אלך שורכי
אלי אלי למה עזבתני   אם תאמרי ומררתי
בנים אחזוני כבירי יולדה   על אם גולה שכולה גלמודה
ועל מות בניה שבעה אנשי חמדה   לתורה ולתעודה
עבר צר לכבוד ויצא מאלו   משנה למלך הביא בכל אשר לו
ברך אליך והרקד מולו   מה יתרון לאדם בכל עמלו
יום על דברי עינך רעתים   רצה חיורך ובחורים חרינים
ויען הבה יהיו השבטים אלים   קנה האח והעמים
רשע שובה אחו קול קרים   וכוה לבנהו אחרים אחרים
ויסרוהו מי רוח ובוסור שמרים   עד המרים המארדים
מיהר והרה למשכהו לאמר   יחידה וידך בעתו רוור
אתולבך עזרה לשובבך לאמור   ואהה אל משוררי רשעור
שלח עם ביד רשלם אכזר   ואל אחר החזון יצאר
אך יחידי בה שנז אראזר   ובאמתה לא ירשרב זר
השליש בא אל המלך והשרים   וידבר לפניהם אלה הדברים
אך ירעתי איתך לאדיר האדירים   כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים
בזוי ארצה בבוני   ובל ימורך כאין לפני
כי לא בותל אני מרדותי   להזור בפועס ה׳
ככבם הרשעי לפני בותל   כם יאבד זותי ונפשי רקוס על
ואל אלקים כלי יעל   בתה כי רחמל ומעלה מעל
ככבם גבר הקמשי ביד רמה   ויבא בית המלך חפירה

ויאמר

ויאמר אל נערותי קומה ואדברה ויעבור עלי מה
דמיכו יהיה כרחשך ורעת כחשבו כאור כחשך
ומקיים יכרת שרשך ובא כמהלך ראשך
עוד זה מדבר ובא השישי כס אל הדמה צר להמשי
הרגתי כה ואבא לחוי עוזי אלקי ה׳ אמרה כחשי
ובא הקין בן אבנה שנים ויאמרהו לעבוד אלהי אבנים
וירא לו כל מבחר פנינים וכלים מכלים שנים
כנה הבחור את יד ימינו לאחר מותרתי אתיו עבה קלנו
ולא נבד כי אם לקונו והשטן עומד על ימינו לשטנו
נטה יד צר להכאיב ויקרא לשמו ורבוא למולו
ויאמר מה את בנך ואל יאבד גילו אולי יתרצה ומוכלה לו
זוה ורגליהו מעל מעליהם ורשק אורו לעיניהם
ותאמר אל יתברך בחייהם ולא ישרתוה לאלהיהם
ורשיבו לא יכולו לאורו וימסה עד רגעו להכורו
ויצדק ויצחק במעבורו ויעז צם אורו
אז נתלה אתם על הנערים הצדיקים והטהורים
ותכלל תכה ליוצר הרים כאור כחשו מור ישרים
מרה תבה אתם הטהורה ושמה יורדות מים במרה
והיה מרמה במרה זאת תקות התורה
נתלה בר קול מאשי עליה רנו ושמחו בני עליה
אשרי הגבר תיסרנו יה אם הבנים שמחה הללו יה //

זכרון

זכרון תורת משה רבינו · ישראל עם ה' ואיך הם נבחרים לעד ולא יתחלפו
בזולתם כלל · ועוד זכרון הרבה נביאים שיהיו
בזמן ביאת המשיח כמו בדור המדבר
ושאר כתבי הקדש ועד היום
הזה אותותינו לא ראינו
ודבר אלהינו יקום
לעולם //

מחזיר הנהגה למדבר כה · בזבח חסד · תקרת עולם · ובת' ויקרא וזו ובאחרי מות ובת' אמור —
ושאר מצבים במותה והיא תולדה כמה עיקרים ובמוקד זכריה שבועה כל הגוים
לשון אחד י"ד תן המוכור · ובמוקד מלאכי סימן ד'
מחזיר ישראל לפי' בתקורת במוקד הקללה · בם' שמואל א' סי' ב' · תהלים צ"ט · ישעיהו מ"ט ו' וכ"ד
ובירמיהו ל' ול"ג ומ"ו · ויחזקאל כ' · ונחום ט' ·
תשובה אחר לישעיהו ב' ו"א · ובירמיהו ל"ג · יחזקאל ל"ו ול"ז · זכריהו י"ב י"ד · מלאכיהו ג' —
אנס כנגנם לפי' בתוקף · ישעיהו ב' ו"א · מיכה ד' · זכריה ט' ישעיה ס"ה · הושע ב' · יואל ב' ד' ז'.
הבאת ישראל לפי' בלק · ושאר מצבים · ישעיה מ"ט ונ"א ונ"ב וכ"ד ומ' עד סופה · ירמיה ל"ג ל"ג · יחזקאל
ל"ד ל"ו ל"ז · תהלים ק"ב · נחום ט' · עובדיה · זכריהו ח' · הושע ב' · —
זכוה לישראל לפי' בתוקף · ונביאים · וישעיה י"א · ירמיה ל"ג · יחזקאל ל"ו ל"ז · יואל ג' · זכריה במוקד ס'
סי' ב' וח' · —
מלך המשיח לפי' בלק כמבואר בלשם · ישעיה י"א · תהלים ע"ב · יחזקאל ל"ד ול"ז · זכריה ט' · דניאל
ב' על המשיח וישראל ויהיה מזרע דוד · ישעיה י"א · ירמיה ל' —
אליהו הנביא יבא להחזיר כל אומות העולם לתורת תורת משה ע"ה מלאכי לסופו //
תחיית המתים ונתלתה לדורות ישעיה המתחלה לעבור לעריך לבא ישעיה י"א · מיכה ז' //
במוקד

א ה

קבוץ כל ישראל לעמק ככבים · ישעיה י"א מ"ג מ"ט כ"ו ס"ה · ירמיה ל"א ל"ב · יחזקאל ל"ד ל"ו ל"ז · זכריה ח' י'
מיכה ד' · צפניה ג' · תהלים קמ"ז ~

נקמה בגוים — שהרגו לישראל בעבור בעמק ככבים ושירת האזינו · ישעיה ל"ד וס"ג · ירמיה נ' · יואל ג' ·
עובדיה · תהלים קמ"ט · זכריה י"ד · צפניה ג' · דניאל ב' וז' ~

בנין ירושלים — תהלים נ"א וקמ"ז · ישעיה נ"ח ס' ס"ה · ירמיה ל' ל"א ~

בנין הבית — ישעיה ב' · מיכה ד' · יחזקאל מ' מ"א ואילך · חגי ב' ·

לב בשר — לעולם ישלחו חרב ככבים · יחזקאל י"א ל"ו · צפניה ג'

עמק יהושפט — אז ישפטו כל הגוים להשפט על כל רעתם אשר הרגו לישראל יואל ג' ~

הר הזיתים — התלם אשר יעמדו בו זכריה י"ד // הרבן גוג ומגוג יחזקאל ל"ח ל"ט //

קריעת הים — אשר יקרע לישראל לעתיד לבא ישעיה י"א // יבלע המות ישעיה כ"ה //

מעין מבית ה' יצא — יחזקאל מ"ז · יואל ד' · זכריה י"ד //

ואלו הן הקושיות נגד האמון נוצרין ~

א מיני וביה מורדות שתודיו ואדכיו אברהם ואבותינו נוח · איך לא היה נכבדי ישו אלקות
ויכולת שהם עיקרים הכרחיים באלקים י"ת · מתיאוס כ"ו · מרקוס א' · לוקס כ"ב · יוחנן ה'

ב איך היה מתפלל לאל והלא הוא אל ואין לומר שזה היה על האנושות כמ"ש יען שגדל הרגשה
אינה מצד הגוף כ"א מחמת הנפש כנודע לכל מעיין כו מרקוס א' וי"ד לוקס כ"ב ו' א'

ג איך לא היה רצונו כרצון אביו והלא הוא אל ושעבור א' הם שנים ורצון בזמן א' לא יצדק
רק בשונים נפרדים והרצון אינו מצד הגוף אלא מהנפש כי גם הם תלויה השכל
הזכרון והרצון כנודע לחכמים עיין כ"ו · מרקוס י"ד · לוקס ט"ו וכ"ב · יוחנן ו' ~

ד איך היה מתפלל שהאל לא יעזבהו וצעק בקול מר באמרו אלי אלי למה עזבתני והלא כמו
כל יסוד אמונתם בהם שהיה אלוה ושהאלקות לא עזבו מעולם מתי' כ"ז ט"ו

ה איך לא היה יודע השעה לבוא וזה לא יצדק באל י"ת כי הוא יודע וצופה כל דבר ומגיד

מראשית

מראשית אחרית ואח״כ היה אדם ילוד אשה קצר ימים ושבע רוגז מארקו ג׳ //

ו איך היה בורח מן המות ולאחרונה היה נוסע ממקום למקום ואח״כ אינו אל כלל מטיאוס
כ״ו מארקו י״ד לוקס ט״ו כ״ב יוחנן ז׳ ~

ז איך אביו ידע את מרים אמו ואח״כ לא היתה בתולה קודם הלידה ואחריה כמו שאומרים
מ״ה מטיאוס א׳ מארקו א׳ לוקס י״ב ~

ח הוא מעיד שלא בא לבטל דבר מהתורה כלל ואדרבה צוה שום מרוה מטי׳ ה׳ לוקס
ט״ז מארקו א׳ בסוף החלק ~

ט הוא צוה ועשה את חג המצות והקריב זבח הפסח ואח״כ למה יעקור הם את מעשה
המצות מארקו י״ד לוקס כ״ב ~

י צ״ו שאסור לאכול דם וחלב מנבלת בשר ואח״כ איך אמרו מה שנכנס בפה אינו מ
מזיק מטיאוס ט״ו

יא יאמר כי ג׳ הם בארץ והם באחדות שלשתם יחד והם המים והאויר והדם וכתב הם
בשמים ג׳ האב והבן והרוח הלא בזה ג״כ איך השלשה שוה ודבר כזה כי ה׳
המשיל זה בזה וכמו שהראשון איננו כן השני כמכתב יוחנן ה׳ ~

יב יש סתירה מפורסמת בין כותבי האון גליון כי מטיאוס א׳ כתב כי מזמן אברהם אבינו
ע״ה עד בואו היו מ״ב דורות ולוקס ג׳ כתב שהיו נ״ו דורות ~

יג ועוד לוקס מייחס אותו לנתן בן דוד ומטי׳ מייחסו לשלמה בן דוד והם ב׳ סתירות
עצומות ולא ירצו יחד כלל וכל זה מוכיח שלא כתבו האון גליון ברוח הקדש
כדבריהם ואם יוסף לא הולידו איך מייחסו אליו ~

יד ילמד לשנוא את הקרובים האב והבן האם והאחות עם יצוה שישנא את נפשו וע״י
זה יבואו להיות תלמידיו וכל זה נגד התורה האלקית ונגד השכל לוקס י״ד ~

טו יחשוב מאד את הרוח ואת הבן חושב לאין ואיך יאמרו שהוא אלוק מטי׳ י״ב לוקס י״ב

הטעיר

יו העשיר לא יושע כפי האמת כנון מעני׳ י״ב וכ״ד וזה צריך מפורסם באמת יחד עשיר
ואביון יושעו לפי רוב המעשה הטוב והיושר ואם כן כל עשיריהם ימחו
מספר חיים

יז לפי מעני׳ את הנכרי ישו ב׳ שעות מן היום ולפי דברי נרקא את ב׳ שעות ואם
כן דבריהם סותרים זה את זה ולא יתכנו יחד כלל // עד כאן

ראיות איך נצרך לנו תורה שבעל פה אחר שהיא לא נודע לבאר ולהבין ב
במקורים המתאימים אמר דוד המלך ע״ה תורת ה׳ תמימה. נראה
שלא נאמר דבר שלא הוא שלם מכל הצדדים זולתי חסרון והמסתר ומ״ה צריכים
אנו בהכרח תורה שבעל פה ~

הראיה הא׳ שמות י״ב פסוק ב׳ החודש הזה לכם ראש חדשים ולא נאמר
אם הוא ראש חדש ניסן או אייר · ועוד אם הוא חדש הלבנה או ה
השמש כי כל אומה ואומה עושים החשבונות כרצונם המצריים חולקים השנה לשס״ה
ימים ורביעית והכשדים לשס״ה ורביעית והמושיר השנה וכל זה צריך לפרש המצוה.
לפי שהי״ת צוה לשמור את חג המצות בט״ו בחדש האביב וצוה ג״כ לעשות מנחה חדשה
בשבועות בו׳ לחדש סיון בזמן קציר החטים ואת חג הסכות בט״ו בתשרי בזמן האסיף
הפירות וכל זה מוכרח שהקב״ה מסר למשה ומשה לישראל עכ״ד ~

ראיה ב׳ ויקרא ג׳ פסוק י״ז חקה לא רשמה אשר לא יאכל כל חלב ואיך נדע
איזה מותר ולהבחין בינו לבין השומן //

ראיה ג׳ גם זאת מצוה לא רשמה לא יאכלו שחיטת טמאים ולא נאמר סימן ה
לאסורות ולמותרות ככתוב בבהמות //

ראיה ד׳ שמות ט״ז פסוק כ״ט צוה לישראל אל יצא איש ממקומו ביום הז׳ ולא
פירש איך יובן היציאה הזאת אם מביתו או מחצרו או מעירו //

ראיה ה׳ בשמות כ׳ פסוק י׳ מצות לא תעשה אשר לא יעשה כל מלאכה
ולא פירש איזה מעשה אסור או מותר

ראיה ו׳ ויקרא כא פסוק יב מצות עשה לכהן גדול מן המקדש לא יצא
ולא ביאר באיזה זמן אסור

ראיה ז׳ דברים כב פסוק כא מצות עשה כי יהיה נערה בתולה מאורשה
לאיש ומצאה איש בעיר ושכב עמה והוציאום את שניהם וסקלום ב
באבנים אל שער העיר ול[illegible]כן לפרש שנשבעה אל בעלה כלבד בתולת היו בלא כ
כתובה ובלא קדושין והכתוב לא ביאר מילת מאורשה

ראיה ח׳ דברים כב פסוק יד מעשה באיש א׳ שלא מצא בתולים לאשה
שנתארשה לו והלך אל זקני עירו ויספר להם את כל אשר קרהו
אם אמת היה הדבר לא נמצאו בתולים לנערה והוציאו אותה אל פתח בית אביה
וסקלוה אנשי עירה באבנים ומתה ולא ביאר הכתוב מכמה שנים היא מתחייבת מיתה

ראיה ט׳ דברים יז פסוק יז מצות לא תעשה לא ירבה המלך סוסים ולא נשים
ולא כסף וזהב ירבה לו מאד ולא פירש עד היכן מותר לו

ראיה י׳ ויקרא כג פסוק מ׳ מצות עשה בחג הסוכות ליקח פרי עץ הדר ולא
ביאר איך שיובן המין הפרי הזה

שיר נאה ומשבח מאד

שמעה בני תורה נאם מומר אשר אביע : סור מעשות כל רע וחסד רב יהי מזריע:
כל איש מאד יירא דבר האל ואל יכריע : את כח שומריכו כאיש מולא נאם מרגיע :
ישכיל בתלמוד אל ואז יפחד ואף יזיע : ישמע דבר האל ומוסרו ואל יפריע:
יתגור ביום מרדו יהי גאונו מאד מרגיע : דורך אמת יקרא לצדיק יהי מודיע:
יורה נאם ישכיל לזכור כל אנוש מפשיע : קראו אדון עולם יקרא על אמת משקיע:

ירנן עלי חיים רע אשר צדק ומאד חבבנו : יבטח יבטח באל עליון גדול דעה וטוב מאמינו:
ידו פתוחה היא לכל חיים הלא רעבינו : ימתק בגנו כיסו ויתחסד לכל מחכינו :
ידבק באל שדי שחקים קוה בגנו ירקינו : יזכה אזי לאור בנועם אל כתר יופינו ;
זיוו בגנו ויהי שבעו רצון ותלא גבינו : ירבה גם יתרון מאד לרום יהי ינינו :
ישמע בקול שופר בגנו גדול הלא ירקינו : גם ישמעו גוים הרועה אשר ירינו :
אז יאמין כל גוי בדרך מגה אשר רומינו : אחר כל בגולה ואחר מינים באמת רעבינו :
יארחו גוים לאל בורא מאד מרינו : ירחה מבשר טוב גם יאנו הלא מאמינו:
יקיר ויקהיר הוא בגנזה רב באור רקינו :

חרוזים על שחוק השאקמאט להר״ר אברהם ן׳ עזרא ז״ל

אשורר שיר במלחמה ערוכה · קדומה מימי קדם נסוכה :
ערכוה אנשי שכל ובינה · קבעוה על טורים שמונה:
ועל כל טור וטור בהם חקוקות · על לוח שמונה מחלקות :
והטורים מרובעים רצופים · ושם המחנות עומדים צפופים
מלכים נצבו עם מחניהם · להלחם והמלחמה בין שניהם :
פני כלם להלחם נכונים · והמה נוסעים תמיד וחונים:
ואין שולפים במלחמה חרבות · ומלחמתם מלאכת מחשבות :
ונכרים בסמנים ואותות · בגדיהם רשומות וחרותות:
ואדם יחזה אותם נרגשים · ודומה כי אדומים הם וכושים :
וכושים בקרב פשטו ידיהם · אדומים יצאו אל אחריהם:
והרגלים יבואון בתחלה · להלחם לנוכח המסלה :
והרגל יהי הולך לנגדו · ואך אויבו יהי נוטה לצדו:

ולא

ולא יהיה בעת לכת אחריו · לא ישיב מימינו לאחוריו (: *ולכי ירכה)
ואם ירחק ויגוד מצבו · ועד עוד השמיני יעלה לו :
כמו חרז לכל חיים יהי שב · ותחזורנה כמו חוזרת החושב :
והחרז יהי מעלה חמשו · ותמעין לארבעת רבעיו :
(*ואם ירכה ידלג ברחבה · לכל עבר אשר בתחילה):
והפיל בקרב הולך ויקרב · והוא כצב על הצד בחורב :
כמו חרז הליכת אבל ים · שה ירבון למה אשר תאלה :
והסוס בקרב רגלו מאחד רגל · וירהלך על דרך תשרל :
מהלכות דרכיו לא סלולות · ברוך ברים אולם לו גבולות :
והרוך יהלך מעזור בדרכו · ונשדה על רקבו ואחרכו :
ודרכי ערקים הן לא יבקש · דרכיו מבלי כחול ועקש :
והמלך מהלך כל צדדיו · לכל רוחות ויעזור את עבדיו
ויזהר בעת שברו ובאחרון · להלחם ובמקום רחבורו :
ואם אויבו באיבה יעלה לו · ויצעק בו ויברח מצבולו :
ואם הרוך באיבה יהדפנו · ומחדר לחדר יהדפנו :
ויש ערים אשר יברח לפניו · וערים יש לעבדו לו המוני :
וכולם הורגים אלה לאלה · וזה אחר זה ברוב תרועה ומבלה :
גבורי שטם המלכים · חללים מבלי דמים שפוכים
וערים יצדו כוסים עליהם · ויבוסו אדונים רעיהם :
וערים כי אדום יצבר וכוסים · ומלכם בקרב הם נחלשים :
והמלך יהי נרדם בשערים · בלי חמלה ויבד בדברים :
ואין מברח לעיר מבצר ומקלט · ואין מנוס להנצל ולהמלט :

ואין

ועל ידי לך יהי בשפע ובשמע · ואין מציל ולהרג יהי מעט :
ויחילו כנגדו כולם ימוררון · ואחר כתם חדור כתאו ישירון :
והתחררם כבר נסעו ואינם · בשורה שכבר נשא אלוהם :
ויומיהו לבלם שנה · ויש רחל כל הרוצים רעיה :

עוד מליצה כתב על אחוז הצחקין עשאה
המשורר המליצים ר׳ בונציור ז׳יקייק ז״ל

בראשית מלחמת החיילים העומדים לפני מלך כיתים החוזה שיעך הכו
שבב בראש כל צבאיו ידיע אך יבריח ירצבר על אוהליו בעומם
ידו צבורתו ישנן על בירן בית רבישי מכון לשברו והיו ראשית מתולבתו שכבה של
נחיתו וירץ תנו ולפנים שני פרשים נבונים סוסים ומזויינים ושני חולים מירונים
ומשתאים ושני רוקים משני עבריהם היה נמיכיהם ושריקם ואשר כח בהם ולפני
אלה שנים אחרים מקומם לא נעלם היה הצבורים אשר מעולם אלה הם מושבותם
וקצני מתגוררם ומתחוררם לבית אבותם ונרא לבה כרוח דודים ונראה לך מהלכים
בין העומדים אייד לכם משמע החיל הזה ודברי אתה ברורך משיבו מלחמה שעריה
המלך ללכת מביר לביר ומשולבו אחר היו בין באלכסון בין ישר במרובה כל א
אשר קרץ נגשה ולא ירום לבבו להרחיב צעדיו במלחמה כן ימות במלחמה ובני
החיילים אשר בם הולכים כלי מעוד שלמה היה משיבי כנגד ולולי בשורה בריש
דרך שקלבון לכם ללכת לא ישירו לא ידעו ולא יתחירו· הנה אלה כמעו מזרח
ומלכבם צפירה והפרשים עוד ארץ השערה כל אחד יצור כלי מלחמה הוד
בחרו איזה בית א׳ ילך אלכסון בקומו ובית שני ירם ישמוד ממקומו שם ישר
נוכח עמו ולפני הרוקים מהלכם יכשר יש דרך ישר הנושה אחר לפרכשרים
לא ישבו בולברם כל הדרך אשר לפניו ילך אם בכח יצבר ואין דובר אליו דבר רק
אם

אם אחד מהשרים ועבדי המלך לחיים אין כח בהם לעבור עליהם לא מהמוכס
ולא מהם ׃ והגבול אשר עדין ילך כל א׳ לבדו כי ירע הדרך לשניו ואך בין
אשר כמה כח גדול כי לפעמים אחד מגבורי החיל יקחנו בגלים אדוד יבואנו ו
והמלך בכל מלחמותיו אין עוז לעמוד בקצה הדרך לשומרים ולעבר גם לא יכסה
לא יראה ולא ימצא זולתי בהיות לפניו אחד העם לשון ולמחסה צנה מצנה
יכסה ואם יקום ויתהלך בתוך על מגשרת אחרי הראורה והמלך קם בחורה ילך
ויסרהב אחרי הצדר והמתיבה ויבום ויצא התוכה: הנה כל ערכרה לחניך אחרי
אחר להדריך ולהודיע בכל מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע ובאנשים האל
הנגשים הלא כרבבי לך אנשים והדרכים בעומק הבקור ראשו ורובו כל אשר
לבן בו ולא נמקד מהם עד אחד אליו לא כרבנו כי אם אשה עזורה לפני יינן
כי בשבת בראש מרומים על קרת הומיה היא וסוררת ולכבר רמור בצור
מרעה בבירת לא יאכלו רגליה הולכות ברים בכל עבר והנה סביבותיה נראו שגה
קמה כולם ואחרי הרבבה למלאת תעם ראשונה מאוייה כמה ביאור תפיעוריה
מביר לביר באלכסון הלכבה מובדות אשה אל אחורה והמלך לבוא הבדים
האחורים בביר רביעי לבין מקבה מזה זה לעומת זה וכר זמן עומדת אבלו
מגמתו בבית חוטל יצא אל הערתל יען עינו עליו לא יקקת כי אשה כושיר לקח
ואין הפרש ביניהם בבואם לדרכם בדרך אחד יצאו אליך בהלוך אחד ובמסע
אחד מגמתן בגרם ירצה כמות זה כן מות זה רק הגבור יגדל בהיות לפניו
עם רב וגדול במרוץ הולכים כעבדים על הארץ כוסעים אבלות אבלות
ויעתילו לעלות מגדלים מביר לביר בגבורה ורגליהם רגל ישרה ואם לשלול שלל
ולבוז בז לפם חפץ ורצון ילכו בר אחד באלכסון ויש מהם ירבה אומים ויוסיף
איל אז ידלג כאיל והלך בכל מחוז קצו ובא עד קצו גם יקל מגבורי אנשים
ואך

ואף בדרגים ועשה כאשר כתוב תחלה כל תולדות שאשה עושה ושבהם המלכים
שנים מלים להרוג מלים מלך אמור בדהלים וכשבר המלך במושבו ויכוהו אחד
מעבדי אויבו לשאר מצבותו אל כל עבר פן ימצאהו כדבר ואף לשאר מבירן ותקום
לתמורת רבה ויתמם ולא מצא כי אנשי חיל נלכדו בכבים עליו שלא בדבר דין אז
נהפך למשקיף כבודו הוי אדון והוי הודו ושמו כאשר אחריו לאחם והנה כי בשרה
כתשב הוא ויש מצא אחר בו יצא מרום אנשים ויאכל ידכה באות ויכל עד מלך
ריבו אורו מגדולבו הוריד עד בלבי האחיר לו שריד אז ממושבו ויקרו נהדק ונכתב
אחד ירדוק אחד זה כאשר בכבוד ושררה וזה ימות בכתם מרה כן יאבדו כל
אויבי הצבור ודורשי רעתו ואוהביו כצאת השמש בגבורתו

פרשת לך לך :

אם מחוט ועד שרוך נעל אמר לו הקב"ה אתה אמרת אם מחוט חייך שאני
מצוה לבניך מצות ציצית וכו' אתה אמרת נעל חייך שאני מצוה
לבניך מצות חליצה דכתיב וחלצה נעלו · בלא קושיות כלל"ד נראה דכוונת חז"ל הוא
כי מצינו אברהם אבינו לא רצה כלל ליהנות ולילך אחר ראות לבו בכל העושר
שהיה מוכן לו המלך בחוטרו והרכוש קח לך אמר לו הקב"ה אתה אמרת אם
מחוט ולא הלכת אחר ראות לבך חייך שאני מצוה לבניך מצות ציצית דכתיב
בה ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כלומר הביטו אל אברהם אביכם שלא
הלך כלל אחר ראות לבו : אתה אמרת ועד שרוך נעל · וכל המצות הי"ת
נתקן יותר כפי השכינה ומ"ייתן כדי שלא יאבדו הנשמות חייך אני מצוה לך
לבניך מצות חליצה וחלצה נעלו דמרוך התורה יקיימו מצות יבום ויקימו שם
המת ולא יאבדו אורך הנשמות הכל בזכות אברהם //

פרשה וירא אליו :

והנה

והנה שלשה אנשים נצבים עליו אחד נדמה לו כדמות סרדקי פי' מוכר פרי ואחד נדמה לו כדמות נווטי פי' ספן · ואחד נדמה לו כדמות ערבי · דבודאי אל עליו מוכח ביחוד דלמה נדמו לו דוקא באלו הג' מגזורת אנשים יותר בשאר פקידים רק'לה שכל הנסים והטובות שנעשו לישראל היורד רמוזי' מכלם הם שלשה וכלם ירידת המן יש מים והמדבר היו בזכות אברהם אבינו ע"ה וזה רמז לו הוא ית' בהראות לו ג' אנשים באלו הג' דמיונות · אחד נדמה לו בדמות סרדקי פי' מוכר פרי · לרמוז לאברהם שבזכותו לא יחסר תמיד לבניו ולזרעו אחריו לחם ובזכותו יוריד להם לחם מן השמים · ואחד נדמה לו בדמות נווטי פי' ספן · הבאר תמיד בים לרמוז לו שבזכותו יקים להם ספן והוא משה רבינו ע"ה הבאר עמהם בים מים ומשעם · ואחד נדמה לו בדמות ערבי לרמוז לו שבניו ילכו במדבר מ' שנה כערביים אשר דרכם תמיד במדבר //

או נאמר שבאלו הג' מיני אנשים רמז לו הוא ית' שאתו הטוב הולך ומפוק ה' העולם ועד סופו וכדמו שהעולם נחלק לג' חלקים שליש ישוב שליש מדבר · הסרדקי הוא מוכר פרי הוא מן הישוב · הספן הוא מן הימים והערבי הוא מהמדבר · וכולם באו להשתחוות לו אפים ארצה ולהורות לו איך יצא שמו למרחקי ארץ ~

רמז לד' מלכיות

עד אנה ה' תשכחני נצח רמז למלכו' בבל שכמעט היתה קצרה לנצח כמאמר המקונן למה לנצח תשכחנו ~

עד אנה תסתיר את פניך ממני רמז למלכות מדי שאם היה הוא ית' כמסתיר פנים ממנו כמאמרם ז"ל ואנכי הסתר הסתיר ביומי אסתר אסתיר ~

עד אנה אשית עצות בנפשי וכו' רמז למלכו' יון שרצו בכל כחם לאבד בגזרותם

יורה

יורד מזונם שהיו אומרים לישראל כרתו על קרן הצבי שאין לכם חלק באלהי ישראל ~

ועד אנה ירום אויבי עלי רמז למלכו׳ אדום הרשעה כמו שאמרו חז״ל שעולים ויורדים ראה שר בבל שעלה כך וכך עוקין ויורד וכן כלם ושר אדום ראה שעלה ולא יורד והתחיל מירא ועליו יאמר עד אנה ירום אויבי עלי ולא ירד ~

מאמר רבה פ׳ שלח לך אנשים על הפסוק עד אנה ינאצוני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי אמר הקב״ה לישראל אני צויתי ב׳ צוויות חייכם מוסרם להצוות ד׳ צוויות כד׳ מלכיות עד אנה ה׳ תשכחני נצח · עד אנה תסתיר פניך ממני עד אנה אשית עצות בנפשי · עד אנה ירום אויבי עלי וכו׳ ~

מאמר רות ושבת דף ק״ל

וכה תדבקין עם נערותי וכי דרכו של בועז לדבר עם הנשים אלא כיון דחזה ו ורשק עורפה לחמותה ורות דבקה בה אמר שרי להידבקי בה דברי חז״ל עליו קושי׳ ביאור אחד דהקושיא וכי דרכו של בועז לדבר עם הנשים איזה קושיא כלל דהפסוק אמר וכה תדבקין עם נערותי שבועז אמר לרות שתדבק עם נערותיו ולא שהוא ידבק עמה כמו הנראה מהקושיא וכי דרכו של בועז וכו׳ ונ״ל באומרו כיון דחזה ורשק עורפה לחמותה ורות דבקה בה אמר שרי לידבקי בה דאין רצוני במה שהוא חזה שרות דבק בה רצה שרי לידבק הוא בה אמנם נראה לחוס ריהטא דמימר חז״ל הוא קשה להו דכל הפסוק דכה תדבקין עם נערותי מיותר הוא דמה ~ זהו מה שאמר וכי דרכו של בועז לדבר בין הנשים כלומר וכי בועז שהיה כל כך צדיק ו יעלה על הדעת שהוא בעצמו ידבק עם הנשים לכך הוצרך הפסוק לומר וכה תדבקין עם נערותי שהיא תדבק עם נערותיו תשיעא דלא רישק הדעתין שהוא ידבק בה וא״כ וכה תדבקין מיותר ועל זה אמר כיון דחזה וכו׳ כלומר כיון דבועז ראה רות ה הצדקת שדבקה בחמותה ובחר׳ לחסות תחת כנפי הוא ית׳ מה שלא עשתה עורפה

אמר

אמר ודאי אשה כזאת ראויה למלך ואף שאני בעצמי אדבר בה לא יועיל׃
ראש על כל מרוב צדקתה ועם כל זה לא רצה לא אמר לה וכה תדבקין עם
נערותי זהו מה שקיום לפי הפשוט והמאמר אמר שרי בודאי לידבק בה ואעפ"י כן וכה
תדבקין עם נערותי ~

דרך שני דחז"ל היקשה להם מלת כה דהיה לו לומר ותדבקין עם נערותי מה
מאי כה ועוד איך אמר הפסוק דכה תדבקין עם נערותי כנראה דעמו
היו נערותיו וזה אינו כי בשדה לא היה כי אם בועז עם נערו אלא היה נראה להו לחז"ל
דכוונת הפסוק הוא שאמר בועז לרות כה תדבקין מה עמדי התמיד ותדבקין גם עם נערותי
וכפי זה קשה להו וכי דרכו של בועז לידבק עם הנשים שהוא יאמר לה שתדבק עמו ואחר
כך עם נערותיו ועל זה השיב והלך והבא והלקט קשה היה לו לומר והלך והלקט ו
והבוא אלא בא ללמדינו שכוונו של הדקות שבשאירה הולכת בשדה ללקוט לא היתה
מיד לקטה בהליכתה כדי שלא יהיה לה טורח ומשא עליה אלא היתה מרשם המקומות
שהיתה עוברת בהם ובחזירתה היתה מלקטת ומביאה זה שאמר הפסוק והלך מעיקרא
והבא והלקט בביאתה היתה לוקטת עכ"ל ~

מאמר ויקם · כי שמעה בשדה מואב כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם
מאי שמעה מהרוכלים שהיו מחזרים בעיירות דקשה דמנא להו לחז"ל
לומר דמהרוכלים שמעה ומאי להו לחז"ל לידע מאי שמעה אמנם יובן
בשנקדים דאמרו חז"ל דבשני בצורת אסור בתשמיש המטה גם אמרו במקום
אחר שהרוכלים בשנת השבע מחזרים בכפרים ובעיירות בכל מיני תמרוקי ה
הנשים כדי שהאשה תתקשט לבעלה זהו שאמר בעל המאמר מאי שמעה כלומר
איך ידעה שה' פקד את עמו לתת להם לחם ומשיב מהרוכלים המחזרים בעיירות
מאחר שחוזרים בעיירות במיני הקשוטים מזה ידעה שה' פקד את עמו לתת להם
לחם

לכם דאילו היה עדין לא היה להם רשות לחזור על הכתרים כדי שהאשה רבקאל ל
לפתוק דכבר אמרינן דבשני צבורה אסור ברשעות הרשה ע״כ

מאמר רבות מ׳ רבה וז״ל

אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו וגו׳ מה אם תאבו ושמעתם וגו׳ אמר ר׳ אלעזר הסייף והספר ירדו כרוכים מן ה השמים אם תעשו מה שכתוב בספר הזה הרי אתם ניצולים מן הסייף ואם לא תעשו מה שכתוב בו׳ הזה הרי אתם נהרגים בסייף הזה ע״כ

ונראו להקשות דמה זו שאלה מהו. אם תאבו ושמעתם דזיל קרי ביה רב הוא ועוד מה כוונו חז״ל במאמרם כל הפסוק ימתכם כלנגד לשב זה המאמר במה שהתורה נחלקת בשני חלוקות מצות עשה ומצות לא תעשה ועל זה יקשו לשאול מהו אם תאבו ושמעתם כו׳ למה כפל ענין אחד במלות שונות דהיה די שיאמרו אם תאבו לבדו או אם תשמעו ועל זה תרצו רבע למה כפל הפסוק הוא להודיע לנו מצות עשה ולא תעשה ואמר ר׳ אלעזר הסייף והספר ירדו כרוכים מן השמים כי הסייף מורה מצות לא תעשה כי דבר ידוע הוא כי כל מצות לא תעשה דוקא יש בהם כל מיתות בית דין מה שאין כן במצות עשה והספר מורה מצות עשה אם תעשו מה שכתוב בספר הזה כו׳ כל מצות עשה הרי אתם ניצולים מן הסייף ולא תעברו על מצות לא תעשה לשרשייכו מורה סייף ולא כן אם לא תעשו דרך תורה כלו׳ אם תעשו ותעברו על מצות לא שהם מצות לא תעשה אזי תהרגו בסייף ע״כ

או יאמר באופן ב׳ והוא כי קשה להו לחז״ל מהו אם תאבו ושמעתם כו׳ מה קידשו לנו הנביא במאמרו שאם נשמע בקול ה׳ אלקינו טוב הארץ נאכל דזה כבר קדמתנו התורה הקדושה בתורה בכמה מקומות שאם נשמע בקול

בקול ה׳ מהלל טוב הארץ על שם בא בגלל המאמר ואמר שמה שקידש לנו הכבוד
הוא לאפוקי מלב המינים האומרים כי כל היסודות והיסודים קיים אלא לנצרים
דמוקים על זה בא ואמר רבש כי המים והמטר ירדו כרוכים מן השמים ומתוללים
דמיד כי רבש ומיד בא אמור כלל יבא במיק לא כן מורם אשר עשו
מה שכרות במה׳ יוצא מן המיק עכ״ל

מאמר רבות מ׳ עקב וז״ל

פסול לך שני לוחות למה שנים אמר הקב״ה למשה אלו מעידים ביני ובין
בני כנגד ב׳ עדים כנגד ב׳ שושבינים כנגד חתן וכלה כנגד שמים
וארץ כנגד עולם הזה ועולם הבא עכ״ל

האמאמר הזה קשה מאד לקשוטו דמה כיונו רז״ל באלו הה׳ זוגות שהם
קיה יכול להביא כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה ועוד
למה לא כיונו רז״ל זה המאמר בלוחות הראשונות ולמה לא המתינו עד כה · אמנם
יובן בדרך הק׳ שרמז באלו הה׳ זוגות עדים שושבינים חתן וכלה שמים וארץ עולם
הזה ועולם הבא רמזו הה׳ חומשי תורה וזה אומרו למה לוחות הין שנים כו׳ למה
התורה נרמזה בשני לוחות לזה אמר לו הקב״ה למשה כנגד שני עדים כלומר רמז
למה דווקא שנים הם כנגד שמים וארץ שהם רמז לספר בראשית אמר ר׳ יצחק
לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחדש הזה לכם · אלא שלא יהא פתחון פה לעמים
שלא יאמרו לסטים אתם שכבשתם כל האומות לזה התחיל בבריאת שמים וארץ
שהם שני עדים שהוא ית׳ ברא הכל ונתן הארץ לאשר ישר בעיניו זה רמז באומרו
שמים וארץ · כנגד שני שושבינים רמז לספר שמות שכולו מדבר מענין משה
ואהרן שהם היו שושבינים של בני ישראל · כנגד חתן וכלה רמז לס׳ ויקרא בו נכלל
כל ענין הקרבנות וכשם שיש יחוד בין חתן וכלה כן במוסד הקרבנות מתייחד
הוא

הוא ית' בנו ונתיחד שמו עליו מתוך כמו מעשי ארץ וכלה · כנגד שמים וארץ רמז
נמי במדבר בו כלל עניני הקרבנות כמו שאמרו חז"ל שקרבנות היו כדאים בו מ
מעשי שמים וזהו שמים וארץ · כנגדם היו שני לוחות לרמוז לנו המאמר הד' כמו ש
שאמרנו · כנגד עולם הזה ועולם הבא רמז למשנה תורה בו כלל תרי"ג כל הברכות לנו
בעולם הזה שאם אוכלים הפירות בו והקרן קיימת לו לעולם הבא זהו כנגד עולם הזה
והבא עוד פי' אחר למה ב' כלו' למה הדברות היו שני לוחות ה' דברות כנגד ה'
דברות האחרות כמו שאמרו חז"ל לא יהיה לך כנגד לא תרצח וכן כלם זה ל
לשומרם עם שאר אלקים וצריך לשב כלשון הה' זכות שהזכיר המאמר אם הה'
דברות מכוונים אלו עם אלו וצ"ע לשבם ואין זה כיאם להרוח תורה למעיין · עוד פי'
למה ב' כלו' למה כרך הוא ית' שני מעשים הלוחות ועל זה השיב שאם לא היה כורך
להם השבור לא היה כרתה שהוא ית' כרך להם מעשה העגל לגק בשו הלוחות הב' ל
להראות איך כחתי עון העגל · שני שושבינים הוא ית' ומשה רבינו הם שושבני ישראל כל
זה בקיצור אמרת ולפעם חני אררתי יורד נ"ב ודוק והשכל

תולדות

יצחק · ואוכל מכל · ר' יהודה ור' נחמיה · ר' יהודה אומר מכל מה
שנברא בששת ימי בראשית · ר' נחמיה אומר מכל טוב שהוא
מוכן לעתיד לבא ויש להקשות במאי קמיפלגי אלו הב' חכמים ומאי סמ"ך אלא ר"י
סבר מכל מה שנברא בו' ימי בראשית דלא ס"ל דמכל ומכל החשבון שנבראו דזה לא
אפשר אלא כוונתו דהוא טעם בחכילה ההוא מתוך טעם מן וזהו אומרו מכל מה
שנברא בו' ימי בראשית כלו' כמו שהמן היו טועמים בה כל טעמי אכילות שבעולם כך
יצחק טעם בה מכל המאכלות שנבראו בו' ימי בראשית ורמז לדבר מכל עולה למנין צ' ומן צ"ב
עולה למנין צ' · ר' נחמיה יובן במה שאמרו חז"ל כי בעולם הבא אין בו לא אכילה ולא
שתייה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו שכינה · וצריך להקדים

עוד

מאמר לפ׳ לך לך

וירד העיט על הפגרים · א״ר אסי נשב אברהם עליהם והוה מנשב להון ולא הוין מכשירין אע״פ כן וישב אותם אברהם בתשובה · א״ר עזריה לכשיעשו בניך פגרים בלא גידים ועצמות זכותך עומדת להן ׃

נל״ע שהפסוק הזה ברמז על ישראל שהם בגלות כפגרים מתים ומבוססים והעיט הם א״ה המורקים עליהם לאוכלם והיה אברהם משתדל להכניסם לפני ישראל ורמז לו שעל ידי תשובה ומ״ל יחלצו מהאומות ומ״ה א״ר עזריה לכשיעשו בניך פגרים שאפילו יהיו בגלות באותם עצור ועזור זכות אברהם יגן עליהם מהכליון או ירצה לומר שאפילו יהיו בגלות פגרים בלא מצות וזכיות זכות אברהם ישב ויחזיר אותם מכבו · בתשובה גמורה ויזכרו את בריתו אב׃ אברהם ע״ה ע״כ

לך לך מאמר

ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילידי ביתו · א״ר חייא בשעה שמל אברהם אותן ילידי ביתו העמידן גבעת ערלות וזרחה עליהם חמה והתליעו · ועלה ריחן לפני הקב״ה כקטורת סמים וכעולה שהוא כליל לאישים אמר הקב״ה בשעה שיהיו בניו של זה באים לידי עבירות ולידי מעשים רעים אני זוכר להם הריח הזה ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם ע״כ

ונראה דקשה ליה למילף ויקח אברהם לא היה צריך לומר רק וימל אברהם כאשר צוהו ה׳ ובכלל זה הוו ישמעאל וילידי ביתו ומקנת כספו לכן אמר שלא היו ילידי ביתו ומקנת כספו עד שעשה גבעת מערלותיהם ועלה ריחן· כדאיתא אותה בשעה שמל אברהם וכל ילידי ביתו ועשה גבעה מערלתם והיה כחל דם יוצא מבריתן אמר הקב״ה למלאכים בואו ונבקר הקולה אמרו לפניו רבונו של עולם מה אדם ורעהו אתה הולך במקום הטינופת במקום של דם ושל צואה· אמר להם הקב״ה חייכם ערב לי אותו דם של ערלות

ממור ונבואה וטעם הדבר שזה היה כריח ניחוח למה שנתכו דמם ונרמז בשרם להיות

רמה ורמשה בחייהם ואין קרבן גדול מזה וזה אחד מטעמי המילה שהוא מקום קרבן ו

ומסירת נפש על קידוש השם ונקרא ריח קטורת סמים שהוא מחבר הריחות: ונמצא שהיא

כולו שכולו קדוש לה׳ לריח ניחוח לה׳ עכ״ל ~

ועל דרך הדרש בכוונה בזה שהכירו בטעמי הראוה שהמילה רמז בעד אב להן

ושעודה להכניס בקדושה גבוהה וסור מכשול עד״ש בת׳ התולא שהצדיקים נדמה

להם יצר הרע כהר גבוה והרשע והרשעה בזריקת החמה   כי מרבה בשר מרבה

רמה שכל דברים קטנים הזמן יכלה וסופן רקוב. לכוע רמה וזהו כריח קטורת סמים שרמז

לנטורת עשן קטורת שמור הנפש הרוממת כריח הבשמים שהוא עשן רומני וכמולה שהוא

כולו כנמור שבזל הראוה קטנות כמולה שהיא כולו בשר לריח ניחוח לה׳ ומעלה זו

רמסיק להגין על זרעו המועבטים בטבע זה ע״י המילה שהיא רקון המדור אך כי יצאו

לחטאים מהמרישות עכ״ל ~

מאמר וירא אליו ה׳

ר״א אם אמאם מעתק זה לאברהם שנא׳ ויקח אברהם את ישמעאל בנו וגו׳ אחר אלוני

שעשירי כן מהיכן היה הקב״ה נגלה עלי וירא אליו ה׳ באלוני ממרא והוא יושב וגו׳

נל״עד שהמאמר הזה בא להורות לנו שמורגרא של אברהם אבינו ׳ ושון זה׳

נמצא באברהם כראוי שמעמת עבדיו שהיא במילה המצוה עליהם דמילה

מקריא מעתק לא כמאמר בגיני אברהם מעשורי בעצמו ומויקח אברהם דייק דבגשמו

עשה בלי שום שליח על זה אמר אלוני וגו׳ כל א׳ אם לא הייתי אני בעצמי עושה המצוה

מהיכן היה הקב״ה נגלה עלי אבל מאחר שעשיתי המצוה ולא זולתי זכיתי שהקב״ה נגלה

עלי מדה כנגד מדה אמר הקב״ה אתה השתדלת את עצמך לגמור המצוה אף אני אשתדל

את עצמי לרמוך שנא׳ וירא אליו ה׳ לבקר את החולה עכ״ל ~

מאמר

מאמר ויהיו חיי שרה ·

וה' ברך את אברהם בכל · אברהם היה מברך את הכל שנא' ונברכו בך וגו' מי ברך את אברהם הקב"ה מברכו שנ' וה' ברך את אברהם בכל · משה כיהן של ישראל דכתי' כל החוקות והמשפטים אשר צוה משה ומי הוא כהנו של משה הקב"ה שנ' ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי · דוד רועה של ישראל שנא' אתה תרעה את עמי ישראל מי הוא רועה של דוד הקב"ה שנא' ה' רועי לא אחסר · ירושלים אורו של עולם שנא' והלכו גוים לאורך ומי הוא אורה של ירושלים הקב"ה שנא' והיה לך ה' לאור עולם ע"כ ·

החכם הכולל האלהי ר' שם טוב באר זה המאמר ואמר כי האדם צריך לדברים רבים אל אב שיגדלהו ואל מלמד שילמדהו דעת ואל מלך שיצילהו מכל מיני משחית הבאים מאחר האמנים וצריך האדם על כל אלו להשתדל לשם בעבור ה הטובות כי צרכיו מרובין ודעתו קצרה עליו לכן אמר זה המאמר המכובד כי אברהם הוא המברך את בניו ומגדלם ומשה מלמדם חכמה ודעת ויראת ה' ודוד מלכנו היה מלך עליהם להציל אותם מכל אויביהם ובית המקדש היה לנו מקום להתפלל על כל צ צרכינו והוא המאיר אורנו בהיותנו בצרה והנה כל אלו הטובות עם שבאים לנו על ידי אברה' ומשה ודוד ובית המקדש היה המגיע להם מאת ה' כי אברהם היה מברך את הכל · וה' ברך את אברהם בכל ומשה היה כהן של ישראל והקב"ה היה מלמד למשה ודוד היה רועה של ישראל והקב"ה היה רועהו ובית המקדש היה אורו של עולם והקב"ה היה אורו · והודה לנו בזה שני דברים נפלאים א' שכל הדברים והטובות באים מאתו יתברך אע"פי שבאים באמצעות · ובו' הודה לנו בזה שהשלמים שלמים יגיע להם השלמות מהשלמים וזה אשר הודה לנו זה המאמר המכובד והנורא ואלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה וגו'

מאמר תולדות יצחק

ואלה תולדות יצחק בן אברהם ר' שמואל בר רב יצחק · אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא

בזכותו

בזכותו של יעקב · משל לא' שהיה לו דין לפני השלטון ויצא דינו לפני השלטון לישרף וצפה א' חוזי השלטון באסטרולוגיאה שלו שהוא עתיד להוליד בת והיא נשאת למלך · אמר כדאי הוא להנצל בזכות בתו שהוא עתיד להוליד והיא נשאת למלך · כך אברהם יצא דינו מלפני נמרוד לישרף וצפה הקב"ה שיעקב עתיד לעמוד ממנו אמר כדאי הוא אברהם לינצל בזכותו של יעקב הה"ד לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם יעקב פדה את אברהם.

ובזה יובן מאמרו אמר שלא ניצל אברהם אבינו מכל וכל אפילו בדרך מקצת שלא היו רשעים בהדיא כיהושע כ"ג שזה היה דקיק בעלמא שאמר יהושע אלא בשביל יעקב שהיה מטתו שלמה ולא היה כיהושע כ"ג שהיו לו בנים בלתי הגונים אמנם א' אברהם אבינו שאף בן בנו יעקב היה צדיק בשביל זה ניצול שלא היה לבנו בנים גורים זוקים כיהושע כ"ג אבל אם לא היה יעקב אבינו רק עשו שהיה גוי לבנים בלתי הגונים כיהושע כ"ג לא היה ניצול מכל וכל והבן הדק עכ"ל

מאמר פ' ויצא יעקב

את עניי ואת יגיע כפי · ר' ירמיה אמר חביבה היא המלאכה מזכות אבות שזכות אבות הצילה ממון והמלאכה הצילה נפשות · זכות אבות הצילה ממון שנא' לולי אלהי אבי וגו' · והמלאכה הצילה נפשות שנא' את עניי ואת יגיע כפי ראה אלהים וגו' :

הדבר תמוה כי מה היא חביבות המלאכה לענין זכות אבות שאם אדם יגע ויגע לצורך פרנסתו בפרנסתיה קא טרח ואיך יחשב לצדקה וכ"ש שיחשבה יותר מזכות אבות אמנם ז"ל בתרצ' אומרים שכל רבותא שאין שמה מלאכה סותה בשלה שחשבו מלאכה הרבה שהיא עשיית המצות המעשיות לזה אמר חביבה היא המלאכה שמלאכה הרבה היא המצות מעשות וכ"ש שלא מצינו ביעקב זולת זה וזהו יגיע כפי ד דקאמר דעיקר יגיע כפיך כי תאכל כאמר במעשיה הרבה עכ"ל

או נאמר באופן אחר כי אמרינן בפרק קמא דברכות גדול הנהנה מי
מיגיעו יותר מירא שמים דאילו גבי ירא שמים כתיב אשרי איש י
ירא את ה' · ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך
בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא ולגבי ירא שמים לא כתיב וטוב לך · והכוונה שאף ש
שהצ"ים מקיים מצות טוב הנהנה מיגיעו לפי שהוא נקי מהחטא לגמרי שאין לו מקום
לחטוא בממון גזל מאחר שנוכיו אחר שימתין בכבודו בעולם הזה אבל העשיר הירא
שמים אף שנזהר הרבה שיקשה לפעמים קצת בגזל שיוצא במשא ומתן מאליו ומדעתו וזהו
שאמר כאן חביבה היא המלאכה כי ההשתדלות במלאכה כדי ליהנות מיגיע להרחיק
מגזל וכל שכן מלאכת המרעה שמגולת בכך שעל כן נקראו האבות מלאכה זה
שזכות גדולה יש בה שחביבה מזכות אבות //

מאמר וישלח יעקב

ר' מאיר אומר מי גדול השומר או המשתמר · מן הוא דכתי' כי מלאכיו יצוה
לך לשמרך הוי המשתמר גדול מן השומר · ר' יהודה אומר מי גדול
הנושא או הנישא מן מה דכתי' על כפים ישאונך הוי הנישא גדול מן הנושא · ר' שמעון
אומר מי גדול השולח או המשתלח מן מה דכתי' ויאמר שלחני הוי המשתלח גדול מן
המשתלח ע"כ //

דקשה דכל המאמר אמר מי גדול השומר או המשתמר באופן שאע"פ
שידע שהמלאך שומר ע"כ שאל מי גדול א"כ מאי מוכח מן מה
דכתי' כי מלאכיו יצוה לך לשמרך הוי המשתמר גדול מן השומר דלכא אין משם הכרח
דהמשתמר גדול ואי משום דהמלאך שומר ומחייב המשתמר וקשה דהא כבר ע"כ שאל
מי גדול השומר או המשתמר · ב' מאי קשיא מן מה דכתי' כי מלאכיו יצוה לך הוי ה
המשתמר גדול וכי בשביל שכא' ה' שומרך נאמר ה"ו שהמשתמר גדול · ג' למה שינה

הלשון

הלשון ר׳ יהודה ואמר מי גדול הנושא או הנישא ולא כרבנא בראיה ר׳ מאיר ונראה
שהנה בכל המאמר הזה שני בחינות מצד הבחינה הא׳ נראה שהמלאך עדיף מהאיש
הישראלי יען המלאך הוא קדוש ושומר תמיד מצות אלהיו ואינו חוטא אמנם האיש הישראלי
חוטא ואין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא אמנם מצד בחינה שנית נראה ש
שהאדם הצדיק עדיף יותר בהיות שאמנם שהוא אינו שומר מצות אלהיו הנה הוא נשמר
מהמלאך כאדון שהוא נשמר מהעבד ולכן של הכתוב ואמר מי גדול המלאך שהוא ש
שומר תמיד והם גבורי כח עושים רצונו והוא שומר תמיד מצות אלהיו מה שאין כן האדם
או הנשמר שהוא האדם שצריך להיות נשמר מן מה דכתי׳ כי מלאכיו יצוה לך הרצון ש
שהאדם יש לו שני יצרים יצר טוב ויצר רע כמאמז״ל שני מלאכים מלוין את האדם ופי׳
המפרשים שהם יצר טוב ויצר הרע א״כ כיון שהאדם יש בו שני יצרים ועכ״ז עושה רצון
קונו הוא חשוב מהמלאך שאין לו שני יצרים הפכיים זה לזה נמצא שהאדם שלם מהמלאך
גדול ממנו · ור׳ יהושע אמר מי גדול הנושא או הנישא ר׳ יהודה בא לרמוז כנגד הגלגלים
שהם נושאים זה העולם כמאמר החוקרים שהגלגל בכחו שדוחה העולם מכל צדדיו בשוה
הוא מעמידו באמצע והביאו משל לכדור של חרדל בתוך ביצה שאם גלגל בכח גדול הביצה
תמיד יהיה הכדור באמצע כמו שכתב בעל שבילי אמונה נמצא שהגלגל נושא העולם
ומעמידו שלא יפול או הנישא שהוא האדם מן מה דכתיב על כפים ישאונך האדם
הוא על הכוכבים והגלגלים א״כ שהם ישאונך והם נושאים אותך אתה עליהם ועל כפים
ישאונך הוא המלבב · ור׳ שמעון אמר מן מה דכתי׳ שלשני הוי המעלה הנה ר׳ שמעון
בא להוסיף טעם למה האדם מעלתו גדולה מהמלאך והגלגל יען אין למלאך וגלגל זכות
אבות כמו לבני ישראל שיש להם זכות אבות שיש להם זכות יעקב שלא היה ושבקן יכול
המלאך אליו והודה המלאך להשיל ראשו ממנו או יאמר הדבר איך המלאך אין עדיף
והאיש ישראל עדיף מהמלאך הואיל ומצינו שאם אין ישראל אומרים שירה למטה אין הקב״ה

מלאכי השרת אומרים

אומרים שירה למעלה והוצרך המלאך לשאול רשות מיעקב להשרות לילך להודות בשחר
וז״ש כי עלה השחר //

מאמר ח׳ בשלח פרעה

אז ישיר משה ובני ישראל הדא הוא דכתיב׳ כוונת רשותה שתהינך אמר משה
רבון העולמים במה שחטאתי לפניך בו אני מקלסך · אר״י לוי כד
משל למדינה שמרדה על המלך אמר המלך לדוכוס שלו כלך וכנס בה אמר לו דוכוס
אין אתה יכול החריב המלך והלך בלילה בעצמו וכבשה ידע דוכוס עשה עטרה והשיאה
למלך אמר לו העטרה הזו למה אמר בשביל שחטאתי בדבר ואמרתי לך אין אתה יכול
כך אמר משה לפני הקב״ה יודע אני שחטאתי לפניך באז שאמרתי ומאז באתי אל פרעה
לדבר בשמך· והרי טבעת אותן לים לכך אני משבחך באז הה״ד אז ישיר משה //

ויש להקשות מה הוא הכוונה באומרם שבמה שחטא בו הוא מקלסו אבל הכוונה
בזה האופן יש לפני הקדמה אמיתית שאדם יעשה עבירות ותשובות באומרו
שחטאתי עויתי פשעתי בחיי הקב״ה יכפר לו עוונותיו אשר עשה כל ימיו והכוונה שאדם
אם יאמר חטאתי עויתי פשעתי אחר אשר עשה העבירות מורה על עצמו שכל מה ש
עשה היה בטעות ועכשיו שחזר לטובה הוא כמי שאחזו בולמוס וזה כיונו חז״ל ב
באומרם במה שחטאתי לפניך בו אני מקלסך כלו׳ במה שהיה החטא עצמו שחטאתי
באומרי ומאז באתי אל פרעה שיראה הו׳ כתרגו׳ מכוונת ית׳ שקשה ידו יראה שמה
שחטאתי היה בטעות גמורה //

מאמר ח׳ מושמע ירדו

ומשה עלה אל האלהים הה״ד עלית למרום שבית שבי מהו עלית למרום כדעלת
נתגששת עם המלאכים של מעלה //

נראה לי שהמאמר הזה בא לתרץ קושייא עצומה שהוקשה בזה הפסוק והוא
כיצד

כיצד מפרש שאדם יונק. משה יעלה אל האלהים למה שאמר ומשה עלה אל האלהים לזה אמר

הקב"ה עליך להרים וכו' כשעלית בעשר עם המלאכים כלומר מרוב ומשה עלה אל האלהים

אינו שעלה אל מקום אשר שם האלהים אלא שעלה אצל המלאכים והרוב אלהים מלאכים וזהו

שאמר כשעלית כשעשר עם המלאכים של מעלה וזהו מרוב עליך להרים כלו' למקום

גבוה עליך למקום שהמלאכים שם הנה כונת המאמר בהתנקר שנחלק בין הקדמונים

בידעת אם הצדיקים יש להם מעלה על המלאכים או לאו יש מהם אומרים שהצדיקים הם

מיוחד מעלה מהמלאכים לפי שהצדיקים יש להם חומר ויצר הרע תמיד הוא מתגבר עליהם

ואומר להם עשו עבירה תמיד אבל המלאכים אין להם יצר הרע כלל אלא שהם שכלים

ולזה האדם הצדיק המעלה גדולה. אחרים אומרו שהמלאך הוא מיוחד מעלה לפי שהוא

שכל מבון תמיד בפועל ולזה כונו החכמים שאמרו ומשה עלה אל האלהים כשעלית כשעשר

עם המלאכים של מעלה

מאמר ח' ויקהל משה

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור. הקב"ה טוב שם

משמן טוב ויום המות מיום הולדו. במה הולך שמן טוב מקיטון לטרקלין. ושם

טוב הולך מסוף העולם ועד סופו שנא' ויצא שם דוד בכל הארצות. שמן טוב כותל על

המת והוא מבאיש שנא' זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח. שם טוב כותל על המת

ואינו מבאיש שנא' ויעל ויזהר על קולך

מה שנמשל השם טוב לשמן טוב יותר במה שאמרו חז"ל ר' אבהו אמרו ליה רבנן

כהרי דאתרמתון אמר כולי האי לאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי הקושייא מ

מתרמתון וכי ר' אבהו היה מאמין שאין שכר בעולם הבא שאמר ואני אמרתי לריק

יגעתי אתר ועוד אחרת. למה הראו לו כהרי דאתרמתון אבל הכוונה שהצדיק יזכה בעולם

הנשמות והאומר שהוא של קדושה כמו שאמר דוד המע"ה אף בשרי ישכון לבטח

אפילו

אפילו המומר ישכון לבטח ולפי שהשמן טוב יש בו דבר מרמז שהמומר ויש בו
דבר רוחני שהוא הריח לזה הראו לר' אבהו שמן אפרסמון להודות לו שכשם שיש
באפרסמון דבר גשמי ודבר רוחני כך יש לצדיקים הכרה לגשם ולחומרים וזהו מה שאמר
מכיון על המות ואינו מתבייש כלומר אף בשרי ישכון לבטח ולא יתבייש ורמז לא רק יהיה
בו לרמוז להעולם הבא אמר שהולך מסוף העולם ועד סופו רמז לגשם שהולכת מן
המקום שאצלה מסוף העולם שהוא העולם הזה ועד סופו שהוא עולם הנשמות //

מאמר ק' דברים

א"ר אליעזר בן יעקב להביא בברכותיו של משה יש בה מסוף העולם ועד סופו מה
ברכה אף הגשמים אף הגשם אין ברכה כאן אף הגשמים //

וקשה לי בזה אומרו מדברי אף הגשמים ש"מ שברכתו של משה היה מסוף העולם
ועד סופו ולמה לא אם היה בברכה אף הגשם אמנם לנ"ד נקדים מאמר
ז"ל שהעולם הוא ר"ב מרכאות ואומרים ג"כ שמחנה ישראל היו של מרכאות ובזה
יבא לביאור מאמרו אם היה אומר אף הגשם לא היה ברכתו של משה מסוף העולם
אלא חצי העולם שהם ש' מרכאות כמו שאמרנו אבל עכשיו שאמר אף הגשמים ומיעוט
רבים שנים הוי אומר שברכתו של משה היה מסוף העולם ועד סופו שהם שש מאות
ריבוא מרכאות

מאמר ק' רבה אבבי

א"ר בר זעירא אין כל רוכב בחלון של עולם שאין בו כמה אלפים מזיקין וכל
אחד מראה כרוכה בתוכו שלא יבוא באדם ויזיק ובשעה שנגזרין של אדם
גזירין מתעביר המראה מתוכו והוא מתגלה בו ומזיקין מכיין שבא' חדה בשנים כמ"ש יפ
ימקרות לי עז"ל

המאמר זה ירצה בדבריו כי באומרו וכל א' מראה כרוכה על תוכו שלא יבוא

באדם

באדם ויזיק נראה שכך גזר ה' בסדר עולמו כי המזיק ודאי לא יבקש להרחיק הנזק מהאדם
ואחר כך באומרו מעביר הרוח ומפיח נראה כי המזיק מעבירה לרצון האדם ואחר כי מה
שאמרו המושלים כי   קדם ברור שבולו זבאי היו הטוב והרע מתהלכים בארץ בין ה
האנשים כל א' לבוש בגדים מודים על מהורו ובכן כל איש ואיש היה הולך אחר הטוב ו
ומתרחק ממנו ומורחק מן הרע עד כי כראות הרע היות שנאיו ומצורע מהבל פעם אחד
היה מהלך בדרך ומצא בטוב והרחיק לו להטור לו מלבושיו ומעילו ויקח הוא את שלו כנגד
יום אחד עד אשר יוכל להחליף רבוא מאת איזה אנשים ואחר כך יחזירם אליו הטוב בהיותו
טוב לו יוכל למחן לו שאלתו וכן החליפו בגדים ומשול זה בזה והרע מאז הלבש נתרחק
ולא נראה עוד לפני הטוב ובשאלו כן הטוב הוא עוטה מעיל הרע והרע מעטה במעיל
הטוב ולכן האנשים טובים ואומרים שהרע טוב והטוב רע לכן נראה לי כי כוונת ר' חבא
שאין ריקות במקום בעולם שלא יהא בו מלאכים מזיקים שלפי היצה"ר המתעים אדם ואמר
שמזיקים אלו כל אחד מרוח וכו' מבוסה ומטעה שאם יבוא באדם בגלוי יזיק רבה
ויברח האדם מהמון כימי עולם ובשנים קדמוניות וכו' הולך ומתנכר כבר שהאדם יושבו
לטובה ומאת בו ובשר הדין שהוא שנה שמנועריו של אדם נרמים מעביר הרוח ומפיח
ומסרבל בו ומזיקו היינו האדם ומרגיש למשור והמזיק מטבעו כמ"ש חז"ל מי הלך יצה"ר
מסירו לאדם בעולם הזה ומעיד בו לעולם הבא עכ"ל //

מאמר ה' כי רבא

ד"א מהו שלא רצה את האם ואת הבנים רקח לך אם קיימת מצוה זו את מתקר לבא
מלך המשיח שכרו בו שלוח שבא' מעלה רגל השור והחמור //

וקשה לי בזה למה במצות שלוח הקן ממהר ביאת מלך המשיח יותר משאר
מצות הרבה אבל נראה לי כפי קוצר דעתי להקדים מאמר שאמרו חכמים
אין בן דוד בא עד שיכלו כשמות מן הגוף ובהיות האדם עוסק בפריה ורביה ומעכב
הגאולה

הגאולה / מביא בשמור לעולם ומקרב הגאולה ומי שאינו עוסק בפריה ורביה מעכב הגאולה וגורם לשכינה שתסתלק מישראל נמצא שכל מי שעוסק בפריה ורביה יש לו בנים מקרב הגאולה ואומרים חכמים ז"ל אם קיימת מצות שלוח הקן את האם ואת הבנים תקח לך כלו' בזכות המצוה תזכה לבנים ובזה כיון לבאר מאמר שהקדמנו שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך אם קיימת מצוה זו את ממהר לבא המלך המשיח שנא' משלחי רגל השור והחמור ירצה לומר כשאתה מקיים מצוה של שלוח הקן את האם אזי תזכה לבנים ומי שעוסק בפריה ורביה ויש לו בנים הוא מקרב הגאולה ולזה אמר אם קיימת מצוה זו את ממהר לבוא המלך המשיח אבל היכן רמוז ביאת מלך המשיח בפסוק זה אמנם צריך לו לומר שישעיה הנביא רמוז בזה הפסוק שני משיחי שעתידים לגאול את ישראל והם משיח בן יוסף ומשיח בן דוד יוסף נקרא שור שנא' וברצונם עקרו שור רצו לעקור את יוסף שנקרא שור שנא' בכור שורו הדר לו · ומשיח בן דוד נקרא חמור שנא' בזכריה עני ורוכב על חמור על זה אמר ישעיה הנביא משלחי רגל השור והחמור אמנם על דרך הפשט צריך לומר בהיות הקב"ה רחם על כל מעשיו צוה לנו שלוח הקן כדי שלא לבטל מין בעלי חיים מן העולם ויהיה שובע בעולם ואם תקחנו לקחים האם על הבנים אזי קרן ויהיה רעב ב בעולם על זה אמר המאמר אם קיימת מצוה זו לשלח האם את ממהר לבא מלך המשיח שכתו' בו שלח שנא' משלחי רגל החמור והשור ישעיה הנביא אמר פסוק זה כשישראל י יושבים ביום שלום ובמשכנות מבטחים ועושים רצון המקום רואים כ"כ הרבואה עד שישלחו השור והחמור ובשביל זה צריך לשלח האם כדי שיהיה שובע בעולם //

מאמר ח' וזאת הברכה

איש האלהים אמר ר' אבין מתניו ולמטה איש ממתניו ולמעלה אלקים //

כוונת זה המאמר יהי' בזה שאמרו חז"ל גדולים הצדיקים ממלאכי השרת ובמקום אחר גדולים הצדיקים שנמשלו לכוכבים והכוונה בזה שהאדם מורכב מחומר וצורה

וזורח ובשרק השכל נדונים הצדיקים מתושבי השדה. ובשרק החומר כמשלו לכוכבים ש
שהכוכבים אף אם הם שפירים הם חומריים והורו לנו חז"ל שהצדיקים נדונים בשרק חומרים
ובזה יובן אומרם מחציו ולמעלה רמוז לשכל שהוא במדרגת אלהים כמו שהאלהים מעלה
על החומרים כך מרע"ה מצד שכלו מעלה יורד מההחומרים ומחציו ולמטה שרמוז לחלק ה
החומרי במדרגת איש ע"כ פירוש הראשון //

או נאמר באופן אחר והוא כי אמרו אל בני ישראל אותו נראו למשה לאיש כאומרו
ויתעבר ה' בי למענכם והנה נכתבו לארץ והוא כאשר תוכה לארץ ואחר שזה כן ר
ראוי היה למשה שיעור להם איבה לעולם שלא יברכם אחר שהיה נראו לו שלא יכנס לארץ
לזה אמר איש האלהים מחציו ולמטה איש כאומר אע"פי שמצד א' היה איש מחציו ולמעלה היה אלהים
לרמוז שהיה איש האלהים קדוש שוכר על חטא ולהודות ע"כ שהיה רועה נאמן ומניח צורכי עצמו
בשביל צרכי ישראל וזו מצד קדושתו ע"כ

מאמר בשיבה לפ' מטות ומסעי · תע"י

כי ה' הוגה על רוב פשעיה יכול על ציון ר"ל על רוב פשעיה //

קשה יובא דמתינו בר רימן אלעזר שהוא על ציון כיון שהאל ית' צדיק וישר ולא עביד דינא
בלא דינא · ב' דבדקיא כבר' על רוב פשעיה ואיך יתכן אלעזר לאמר שהוא על ציון //

ונראה לפרש מאי על רוב פשעה בב' דרכים הא' שהוקשה לבעל המאמר דהל"ל כי ה'
הוגה על פשעיה מאי על רוב פשעיה לזה אמר דהכונה דיכול על ציון ר"ל מה
שהרגו לצדיקים וחסידים כ"ג בחרבן הבית דבר' ערבי נבלה שצריך בשר חמידך לפירה ישר היה
על חנם ועל ציון בלא דינא ר"ל על רוב פשעיה דהדי הוא הדין דאין העולם נדון אלא אחר
הרוב ולכן אף שהיו בהם צדיקים ראה האל ית' שהרוב היו רשעים ופושעים //

או נאמר באופן ב' והוא כי על ג' דברים אדם זוכר תמיד הא' כשהיה עשיר ונכבד
ונתגלגל אליו הגלגל והוא בשחור ובעניות תמיד הוא זוכר ואומר כך וכך היה לי מקודם
זה

זה מידה רעה באדם כי הוא זוכר על דבר שאין לו הנאה ממנו אבל אדם שחוזר בתשובתו ו
ואומר אוי לי ואוי לנפשי כי רוע לבי גורם שיגלגל עלי הגלגל זה מדה טובה באדם שהוא זוכר
על דבר שיש לו הנאה ממנו בחוזרו בתשובה על זה אמר יכול על מצן כלומר יכול שהימולים
שבאו עליהם היה בשביל שהיו זוכרים על דבר קינם ושאין להם הנאה שהיא מדה הרעה באדם
ר״ל על רוב תשעיה כנ׳ אך על פי שהיו זוכרים תמיד על רוב תשעיהם לא היו חוזרים בתשובה והם
במדרגת רשעים גמורים //

ביור הקדיק :

בית באי על גזר והנה מועד על היחוד ועל הבית מעמעלה כנו׳ בסדר בבורות ו״שע סי׳ יד : ועוד מצד הב׳ מהסדר ד׳ בתים מחוברים כבנין האשון וכתוב בגובה כל אחד דיבים בתקון רבינו אשר וסימניהם : עוד המסיכה אחר קליפה ואבנים בה מעט ע עוברים מעבר לעבר וכתו׳ עליהם הספרים והבעדות והקשורים ובתי הנפש והלחשים : גם יבואו כמה חבלים ועבודות הלויה בבני הקייקים ויצא גם המקל או רצועה שלוקין בה כבית דין //

רקיים ועוברים במור טמונים	ומגנים וקושרים ואזני נעבדים
בחוק רפלה לרפלית קבור	בידך רקשר לכל ראש עטרה
והיא סוק והיא ראש לסיור קרובות	וסדרי שערים וסדרי בבורה
וחוטים מקומה לשביל מעשים	בבית כאחד ובתים לבדים
בראש יקח כתולה מרובה כבשים	לסכמת שמה רמודים כבדרם
ובעל כנפי גלה זכורו	ודעת שמו רם להקדים מאוחר
במסתר כמסתר כמו אש ואשרו	דבר עם בצארק רקרב ורבור
כמקום כקבר ועדך לבושים.	ויקדו לצדיק מכרם בשמרם

ובלשון

ובלשון כרידות חרוש בי ודרוש — ופוסק בראש אב בזירין בצדי
ובלשון אחרי בגמל כנעני — ואחוז בשורתי פריחה לדלי
נבוא עור ואחור בשוררי ושכורי — ובעל יד בשיר את באלתי ובדי
וקרב כבלתי בחרך ובראש — נחציך במורי ומכיך בשרי

נקוב אמדורי ורזכור מרובים — וראש ראש כבגדים בצד זה לשוחפי
ולך אל כתולה ביום טוב להשיר — וצד זה כמתר רמשוכה בחיות
והחכי באמבות כמוחב ניחיר — ויטלו לנגן בצורות רחוות
עבות ורבות הלכה ברבים — וכל זה הלכה למשה מסיני

תם

מתגבר אל בתחת קן כבתת : — אקול ואקוב זמן רגו וריב :
במשפך לא ירפך עד יספק : — ואין בו לבד לו ולנו ונגל :
קימובך עד עברך אל לדבק : — ואם זה אמנה לאמת ואמונה :
מה עבדך אל אדרך כי יקדך : — יתווסף ונכור והרחיב ואגל

תם — תם

מעשב קבורה אשה כבדה

כי כדרור מגן לבן אם הדבה · ימים כמול הענוב וזה קנך :
אם הרקיע לשמים בשרתן · הנוך ואמך ינם אוכך :
נעלקו רימים בין רנבים השקור כתים עוות עבר לשמבך :
ובינם עבבות הגן בלי יובל ולא יהיה לך כנהר לחדינך :
ולזה לנגד לך בו כבודה יקרה המעין והן רבקה למול הנך :

תם ונשלם

הן קול מגור ממעונתו · מושקף מן הקבר בהרע · שובו בנים חדלו הרע :

א׳

בינו נגדי רועי ויו-דעי נגידים גם הכי שרים ולא תבוהו
הכבו-מלו ושאו הספד כה על אמיר יתום ימם-תר את אשר קראו
כשמש חכי מלך מלא-כים כ-בנה שם חוק יום-זמנו לו ושם כמהו
ידיו אמנו-רות הן ובן-לנו הוא-גבור אל ה-מתארים ועינו כהו

ב

אתמול אבי חי כמו-כם היום ברוך גל אבנ-כים
שלוו אבי יום המול גם שקט ובכ-תם רב-כים
אתמול לבו-שי ה-קמות שלו ושאגם עבד כים
היום בלו-יי מת-בור אהבם ואש בש יגן כים

ג

קמון עץ דול שם ובכל היקום שם ר בדוי טרשם ומעשנם
אמה יגן עים ב זמן יתן שם מו בתו כוחשם ומרשעם
יחד אמי רים ב אמכו שם לת ב מעוי כושע וקול כשם
לת כ-כרו שושם ובכ בדים ל חכי השוכים מלחו זעם

איגרת נאה

איגרת מלאה חכמה ודעת במתיקות מליצה נאה אשר שלח החכם השלם כה״ר
יעקב [illegible] אלוקה אל חכמי [illegible] רבני העיר הנזכרת:

הצירים האדירים אבירי הרועים אשר הם עיני ה׳ בארץ המה משוטטים בכל משמרת עבודת הקודש יושבי על מדין בשער רשכותו באמת במשפט ובצדקה ולא יטה מאזן הדין מכל אפוד היושר וקדשי משכן צדקם המעיר האבנים בעבודי השרים ועוד מדיבורם יקדיו יהיו תמים אל ראש היראה האלקית וההשקפה הרוחנית המאשרת והישרת תלמי חיים בני עמנו לחסד את האהל ל העיר אחד מקום הדר כבודם בשערי ציון המצויינים בדורה גדולי אשר ברוממות ובטהרה ומעוררים תשובה על כל עדת הגולה כורעי עולה מתלבי עצב ונוגי ה גולה להם עוזר מהלכה הן הם רבני ומגיני אשר [illegible] רועים [illegible] אותי עדת ה׳ ובעטרותיהם בראשיהם חכמים נבונים וידועים מרביצי תורה בכל גבולותיהם ה הקדושות ישמרם השומר משמרת תמידין וככה רצון יעטרם [illegible] ויגדלם ויגביהם כל ימי עולם כשנים קדמוניות אמן

הן קול שמועה אשא מפני עמנו יהידי מגולה ק״ק [illegible] אשר בארץ הזאת יצא שמענו ורגז בטנינו כי כקול המולה גדולה כמבשרה באו אלינו להודיע בשרם רבים כמשפט דתה בכל איש ישיבה לאחרים ויגידו לנו את כל התלאה אשר מצאתם על אודות מרשר הרבת עברה זעם ותרון אף אשר עברה עליהם בהעיר את כל חורבם על תסכני עליון קהל קדשם קול שאון מעיר ציר הצירים כהי בכי מ המרורים על זה יתרה לבם המר ונאנח ויצער בריכה וינעל כמגיל הילה וכמוהו כ כמוהם רמהים ומשרוממים על הדר כבוד רוזנכם ברקורינו כי אבדם אבור מאוד איגרת האיגרת חכמה ודעת כדברם אורה זה מאשנים לנשרה ק״ק [illegible] יצא כי באו בה דבריכם אלינו וכבדיום כאמר גמלכם אמד ואמרת עם הענים הקבועים הנ״ל

ועתה

ושרה עברתם לאחוריכם הרעה על הרע צעור אשר לא קוינו משלמים ומן רמים—
כמוכם ובמקומו תוכת יקר תפארת הדרתכם //

הן קול שמועת בשורה טובה יבקע זאת נגדכם לשאת אדם בריבו טרם עמדו למשפ׳
בלי שמיעת לשבורין כמשפט כרוב שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק והלא אין
מבין לאדם שלא בפניו ומדוע תעברתם כזאת על עם ה׳ לשמוע לשון רמאי ההורגת
טובים ורעים אוליה אוליה להוד משובכם לקבל רכילות ודברי בלע מפי נרגנים כ
במשוכים אשר היו להם לחם סתרי בשמים מהם ולשונם תהלך בארץ כאדם של שבטם
הנושך ומתיר בדברים מרים המאררים את דבריהם ואת שומעי תורתם יען יכוננו
קיצם על יתר שוא ודבר כזב להרוץ את הנקי מהם ולא ישובו אחור עד יתלה את כ
כבודו ולקלון התירו ואש מתלקחת בו הבעירו הן את המגן במשור לבו ולא
טבקידכה רשת לשוניכם כי זה כמה ראשר ראינו את הלבן זה הדתק אשר היו לנשיאים
אנשי ק״ק אשכנזים ישא את אנשי ק״ק מולין יצא מנשים אשר לא ישבו עשו עמהם
להקדיר פניהם כשוני קדרה לחלל שמם ותפארתם ולשומם למרמס כקש רגל אשר לא
כדת אי לאחר בראותינו את דמעת העשוקים לא יכולנו להתאפק אצבו ולא התמהמהנו
להציל עשוק מיד עושקו כי בני מולין יצו משפט לא כרצו כרקב מורדת ותמיד היו
נכונים ומזומנים לציית דין והבאנו עליהם כמשפט לא דברו עלינו קטנה או גדולה אך
למען האשכנזים הכל אשר לא כמתול השיבו לנו כי הגדילו עלינו עקב אלינו נורק
ולא מנים ולא שתו על לב כי מבוקש הייתה להם מעולי מעד לבותכם לפרגם עשיהם—
ולבביים מעוררויהם ובכל המזרחין השגחנו עליהם כיד ה׳ הטובה עלינו כאשר מודעת
זאת בכל הארץ ונעוד ידכם נטויה לשאת צדקה ומשפט כמצות אל קדוש אברהם אשה
לערטו אחריו וכאשר ראינו כי אין שלום ליוצא ולבא מבני מולין עם האשכנזים כי נדגוס
מהסרהת בבהלתם ברשות ה׳ עליהם ועלינו רתמכו בידם יד כהה בכל מאמצי הכח

כי

כי רק יד לנו יד וגם עם גדולי שרי הארץ ירה״ה ובכל אשר נפנה משם לא יזיזו ממנו א
אתור כיודע לכל ברוך הבוטח אלינו חסד ואמת בארבות אויבינו יהי רצון לפני
רחמיך בוטחנו עלינו אמן :

הן זאת הקהלה כבוריו ומשמעות בקהלינו מדאבות באור קדה הנה לנו ומי מכר בבם כי
כזרים נחשבנו בעיני משכר לזור אומר שבל כל דין ומשפט אשר יהיו לשרי הארץ
הכל יצא יקרבו לפני זורינו כאלו נקבה כבוד משגרי אל האם קולי רבי באמת אמן וכי
מחריבו המידות תלויה הלא אב אחד לכלנו ואל אחד בראנו בדורותינו כנגה יורם ונלה
בינינו כבלימים מגודלים בבעוריהם בדרך הרורה אשר משנה לא כזוז כי עמודיה ירחשון
בחלם החכמה הלדית ואין זורה ורהור לא יש בינינו אנשים חכמים מאוכמים ומה
בעלי רחמין אשר רודפים אומנות ובאהבה ישנן רחמיד עורדים על דלתות שערי ציון
המצויינים בהלכה וירא ה׳ כי אוכרים בעטין סדר הרקלנות יש איזה החרג בינינו בדבר
התפילים והקרובי׳ אשר לא נמינו בהם כי מנהג אבותינו בידינו קהלות סהדד אשר אכן
מבני בניהם וגם על זה גדולי הפוסקים ז״ל הסכימו עמנו שלא להפסיק בפיוטין וסדר
הלימוד מאד כעלה בינינו ברתעלות סולם בית אל והמחקר הלומדים והתלמידים הבכור
כבכורתו והצעיר כצעירתו ותזו מאן גברא רבא דקא מסהיד עלינו הגאון ר׳ שמואל
בעל ווי העמודים ז״ל בהקדמת ספרו וכל מנהגינו טובים ונאוים למבין אין יוצא מגדר
התורה ורבינו רז״ל תלויה ואין לנו מעמים אחרים כל לבדוק אשר הבדילנו מן הרוטי׳
הבדלה עצמית ונצחית לעולם ועד אבל איזה חלוקה דעת מאתון ושגבה לא נוכל לה
במה שתשדרם בבשרים זעוי בעיניכם בני אלה רקים ופוחזים והנה גם עמכם הת׳
הוריך רקה הספרדים בדורינו כמהר״ר משה רבין נר״ו הוא ייגר למעלה אחר אשר בעיניו
ראה ובאזניו שמע בזמן מאד מאשר שנים אשר הרנער פה עמנו בקהלתנו כגבר הגדולה
יצא אשר על כן כהני ה׳ שרי צבאות קדש שמעו שמוע מלבינו ואחורינו באזניכם

ריקך

ייקר כל כתב אחינו הנ"ל בעיניכם כי באמת וצדק צדיקים הם בדינם ועמדו כל
לימין דל ואביון וגם אתכם לא התעלמתם לשמוע דברי שוא מוציאי שם רע ומעוללים
בקודשים לא רצו שמוע זאת הבינו שגזור מיד שוערון אשר בעיר ובמועל במאזני משפט
ויד רמה מעול והרים את בני מדינותיכם ק"ק מולין יען כי ידעו מה מהם אנשי השם
והמעלה חשובים ואומנים לראש לרבנים ומחזיקים שלרורה רנגאב בק"ק אשכנזים הנ"ל
כי רובם כמוהם אינם בני תורה זולת הרב ומ"ש שלהם ואמור מרשיהו הת' הזקן ש
שהיו רבים מקדם כה"ר וב' אנשים אשר היו בהם הרבני המשוב' כה"ר יקותיאל בכה"ר
יצחק יצ"ו והמדתים הירך כה"ר אורי בכה"ר אהרן הלוי יצ"ו שניהם יחידו מקהלם
ונתחברו עם בני מולין כי לא יוכלון שאת המצור הגדולה אשר בין האשכנזים הנ"ל
והנה עם המולין כה"ן בהשקט ובלחה ולא נחדל מהודיע ליקר כבודכם כי ק"ק המשוב
כמוהו שהם לכוח שבעים בב"ב כה"ן אינם כמותים לזולתם בשום פנים וב"ד אחר ב"ד
לא דיירי ואם אחדות והמכבעת הב' ק"ק הנ"ל היתה שלמה והייתה מה טוב ומה נעים
כי מי לא ידע בכל אלה שההסכמה והאחדות הוא העיקר הגדול המחבר קר"שי
המשכן השם בתוכינו בחיים אמנם מה בצע כי יתאחדו הגופים אל מקום אחד ב
בהשאר פירוד הלבבות כי ידענו גם מעה שבהתקדם יחד בכנסת אחת הקהלות
לא יחדלון ורק רע כל היום והכו איש את רעהו באבן אובאגרוף רשע כמשפטם כל
הימים כי האשכנזים הנ"ל בגאוה ובוז חפצים להשרר על המולין גם השרר
כאשר ראינו בפרטי דברים ומעשיהם מעשים אין מספר ואם בני ישראל דעו איפה
כי בעיניכם כאלה לא יוכל להיות דיין כל מי שעיניו רואות הרעות והרעבות כמוני
אלה מה היום ורעדנו לא יתרפו שונאינו ואויבינו ישגו לנו ברעותם כי לא הטהרנו עד
בעון שנאת חנם אשר תמיד היה בעוכרינו ושונאי נפשינו והיא לבדה הקריבה את
עירנו שרפה את היכלנו והגלתנו מארצינו עד היום הזה לא כבתה גחלתה וכאש בוערת

תזרה

קצרה ומלצרה בלהבת שלהבת נוראת כי באמרות טהורות עבודה צרה כלו נ״י ר״ת
ושתיכות רמים בדמם נגעו ותמרון כים קצה מקלקל ומרון נגד דרך טריפה ואויבינו
טלולים זרים מרים צרים צוררים ערו ערו עד היסוד בה =

לכן העדה היעודה בטוב טעם ודעת היו אחים אים מבני ישראל הק״ק על משמרתן
יעמוד יכבד וישב בבירו בבכסר של פי אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת
ולא ימין איש נגד רעהו במשפט ורק את זה יאמרו לבעור לקיים הדין מיוחדה לבעיר ו
מיוחדה לעיר אחרת כי זהו עיקר המחלוקת אשר ביניהם וכאשר יזדמן איזה מ
משפט בין האשכנזים והפורטוגזין ישבו לדין בזה בורר לו א׳ וזה בורר לו א׳ וכאשר עמדו
לפני הרב מו״ה ור״מ ומק״ק ... נרו בהיותו בעיר הזאת ולא נגמר הדבר בעבור
שאמרנו א׳ מהאשכנזים הרבים לדבר נגוה נגד המבורר מצד ק״ק ... יצא אם אחר
הדבר הזה רצו להמוך ביד אחינו הק״ל יהק״ד שם שמים על ידיכם קדש ומכון ו
ומיכן יראבם ... והיירם ... מה׳ ומישראל ואיש כל מקומו יבא בשלום גם אמנם
... תוסים לבעור את רצונכם בכל אשר תמצא ידיכם ... ובשמחה בטובתכם
ובתדות ... הגדולות הממים בבער לשורת של תפלה ירבה ויתרון שלום
והשלום בתפלכם אבותיכם ואל אלהי ישראל יהי חנין אליכם ויגם לבם שלום ככתוב ג
נאמני אהבתכם העומדים כל צבן מאמרת עבודת הקודש בק״ק ר״ת אשר בעיר
אמשטרדאם גדולה לאלהים ... כמלו שנת ציון **במשפט** תפדה בסדר את
שלום אחיך :

הן זה לנו שבתה את שבתנו להודיע להדר יקרכם אך ימים רבים ושנים ... היו
האשכנזים הק״ל בחים ... אלוהלכו יצא והיו ... ... כ״מ
ומיוחדי הק״ק יצו ואחר אשר ... ורבו ולא יכול מקום הזה להחזיק את כלנו יחד את
כרכנו להם יד ושרת לעמוד כל כחם בכנסת אחרת ועזרנו בידם במק״ק גדול ומנות

מזומנים

המזומנים בשין לקבורת להם גם אחוזת קרקע לבית הקברות כאשר מודעת זאת
בכל הארץ הזאת ובפרט יודעת מאד כי כל זה אמת ויציב :

עיקרים דברי אמת מארש רבות דברים כהויירץ מפי עדי ראיה ועדי שמיעה
כמוהו אלה מה היום אשר להגידם ולהודיעם כרשייבו באלה ואחרים בני
אל חי באו גם לעזרת ה׳ בגבורים אנשי חיל אשר נגעו אלהים בלבם לעמוד על נפשם
במקדש מעט בית שלום ק״ק תולון יצ״ו יהי חן ה׳ עליהם בהערכם אליהם חסד כאשר
עשיתם אתכם חסד עשוים עם עמודים אמיתים הוא חסד של אמת שהיתה מצוה .
להשלים גמול מאת בעל הגמול אוהב צדקה ומשפט יה׳ נאם המגיד באמונה אני מ
מדבר בצדקה רב להושיע קוטן אמרי אמת לפני כל יודעי דת ודין :

הקטן ישעיהו פורדו

מגנזי כורה חכמה ותלמידיה אלוקים מגיד כוכבי המעטה בק״ק אמשטרדם
כל חכמי מבחינת מורבנו מרדכי תולון :

ישרי צבאות ישראל ראשי אלופי גולת אריאל מעוז ה׳ להרמת רב חרות גולה
ועזרת רבה גבורי כח לעמוד בפרץ רודפים את הגזרות רעות מן הארץ
לבל רפיה לכה ותרין הנה המה רודפי צדק מחזיקי כל בדק חכמי ונבוני מנהיגי ארבע
ארצות ועל ראשיהם מלמעלה הרבנים הקצינים האלופים המסובלים תורה ומצות ורחמי
רקיע שבו חכמה ובינה אבותים ומעלת ה׳ עליהם יחיו ויתן להם את אוצרו הטוב
החיים והשלום אכי״ר :

מאחר עלה קול רינה ורננה באהלי צדיקים ימין ה׳ רוממה וירוממכם לשבת
בהשקט ובטחה שאננן מפחד רעה ונמו ציון ואנחה באנו במגילת ספר
כתוב עליו כי צרה ציון מצאוני בקול אנקה בעקת עניי עם ה׳ ובאן מרשירו הן הם
בני ק״ק תולון אשר בארץ הלזו יצ״ו אשר מקוצר רוח ומעבודה קשה אתברכם עליהם
על

על לא חמס בכפיהם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון על כי ירט הדרך לפניהם
דרך הרעה אשר בראש הומיות תקרא שמוע בין אחיכם ודרשת וחקרת וגו׳ הן היתה
יכולה לדבר משפט לפני הדרת יקרבם שמעו נא המורים מורי צדק איכה יצאה זאת
מידכם לבזות ארון מלפני דבורה כי עם רם ונשא ואת רבי עדים בשמים לא שארכם
קבלתם לשון הרע מפי איש בושת רבינו בושה וכלימה כי דבר רעה על אנשים
צדיקים בדינם ותחת כי היה לכם להרגיש בחשך שינו ולהצוק מיד רודם ומחילה של אשר
ברוך מה דובר כבלה ומרק על בריים מה׳ ומישראל בחטם הזאת הן לא צדקתם כנגד
את כבודכם המונח תמיד במקומו לראי ה׳ ולחושבי שמו :

שפת אמת תכון לעד בחינו כי האנשים האלה שלמים הם אתנו ובאמונה המה
עושים את מעשיהם נוהגים כשורה בכל מוצאיהם ומובאיהם כאשר
מודעת זאת בכל שער עמנו והן אמת כי המצור הגדולה על דברת שהיו ביניהם
הנה בהמכתב הזאת כרות תחרדו בני עולם מאת לבקר קהלה האשכנזים ינאם כי זה
דרכם כסל למו להתמיע על ראשי עם קדש ולדבא רעת רגליהם כל ישרי ארץ חולין
יען אשר תמיד היו אזונם למתעצות ודעת דבריכן בדור מללו לשים שלום ביניהם תמיד
ולשמוע להם משפט צדק הכל קבלו עליהם במדבר פנים יחוד ולא יסבו בלבבם לפנים
ולא לאחור אמנם לא ראי זה כראי זה כי עדת האשכנזים מאז שמוע השלבו אמת
חרבה אשר לא כרת ולא זכרו את רוצי התמידים והעוברת אשר נתנו להם כי ביד רחבה
תפסו ובלבלו את עניהם ברית להם להם לאכול ובגד ללבוש ושלא מאורת כמק לקבורת
להם אחוזת קרקע לבית הקברות וכאלה עשינו עמהם חסד ואמת מבלי בחור
לרשעים גמול מהם כי ידענום כמויי טובה גם מרעים גם משלשום ומה יעשו צעירי הצאן
גרושים מבית העמיצים כאן להקהל ולעמוד על נפשם בבכמיה אחרת והנה בה המה
שקטים ומתי נפש אשר על כן ידינו הדין עמהם להצדיק את הצדיק ולהיות לו לעזר
ולו

לא להועיל באשר יש לאל ידינו לעזור ביד ה׳ הטובה עלינו ומה גם כי האנשים תמיד ה
הטעימו את טעמם מהתלמודי ולא נכון אליהם דבר מעולם ואם יאמרו הפך מזה לא
כן הם דוברים ובזה הם מרבים בזולת שאיפה אלהם כלל ואין הרמתה כן להעל׳
על פתר המוצאות והמובאות בתרעי דברים מאלה הב׳ רק הכל יכלה הזמן והמה לא יכלו
ומתכו על דברי הגזרה הנזכרת קושט אמרי אמת מפי אלוהינו נאמניו מורי צדק
במקרבם הכי כבד בו יבואו ויגידו בדרכם שהיד מצוה רק תולין ולא יחול מכל
דבריהם ארבה כי אין בהם כתרון ושרף כאשר עיני כבודכם רואות מעשים מתוך דברי
הספר והעדות המובא בתוך זאת כי על פיו יבאו מעשה מאורע אחד ודברי בלשו אשר
קבלתם מהמוציא דבה ההוא ועל פיו יבאו לראות כי כנים הם התלמודי כי בעלי דינם
מעולם היה מועד מים ראשית מדון וקטטה ביניהם עד אשר נתפרדה חבילתם מפני ה
חבלתם ומגורתם ומבררתם לא תהיה שרירה וקיימת עד שוב לב אבות על בנים ולב
בנים על אבות וידענו כה״ נאמנה כי ארץ ומכתן ואנו מבקשים רואים את ההווה יום
יום ולא תהא שמיעה אלהם גדולה מראיה שלנו ראיה מעשית ודאית אין בה פקפוק ׃

ישלמו אנשי המחשבות על זאת שראו ראינו בקרבכם כי נתלהבו באהבה לגרים —
בעיניכם זה תוקינו לבכרים הלא זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל
לנו ולבנינו עד עולם אתזכנה מעת נתינתה ביום הקהל והמעמד הגדול והנורא אשר כמוהו
לא היה ולא יהיה ולא נחפצה בה והגה באהבתה ושגה כי דדיה ירוונו בכל עת בוק דבש
אמרי נועם מפי ה׳ מחוקקנו ברוך הוא אשר הפלא חסדיו עמנו והרחיב גבולנו ב
בתלמידים הנפשי התורה אשר מהם רבה לבתי יהודה וישראל ואין לנו כי מעשים אחרים
זולת משפטי אמת צדקו יחדיו וה׳ הטוב יכפר בעד תלמידכם שהדרתם בגרים והיינו
בעיניכם אחינו ודברינו מלאים הן לו תהיינה אזניכם קשובות לקרב את הרחוקים —
בדרכם בזרוע רצה המעיל מום ולמי צדיקי עליון לשוב את הידוע לאמת ויצ״ב

כי

כי הקריבו להאיר בדבריכם לבני חופה הלז קראו בא אליהם לשום דבריו על לבם דברים טובים
דברים ניחומים חזקו ידים רפות וברכים כושלות אמצו כאשר אנחנו עושים בתחלת ה׳
עליהם ועלינו ועליכם רבה ברכה ברכת טוב ואל עולם ה׳ ירבה על כה״ מאוד עמכם באורותיו
הקדושים וכמו ימים רבו זרעם בבית ה׳ בחצרות אלהינו יפריחו על התורה ועל העבודה
ועל ג״ח ועיני כלנו רואות בשובת ציון ונזכה כולנו כבראשונה ויריעון על משכנו ישב ב
בעיר עשה ועדינה אמ״ר כה דברי פרנסי ומנהיגי כנסת הגדולה ק״ק ת״ת אשר לבני
ספרד פה העיר אמשטירדאם בק״ן יברך ישראל לחדש כסלו שנת ציון **במשפט**
תפדה לפ״ק בסדר ה׳ מצליח =

נוסח הכתובה

ברביעי בשבת ו׳ ימים לחדש ניסן שנת חמשת אלפים וארבע מאות ושנים
לבריאת העולם למנין שאנו מונים פה מתא אמשטירדאם דעל נהר אייא
ואמשטיל ירבא איך הבחור פ׳ פלוני בר פלוני אמר לה למרת פ׳ פלונית בת פלוני
בתולתא הוי לי לאינתו כדת משה וישראל ואנא במימרא דשמיא אפלח ואוקיר ואזון
ואפרנס ואכסה יתיכי כהלכת גוברין יהודאין דפלחין ומוקרין וזנין ומפרנסין ומכסין
ית נשיהון בקושטא ויהיבנא ליכי מוהר בתוליכי זוזי מאתים דחזו ליכי מדאורייתא
ומזוניכי וכסותיכי וסיפוקיכי ומיעל לותיכי כאורח כל ארעא וצביאת מרת פלונית
הכ״ל כלתא דא והות ליה לכה״ר פ׳ החתן הנ״ל לאנתו ודא נדוניא דהנעלת ליה מבי אבא
בין בכסף בין בזהב ובתכשיטין ובמאני דירה ובשימושא סך הכל קבל עליו החתן הנ״ל
כך וכך פלורינים מהמטבע העובר בעיר הנ״ל וצבי החתן הנ״ל ואוסיף לה מן דיליה סך
שהוא כך וכך פלורינים כי היכי דלהוי לה בין הכל כך וכך פלורינים בכתובתה וכך אמר
לנא החתן הנ״ל אחריות וחומר שטר כתובתא דא קבילית עלי ועל ירתאי בתראי
להתפרעא

להתפרעא מנה מכל שפר ארג נכסין דאית להון אחריות וקנינין דאית לי תחות כל ש
שמיא דקנינא ודעתיד אנא למיקני נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות
כלהון יהון אחראין וערבאין למפרע מנהון שטר כתובתא דא קבילית עלי ועל ירתאי
בתראי באחריות ובחומר כל שטרי כתובות דנהיגין בבנות ישראל העשויין כתקון ח
חז"ל מן יומא דנן ולעלם דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וקנינא מן ה"ר פ'
החתן הנ"ל למרת פלונית הנ"ל על כל מה דכתיב לעיל במנא דכשר למקניא ביה
והכל שריר ובריר וקיים

ראובן החתן　שמעון עד　לוי עד

זה קנין התנאים שהתנו הצדדים ביניהם בכל תוקף התנאים הנהוגים בישראל מצד
אחד כה"ר פלוני החתן הנ"ל ומצד אחר כה"ר פ' אבי הכלה הנ"ל שאם ח"ו
ימות החתן הנ"ל בחיי אשתו הכלה הנ"ל בין בזרע של קיימא בין בלי זרע של קיימא
שהכלה הנ"ל תטול כתובתה בתוספתה מנכסי בעלה החתן הנ"ל דהיינו כך וכך פלורינ'
מתוקנת העיר הנ"ל ואם ח"ו תמות הכלה הנ"ל בחיי בעלה החתן הנ"ל אם בלי זרע
של קיימא אזי יחזור החתן הנ"ל ליורשיה חצי כל מה שהכניסה לו דהיינו כך וכך פ'
פלורינים והחצי יהיה לו ואם תמות ותניח אחריה זרע של קיימא בעלה יירשנה כדין
תורתנו הקדושה שהבעל יורש את אשתו וקנינא מניהו והכל שריר ובריר וקיים

ראובן החתן　שמעון עד　לוי עד

טופס הגט׳

בשלישי בשבת בעשרה ימים לירח אייר שנת חמשת אלפים וארבעה מאות
ושבעים לבריאת עולם למנין שאנו מונין כאן אמשטרדם מתא
דמתקריא אמשטילרדם דיתבא על כיף ימא ועל נהר אמשטיל ועל נהר אייא.
אנא פלוני בן פלוני המכונה [illegible] העומד היום באמשטרדם מתא ד
דמתקריא אמשטילרדם דיתבא על כיף ימא ועל נהר אמשטיל ועל נהר אייא ו
ועל שום אחרן ושום דאית לי ולאתרי צביתי ברעות נפשי בדלא אניסנא ושבקית
ופטרית ותרוכית יתיכי ליכי אנתתי פלונית בת פלוני המכונה [illegible] וכל שום
אחרן ושום דאית ליכי ולאתריכי העומדת היום באמשטרדם מתא דמתקריא
אמשטילרדם דיתבא על כיף ימא ועל נהר אמשטיל ועל נהר אייא דהוית אנתתי
מן קדמת דנא וכדו פטרית ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי די תהוייין רשאה ושלטאה
בנפשיכי למהך להתנסבא לכל גבר די תצביין ואנש לא ימחא בידיכי מן יומא
דנן ולעלם והרי את מותרת לכל אדם ודן די יהוי ליכי מנאי ספר תרוכין ואגרת
שבוקין וגט פטורין כדת משה וישראל

כ״ל הואו של תרוכין ושבוקין ארוך

פלוני בן פלוני עד
פלוני בן פלוני עד

טופס ההרשאה

זכרון עדות שהיתה בפנינו חתומי מטה בחמישי בשבת אחד ועשרים יום
לחדש אדר שנת חמשת אלפים ות״ל לבריאת עולם למנין שאנו מונים פה
מתא אמשטרדם דעל נהר אייא ואמשטיל יתבא איך הנזכר פ׳ אמר לנא הוו עלינו ע
עדים נאמנים וקנו ממנו בקנין גמור וכתבו וחתמו בכל לשון של זכות ותנו ליד
הנזכר

להזכיר פ׳ הקונה היום בק״ק ליוורני יע״א להיות בידו לראיה ולזכות מאותה הרשאתינו ב
כשטר מתנה בלא שום אונס אלא בלב שלם ובנפש חפצה ומסרנו לו הרשאה אמורה
קרקע שיש לנו בקהלנו בחצר ב״ה ואגבן הרשינו ומנינו אותו מורשה על כל ה
רשותא אשר יש לנו על האפוטרופוסי כמה״ר פ׳ נ״ע ועל אשתו ויורשיו ומסרנו רשותנו ל
להזכיר פ׳ הנ״ל להשתדל בדין ולהרשות ולשדר עליהם ולבחור אורכס הן בדיני ישראל
הן בדיני או״ה עד שיוציא ויחזיק מהם הרשות שיש לנו עליהם ויצליח מהם ויזכה בה
ויהיה להזכיר פ׳ הנ״ל המורשה בה ושליח לקבוע זמן ולבטל זמן להחרים ולגזור בכל
בד״ד ובכל שירצה הן בדיני ישראל הן בדיני או״ה ויהיה הוא כמונו וידו כידנו ועשייתו כעשייתנו
ודינו כדיננו והודאתו כהודאתנו ותביעתו כתביעתנו ושלמו כשלמנו עד מאה שנים
וכל מאן דמרשינא ליה מן דינא קבלנו עלינו ועל יורשינו אחרינו בין לזכות בין לחובה
ולא יהיה לנו רשות לומר לו על מה שיעשה או ידבר או כהשר לדקוני שדריך ולא לבטולי
באשר שאמרנו ומנינו אותו מורשה מעתה ואילך על הרשות שיש לנו על האפוטרופוס ו
והאשה הנ״ל ואמרנו לו לפלוני הנ״ל זיל דון ואפיק וזכי לנפשך וכל מודעי דמודעי דמסקי מ
מנן מודעי דמודעי עד סוף כל המודעות שמסרנו ושאנו עתידים למסור על שטר
הרשאה זו יהיו בטלים מהיום ועד עולם דלא למעבד בהו דינא לא בדין ישראל ולא בדיני
או״ה וכל כח שטר הרשאה זו קבלנו עלינו ועל יורשינו אחרינו בכל כח חומר שטרי הרשאות
דנהיגין בישראל מן יומא דנן ולעולם העשויין כתקון חז״ל דלא כאסמכתא ודלא כטופסי ד
דשטרי וקנינא מן פ׳ הנ״ל להזכיר פ׳ הנ״ל אכל מאי דכתיב ומפורש לעיל במנא דכשר
למקני ביה והכל שריר ובריר וקיים // פלוני בר פלוני = פלוני בר פלוני =

במותב תלתא כחדא הוינא אנחנא בי דינא דחתימי לתתא כד נפק שטרא ד
דהרשאה דנן קדמנא דחתימי עלה פלוני בר פלוני · ופלוני בר פלוני

ומדאתן

ולראיה הכי סהדי הנזכרים ואסהידו כל חד וחד קדמנא אחריותא ידייהו אקנין שטר

הרשאה דנן מיני וביה פה מתא אמשטרדם ביום הנ"ל והרי הוא שריר וקים

פלוני בר פלוני - פלוני בר פלוני - פלוני בר פלוני

חרוזים יקרים על קבר איש האלהים אלישע גאוני
שבא מארץ ישראל שנפטר בק״ק אמבורגו יע״א שנת אמת

אלי מעונה לקראת איש שב שובו נשב בית אל ישנו
אל ישא נא את מאמרו את גאולתו בית אל ישנו
אלי שא נא את מנוחתו נס בשמתו בית אל ישנו
חוץ לארץ נקבר כבר אך הקץ לארץ בית אלישע—

פסק בא ולבי נשבר
כי כיס בלא כסף וביתי בלא בר
רבים חולקים בו בעולם
ויתרון כיס קצה מכלם :

אשר קנה בו בחלם :
משביעו רעב :
מרעיבו שבע :

איגרת שכתב מרדכי בן יצחק אבוהב ללונדרין לחכם
שלמה אילון יצ״ו

מושב אהלות החכמות שר המעלות המעולות מעיין נובע מקור חכמה להשביע נפש שוקקה מימי הבריכה העליונה שואב וזורק לכל ארץ ח חמדה לכלי לשון זהב והאדרת לכל פינת יקרת יסוד מוסד החכמה ה העליונה והנעלמה נהירין ליה שבילי דרקיעא ושבילי דנהר דעת ה״ה החכם השלם החסיד העניו רמ״ש ואב בית דין בק״ק לונדרין כמוהר״ר שלמה אילון יחיוהו עליון אמן :

אחרי השקת שפתות כותות רוחות שיחות שפתותי התלושות והשרתון מול הפארתו נושאות משאות מלאות ביכורי בכורי שלומות שלמות שלום לו ולכל ה׳ המסתופפים בצל קורתו :

אודיעה אלה כשב העופינה וכיונים אל ארובות מעלת כבוד תורתו ואלות פנו שלה מענה לשוני לרצון על עולה אולם מזבחו מזבח כפרה עלי ואל ישים מעלתו אשם נפשי בהאחרי עד הנה ולא הספיקו בידי לשמור השורה לבקשת מעלתו ולכתוב הקתילין כפי רצ״ו כי תלה לפורענותא הנה היו קורותי קורות הזמן אשר אלהו עברו עלי והמה היו בעוכרי ולא יתנוע השב רוחי ברוחי צרות צרורות הכותה זו לזו בלי הפסק לא שקטתי ולא נחתי ויבא רוגז לא שקטתי כמה ימים ימים של צער בפטירת מרת אמי נ״ע וכאבל אם קודר שחותי כנפש נענה בשברון לב ואנחה המשברת כל מתני אל נחמות ה׳ ינחמנו משכבוננו בקיום אמונתו ל לשוני עפר אחר כך לא נחתי מהלוך אלי הוא יה׳ צרות רבים ונכבדים קולי

כבד

כבד מאד ונוסף מכאוב על מכאובי בהתוספתו עלי אנחות ואנחות ומרות מ
מרורות שופכות להדדי בהדקות והקוות ואת הדאגה מתלקחת בתוך נפשי ואברי עד
כי קרעתי עד שערי מות וכמעט קט לא נודע כי נשמה לולי ה' צבאות ברוב
רחמיו וברוב חסדיו הגין עלי מצרות קדשו ושלח לי רפואה שלמה ברוך רופא
חולים הן אמת שעד עתה לא חזר בי כחי כימי קדם קדמתה כד מעלת מ
מעלתו הנה עלי לשבח ולהדר לאדון הכול על כל הטובה אשר עשה עמדי ו
ואחר כל התלאות ויבוא רוגז קפץ עלי רוגזו של חורף וידי כבדה על קולמוסי מ
מתמהה קור הגדול ולא יסף כמוהו זה שנים רבות ועתה אלי הן שם לחוק כ
ברוך מעגה עתים ומחליף את הזמנים ומיד אדרוש כנבר אלני ומורי
מכל עסקי לעשות מצות מעלת כבוד אבי יצ"ו ולדרוש מתשובתו הטובה
למעשה לכתוב למעלתו הפילן כאשר בקש ממנו כפי דעת רח"ל כאשר
מעלתו ירא"ה ואני אגיד למעלתו איך כתבתים והנחתים בבתים : קדש ב
בבית הקיצון משמאל המניח ואחריו בבית שני והיה כי יביאך ובבית
הג' והיה אם שמוע וברביעי שהוא הקיצון מימין המניח שמע וסימן לדבר
הויות להדדי ושני השינים דהיינו קדש שמע לבד חוץ אצל השינים שבבתים
ומאחר שדעת רוב הפוסקים בין בש"י בין של ר"ת אם כתבם שלא כסדרי
שכתובות בתורה פסולים כדתנא כתבן שלא כסדרן ינוזו פירוש שלא כסדר
הכתובים בתורה קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע ובש"י שהם
בקלף אחד כתבתי קדש ואחר כך והיה כי יביאך והנחתי חלק פרשה והיה
אם שמוע ולא כתבתי וכתבתי שמע ואחר כך כתבתי והיה אם שמוע ו
ועכשיו של יד ושל ר"ת שוים הם ומתיישבות כל הקושיות שעשו הפוסקים נ"ע ר"ל
יורנו רבינו אם כונתי וידיעתי לעומק כונת רח"ל והשם יצילנו משגיאות ויזכני
להורות

להיות מיראי השם ותושבי שמו להניח שניהם : ובזה אשים יד על פה יי יושיעהו
וידריכהו על במותי ההצלחות ברוב שלום כנפשו שובעו וכנפש דורש שלומו
ותוכחו כל הימים כמו כן מעלת אבי יצו מהלך לו של שלומותיו בתפארת
שלומות ונותן לו את בריתו שלום: נאם הכותב וקורא פה ק"ק אמשטרדאם
שנת התנ"ב סדר איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבו : צעירה דמין
אברייאן דניל דכוטיה מוירא עבד נרצע לו :

הצעיר מתתיה בן יצחק אבוהב

יען ירקה וירבה אל מול פני המנורה הטהורה זכה
וברה החכם השלם המקובל האלהי כמהר"ר שלמה
איילון בק"ק
לונדין
והלבי יבמיומי והפני

אל מלך יושב על כסא דין ההוראה רוכב שמי החכמות נצחיות וסתומות ה'
הנהר הגדול נהר פרת פרים ורבים ממיין מימי התורה במים שאין להם סוף
פרי איש הדר והדר בשבת החכמות מהודר בכתר תורה תורת ה' היא אם
אותה אוצר בלום אבי אבות הקומה הוא הודה הוא זיוה והדרה הה ה'
החכם השלם רש מתיבתא ומריה דאתרא כמהר"ר שלמה איילון נרו לא
יכבה לעד אמן :
אמירה נעימה לבריבה יהיבו לי מתלבה ובה שמחתי כמוצא שלל רב אף זה
היום

היום שיריו מעלתו ראיתי אור גדול וזרח השמש ויהי לנגוה מרבה על ראשי
לאחרי נגוה ולא אוכל לסבול האם העשלם המתעלם בכור שמש גדול כי הכל י
יומר לקרם ולא יזרח כי לא יוכל שאתו גדול יבול ולא יסבול מגלי יכולת כי
להשיב שולחו דבר ואם על פני איש נבוב זבוב מות כמוני אבני אל נא איש ה
הפולנה הרדנה מבורות מליצות נמרצות לחיך נמלצות יתן על פניו מסוה י
יבוה או שוה עלילות הדרים למצוא להם בעולים אחרי אשר לא השיגה ידו
ומצא כדי גאולתו ואין מספיקים בידו לעשות השובה ואני כאחד העורים
מוליכים בסנורים ואיככה אוכל להשיב על הספרים מחשבת אמן בן פ
פרשה דרה ואיך ירום כרוש נבוש עלי ארץ ישוש עלי ערש מקום עברים
ואורים ואם אני ככה דל בחכמה ורך בשנים מעוות לא אוכל לתקון וחסרון
לא אוכל להמנות היה לי ללך אצל קוראים המה בחכמתם יזמרו בעדי
עזרה יעזבו עמי ומה אני ומה חיי להרים מצא ולחבר הדר נגד פני ע
עליון אך אמנם ענותך הרבני היא השיאתני ממצוא חפצך ודבר דבר
ובכן ולך העלה גדולה והשובה כן להביא על דברת הקהילין אשר שלח אלי
מעלתך ב' פרשיות על ידי ביר אמונתך נעים זמירות ישראל דוד פקרדו כי
הוא הנייהם ומצא היבה אתם קסירה ועוד היבה אחת שמשיר כשרים מה
אומר לאדני מה אדבר ומה אצטדק האלהים מצא את עון עבדך והנה
ראש דברך אמת והודרכתי לכתוב פרשה אחרת כמין וכהלכה אשר קראו
אותם אתם כהיב והמעיה אשר נתהים בידו הוא סופר מהיר ובידו מיולא לי
לאמר כי היו כשרים ועליו סמוכים על משענת קנה רצוץ אך היבה אחת
שמשיר כשרים והיא היתה **לבבכם** שלם עם אלהים ועם אנשים וי
ואראיה אותה בבית המדרש לכל בעלי הדיינין ותוכה לו לכמה סופרים ולה
אחד

אחר כלם יעידון יגידון שכשרים הם ואינם פסולים – מעתה קורבה הוא
יה יצילנו משגיאות ועתה אין לי להאריך כי אם להקריב אזני לדלתי פתחי
שערי רצונו לרציעה כעבד המוכן לעבודתו ותפלה לאל חי יעמידה תמיד על
קו הבריאות השקט והשלום כנפשו שבעו וכנפש הדורש שלמה וטובתו כל הימים:
נכתב ונחתם פה קק אמשטרדם סדר כי צדיק הוא שנת לו אחזת הארץ:
זעירא דמן חברייא דלית בהוריה מלירה

מתתיה בן יצחק אבוהב

האבה מבלבלת את השירה
איכה ישוט כשוט ואיך אפרוח
ישוט ושוטו קוץ קרוש ביכה
איכה זבוב נבוב יקו לפרוח
לעוף באין אברה ואין עצה
איך אל דרור יצא דרור לברוח
משפט ומפחד ושית דבר
כי הוא כמו נפל ורעעלף
נופל לאור אורך ומתעלף

טופס אחר׳ מעדת זכות מוכת עץ באופן אחר :

להעביר עקשות פה ולהרחיק לזות שפתים לבלתי תגלה בת ישראל
הצנועה והכשרה על שפת לשון ודבת עם המצפצפים
והמהגים ולזכות ולראיה לנערה שמה פלונית בת פלוני כל זמן שידובר
בה לבלתי יוציא לעז בעלה או שום גברא אחר עליה לאמר לא נמצאו
בתולים לנערה לכן אנו עדים חתו׳ מעידים קמא אחרי אמת מה
שראינו בעינינו וכך היה המעשה : בלכת הנערה הנז׳ דולגת
ומתהפכת בגלגל א׳ הנה ואחד על הארגז מעדה קרסולה ונשמטה
רגלה ונפלה מן הארגז הנז׳ ובכתה וצעקה ואין מושיע לה וקראה בקול
גדול כי נגע הכאב מאד והבי׳ ומיד הראוהו לנו חתו׳ ובאנו לראות
המאורע מצאנו הנערה בוכה ומבכה ודמע קלמע עולה באותה
קרי הקרע כפיה הקיפה מחמת הכאב וראינו חלוקה אשר עליה
מגוללה בדמים באים ממקום הטינופת ועדיין דמה הולך ושותת
ולהיותה מבת ג׳ שנים ואילך אין בתוליה חוזרין כדאמרו רבנן והנערה
הנז׳ בת י׳ שנים על כן ראינו לכתוב הנשתנן הנז׳ להיות ביד אביה
ואמה לזכות ולראיה לזמן נשואיה כי טהורה היא ומום אין בה ועל מה
שראינו בעינינו וידענו נאמנה אנו חותמים ומעידים עדות ברורה
ונאמנה וכו׳ דלא כאסמכתא וכו׳ ודלא יפסל וכו׳ והיה זה היום וכו׳ על וקיים :

בספר יפה נוף דף כ״ח ע״ב :

נוסח כתובה לבאים מארצות אחרות:

ב   בשבת   ימים לחודש   שנת חמשת אלפים וחמש מאות ו . . . .
. . . לבריאת עולם למנין שאנו מונים פה מתא אמשטירדם דעל
נהר אייק ואמשטעל יתבא איך הנגיד . . . . אמר לבת כהונה
מרת . . . . אנתתי ארכסת לה וזמן שטר כתובתה ל[—]
ידיע ואתאו רבנן ואמרו לן לאדם שישהה עם אשתו אפילו שעה א' בלא כתובה
וכען בעינן למכתב לה כתובה אחריתא בתר דכתובתה דארכסה
לה ובכן אנא מהדר לאקמיה קיימא מיניה וכתבית לה איך כ"ר . . .
הנ"ל אמר לה למרת . . . . הוי לי לאנתו כדת משה וישראל וכו'
דקיבלת ליכי מדרבנן ומזוני וכו' וצביאת האשה מרת . . . . הנ"ל
והות ליה לא' . . . הבעל הנ"ל לאנתו וכו' ונדוניא דהנעלת ליה
וכו' וצבי הבעל הנ"ל ואוסיף לה מדיליה וכו' כי היכי דליהוי ליה בין הכל
לכתובתה וכו' וכך אמר לנא הבעל הנ"ל וכו' וקנינא מן כ"ד הבעל הנ"ל
למרת האשה הנ"ל על כל מה וכו' .
נ"א : איך הר' . . . אמר לה להא ארוסתו מרת . . . מקדמת דנא
נסיבנא לך כד קוינא בארעא נוכראה בדינים כשאר האנשים וכדין
דאקימנא לנא ביני ישראל הוי לי לאנתו כדת משה וישראל: וכו': ויקירנא
ליכי מוהר די ליכי בסך זוזי מאה דחזו ליכי מעלמי תלאורייתא וכו' וצביאת
האשה דא והות לי . . . הנ"ל לאנתו: ונדוניא דהנעלת ליה הוא ותה שנת
לה הבעל בכתובת מתנה גמורה סך . . . ותוספת כתובה הנזכרת . . .
סך הכל . . . . וקנינא לה בקנין שלם מהבעל הנ"ל וכו' :

המכתב שכתב [illegible] הנעלה כמהר״ר משה
חיים לוצאטו אשר שלח לחכם רב א׳ גדול שהיה
שמו שלמה והיה מקובל גדול כשמו וכמעשיו כן תהלתו:

איתכנשו עלאין אתחברו תתאין · לאהללא רבא דאורייתא מלכתא ומטרוניתא · מגן חדוותא חדוא שלימתא על שירתא דמקנתא ריש מרגליתא (וריש גלותא) שפירתא ברינונתא · על גלותא דכלי דעית מהמכותא נה משכלתא מרגליתא וחכן יקרתא · ספיר נזרתא בקלמייתא וכתרייתא מעלה עמיקתא ומסתרתא · כל מלוכי ברזא דנשמתא · מילין דלא אפשר למיפרע בספורתא · ממה דמלתא מעתיקא אמירא דרעותא דהנעלה במנורתא · פום ממלל רברבתא מלי זיו דבירתא · מקרא משנה ומדרשתא :

אם אספרה נפלאותיו להלל, ועצום שבחו למלל, וכבוד תפארתו למלמלה לא יוכל קריאה להכילה; באשר לו רוממה ההלה, ידיו רב לה, בכל התורה בנסתר ובנגלה; בשבועה ובתלמוד ובקבלה; בתשובה שלמה, בעל פה ידע בכל אלה, מאור הגולה, ריש מתיבתא וריש גלותא, לא היה העיד והמעשה, [illegible] ואם קן קריאה המהוללה, דרש על כל קוץ תלה תלה, נחית לתהומא וסליק לעילא יתיבא בחרוצא ודיבורו נעמו מעלה, במקרא מגלה, רזא דמלתא; [illegible] ליה באורייתא מלה, אשר לא אמר עליו כי הוא זה. סוד מופלא, אין בספרא [illegible] ונוטריקון [illegible] אין בבס[illegible] [illegible] יום ולילה [illegible] התפלה; [illegible]
הת[illegible]לה

המסילה, מעט סגולה, הבוכחת מעגלה, יקמו דודאי ופריו והדר
אין קץ ותכלה, ויותר מהמה עבודתו הגדולה, לכל המרובה ומקובלה,
כל רואיו שמחו בו שמחה וגילה, כבוד אומרים כולו שפר מלך, למי זה
השאל לאמו והוא פלא, הכרת פניו עונה על כולה, הוא הע"ל יעלה·
כי אין כמוהו במעלה, אחד מן הכל בלולה וכלולה, כרכא דכל כולה,
בקופא דמחטא עייל פילא, אי משכחת הו"ל הדרא בפלפולא·
נקוט לכס קח' כללא· לית כן בר נש בכללא· אין צדיק כחייב למפורסמא
מיחידי שלמה:

נתן בים דרך ישרה, בזאת התורה, נחת לעמיקתא בירא, קולא וחומרא,
עקר טורא, זיקוקין דנורא, הוציא לאורה, אגב גררא, מעוכבא
לכברא, בשפה ברורה, אין ברירה בשרה ובעורה, שופ"ר שופרי"א
נס"ה שפירא שר"גא בטיהרא, לאסקלריא המאירה, חכמה מפוארה
בכלי שפירא, איפכא מסתברא, על זכותא בהדא, לית ליה
קמוי מקמרא, זכר אשר לדרכו נמקרה, בכל אחרי התורה,
לו משפט הבכורה, אי כעניב לית לקרא, אי כתנה, אימא סברא, תקרא
משנה גמורא, קלעא קשורה, הלכות מדרשים ואגדות ספרי
וספרא, חכמת הדקדוק עד גמירא, כבוני"ם מורה, היה לדשס ויד
בכל חכמה, ואחר מעלות כמה וכמה, עיר המעלות לשלמה:

נתן ה' לו לבלשון וזה הגיד מה שם מה מעי ספרים ומה סופרים,
הזכרון הגדול שאין כמוהו בכל עברים, מכמה זרועי הכבל
בכלל על פה כמשניות מסורים, נפקי אלפים ובורים, הגדר על
פה לתלמידיו היקרים, התשובות ומסקים אחרים, אין בם אחד

אשר

אשר לא ידעו שורשים ועיקרים, פוק חזי מה עמא דברים דקים ליד
בגנה אם היו עלויה, כי דברין כנים ישרים, הביטו לראות כהמ״כרים,
הנמצא בית אשר רוח שקים בו נגבר בגורן, אגיד באדירים, מיני ועיק
רים, המשיר הלמידים הרבה כלם ברורים כלם גבורים, נת״ן את הכרם
לנוטרים, את פריה ומטעמה כרם אשר היה לשלמה:

נתן עוז ותעצומה, עלה השמימה כשמו כן הוא מהלך רב״ק אמר
מעומקא קהומה על שמ״י רומה לדע״ת כל תעלומה, במקור
החכמה, רמה הנסתרה, ונעלמה, י׳ ספירות בלימה, שיעור קומה.
ונכון מה, משא דומה, בכל׳ כנפי האדמה, צפונה וקדימה נגבה וימה,
כי יצא למלחמה, במלחמתה של תורה, נכב וקמה, מחיה כל הנשמה,
פרשה פרוחה עשה סתומה, במ״מ פנים טומא ומהור דרש רשומה —
ברימוזה לחכמ״תיאה גמטריאות ופרפראות לחכמה, מודות פלאים —
ופקרים ברוב איכות וברוב כמה, ברוב עוצמה, ודברים רבים כהמה.
מרגלא בפומה, בשפה ברורה ובעימה, בלי נחמה, שם בלחן שמה.
כי חכמה שקים בקרבו נפונה וחתומה, והרב חכמתו מחכמת שלמה:

נתן ה׳ לו לשון למודים, לדרוש בסברות ובמשלים, דברי אמת וצדק
פרי מגדים, כפרים עם נרדים, פשטים מתוקים וחדודים, עמק
הסודים, אורות ומעמים ונקודים, דברי אשר לא שמע אוזן מעולם מגידים,
כולו מחמדים, מזהב ומפז הם נחמדים, נרתן ענין לה בין דברים אשר
קשים כגידים, יין עסים רקח רוב דודים, בכמה לבושים ובגד בגדים, ד
דרושים לכל חפצי הנגידים, ראויים להתכבד למכובדים, מעיר — אזן
בלימודים, חבר מלמדים, ועל ידו פה הם מיוסדים, והכל מעידים

תהלתו

הקלתו בקבל חסילים, ובוולקי מעתקים כל'תי שאינו אומר עליו יעולים

מנולים, אותנו הטוב הולך לסוק עלינו הטיבו זקים אח גם שלמה:

נתן אמרי שפ"ר לשון עט סופר, כתבי וכשופר, קולו כלו פסוק

ריש"א ונער סיפא לדרוש ולספר, קחי ולא נפי ניל וכפר, הן

כחני מתי"ם מקצה אל קצה בכתיר, מה שאין הפה יכול לדבר ולספר,

כתיר הדים קולו כשופר, אשכול הכופר, ילד להוריד שפ"ר אמרות

נזרת ספיר לא הכולה בכתב סופר, גם רמ"ת ואין מספר אותיות שוקל

וסופר, לא יומד ולא יספר, הידועה כי אספר, רבים מבקשים פנו

פני חמה, את פני שלמה:

נתן זמירות בכלה, קינה ויללה, על חרבן אריאל עיר מהוללה;

אשר היתה לשריפת אש מאוכלה, ושכולה, בכה ויתחנן לה;

נת"ן תפלה בקהלה, ושר בשירים בעגון זמנגנים שרפי מעלה, בשלש

המשמרות הלילה, באשר אליו נגלה, פעם אלהים לבוש אדרת שערי

כולה, מה נדרו לו [illegible] דברי תלה, כך וכך ומקוננים מתוליה של

מעלה, ועין בעין כאב יוצרו נצב קומב כאשר נראה ה' שלמה:

נתן לו זקים עושר ונכסים ורב פנינים, והשליטו לאכול מהם

מעולנים, נת"ן פזר לאביונים, לחיתו ניתן מימיו לאמנים, ניתן

ליעף כח ולאין אונים, מיהב יהיב תשקנה שקיל' ורוקח שלמונים, ניתן

באוצרות בית ה' זהב זקדר בתונים, זאת הקורה את גם לפני ולפנים,

עם פרוכת המסך וגם שלי כסף מעולים וסלינים, משובצים במרגליות

ומובות אבנים, אין כסף נחשב מאד למאומה בבית שלמה:

נתן בנו פלשים לבו הידעתי קובר חברים, עשות ספרים

חקוקים

חקוקים בעט ברזל ועופרים, לזכרון לדור דורים, מעין יה עולים במעמדים,
חלק לשכינה וגם לשמונה מסודרים, חשב עשתונותיו שגעה וקמה ככבודם סי
דרושים יקרים, כל הקורא מרחש ועל סוף בהם נדרשים ונאמרים,
דברים ברים וברורים ומאירים כספירים, כזוהר הרקיע מזהירים,
וכלל כתיים אחרים, והעולה אור הצפון לישרים, לאורייתא קושר כתרים;
כהרים, נדרשים במזי חותרים, מגלה סתרים, לארץ ולדרים, בחסדי
ירחק הרואה ויבין המבין סודות נפלאים ונסתרים, כולם ברורים
כולם ברורים, גם חיבר דרוש יקר ונכבד זך כלי שמרים, תשד"ר ופי
בחמשית שלמה גלוי עיניים, ועל הקבלה בכלל אזן וחיקר ותיקן
מאמרים, בי ספירים נבונים וישרים, קלים וחמורים, וסדר קבלה ושלשלת
ואצילות [illegible] קצרים; בחכמה פותח שערים, והאחרון הנכבד והנורא
את ספר הזהר בו מפרק הרים, מגלה עמוקים ומסתרים, כאשר מעין
החזנה מעדים, בני איתן היקרים, בו ירד כנס חכמה ביום של שלמה :
נתן אלהים בלבו לחבר שאלות ותשובות, מדבש ונופת צופים ערבות, הוציא
לאור נתיבות ולהבות, דינה חרבות, שלשה המה מעולי הלכות נחצבות,
בהם הראה חריפותו ובקיאותו ועומק שכלו הרחובות, כל הקורא בהם
מרכבות, שלשה המה נפלאות ונשגבות, מתלל רבבות, עם ראשי ישיבות,
יריב ריבות, צדיקי נדיבות, בהלכות תפלות וזכות, ואיסור הגרובות;
דיני שבת ועירובות, עניני קדושין וכתובות, ובהוכם נכלל התשובות
חשובות, אשר בסידורות היו ספקותיו לובבות, מצית קרבות, עם
החברים אשר לקולו היו מקשיבות; נתן טעמים נאים נדיבות, ובהנה
וכהנה אשר נמנה דברים רבות הם הנצבות, כבעלר הקשובות ::
שכלם

אבלים מתאבלות במאמר שלמה:

נתן ה' ולקח ארון האלהים השמימה, אראלים נצחו את המצוקים
במלחמה, בגזרת עירין פתאום, הסתלק מעלינו, זאת השמש
דבקותנו ליותא, ונפל עטרת ראש נשיאה, נחשכו מחמד עינינו המאיר
המדינה, אשר היה לבו לאמונה, והדבקות בישיבה הרמה, כנודה מרומה,
אל מקום הנלוק שמה, להשתעשע ברזין דרזין סתרי דסתרין סתרי עילאי
דסתימאה; אשר תענוגי כל ימי מעלתו, ללמד מאלוהיו, זיכה הנשמה,
בין מנחם בוס עתיד החיים, נהפך אור זך ואל לחושך וצלמוה:
בשנת שנה הכיר את שוכן רומה, בשנת נתן בן אאמהר"ם
שלמה ויהי בעלות אל י"ה בסערה השמימה, סער סוער לבי עלי
יהמה ואומר אוי לי כי נדמה, כאבן דומה; אם בארזים נפל פחד
ואימה, מה יעשו אזובי קיר חומה, מי יגלה לי רזים שנאלמו הסתר
מתקשטים בהמה, מי יבאר לי עומקי סודות בגוף נשמה, מי יבאר
מעלותיה מאין לימין, וזאת היתה נחמתי נחמה שלמה, באשר
עברתי בשדה הפתוחין תפוחי זהב דברים המתוקים בתוך משכיתו,
חרות על הלוחות כתיבה וחתומה, מגלה עמוקות נסתרה, כפרחין
ופרחין כולם מתקיימת, שכולה אין מום מומה, לחם שבו ואחלימה,
ואז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב מכריזותה, אך כי צעיר
אנכי בשנים ובחכמה, לא אוכל שיגה לעיני ולהשתעשע בקריאתה, עד
אמצא מקום להוציא אור הגליונה, ודרכים לדרמתיה, ללמד מה
על תה"ק, ויזכרונו לעד ולנצח לקיימה, ויהיה לי לנחמה, אז אמר
שלמה:

נתן:

נתן ה' חכמה לשלמה להראות קצת מעלותיו הרמים, לפני נבונים
וחכמים, ומשוררים, להעלות ספר אחד ברשומים, להוציא
לאור מעלותיו, לזכרון לעולמים, והנני אל לבי לדרוש ולתור אחר
הספר הזה המגלה עמוקות וסתומים, אך כי רחש לבי לדרוש
ולתור בקרבי ונפשי עלי הומים, כי לו נאה ויאה להקים שם גדול כשם
הגדולים הקדמונים, להראות לעיני עמים, מעלותיו העצומים, גדול
הקומים, חבילן אשר נמלה בשנים, באשר שהוא היה מרגניתא דלית
בה טימים, ממי דמשכחן פוגמים כל הרואה המראה הזה
משתוממים, ובעיני העם יהיה התועלת מתקיימים, ופן יאמרו רבים
וכן שלמים, ידינו רמים, לא שאני אתה הולך למוך עולמים;
לא מן הש"ם הוא זה כי במה נחשב ספר זה הכתוב, וכי קצרה ידם
לבנות ערים גדולים ועצומים, מהותים וחתומים, ואת השיב אל
לבי לנחם דבעמותים, כרוב והרוצה לשעות ישעה שגם זה הכל
מקדמונים, מן נ' שמים עצומים, מצד הפועל ומתפעל ופעולים
המפורסמים, כפילוסופים, הקדמונים אחת ראה זה חדש אשר כבר
לא היה לעולמים, הנשמע אן הנראה כמוהו מימים, חיבור זה ברב
איכות וכמים, מגלה עמוקות רזין סתימין, אשר כסה עתיק יומים, מקרא
א'לכתה שמים, רגב אופנים דברים טובים ונחומים, פגעים ערבים
ונעימים, והנה מעלתים עלומים, אשר חבר על המלך משהאב החכמים,
בו יראו המשכילים רוחב לבו כפתחו של אולמים, ולא דבר לנגד עיניו
נסתר ונעלמים, אורים ותומים, דבריו מאירים ומשלימים, אותיותיו
מחכימים, כנופת כדבש וקטורת הסמים, הרי כשמים, מים
מעשיה

מעשיה, כפעולת שלמה:

נתן ה' לי כזה זאת ועוד אחרת, ליקח לעזרת, לחבר זה המחברת;
דרוש נכבד ונקראת, אור בהיר וזהיר ונהיר בה זוהרת, על
שהיתה קבלה מסודרת, יותר מספר אחרת, שלא היה עליין נגמרת, בשגיו
הם מסודר ומפורש, ויתרה סוגרת ומסוגרת, וקירות בבית שקערורות
פיסולת וחיבורת, ומזה נכרת, בעודו בחיים חיותו עלה על דעתו
המאוזרת לחקוק זאת בעט ברזל ועופרת, להיות לו למשמרת, וישמור
למזכרת, לשם ולתפארת, ועכ"ז הוא בעצמו הקדמה ~~אחת~~ עם מסודרת
חדושה אי אפשר לספרה, רק בעוונינו מעיניו נסתרת ונעדרת,
וחבל על דאבדין ומשתכחת, זה לאות ולראייה מפורסמת, אשר לקח
שלמה:

נתן ה' לי לאות ולמופת אות מופלא, ושלמה על כולה, רצונו על
מחשבתו שלימה עולה, לחבר אלף אופנים על זאת התפלה לקיים
אדם א' מאלף מצאתי ונשא בכל אלה, בכל ויאמר ה' רב"לך אל תוסף
עוד לעלה, יותר מן רנ"ב רב לך עולה, ואח"כ ראש הפסוק עלה, ויהי
באשר פתר לנו ועלה, רנ"ב סודות עמוקות מעלה, הפלא ופלא, בימים
האלה, חלה ובזאת התפלה יגיעו עלה, גם מתן השכורה והגלולה, לפני
בורא עולם, להשתעשע בדרך עולם, ונמצא מתוק דבריו ניכר
לבחקתילה, מאת ה' היתה זאת בכולה, לעלות רזין קדישין רזא דמלה,
בזאת התפילה, לשם ולתהילה, נצח ועד סלה, ויום שהתקן המיל לזכרון
עלה, זכרון א' לכאן ולכאן עולה, וזה הוא אגרת דביה הילולא עילאה,
שבוא ~~[illegible]~~ הלולא רבא דעילאה, קורות העולה קום בעולה, אל רום
האצילה,

התפלה, כלולה דמלך, שנשקו בחנם אחד עולה, מצד הפועל ומתפעל
ופעולה ושלש אלה, יעשה לה, להעלות דבריו אלה, להראות לעם המהוללה,
להכריז החזקה אשר עשה, בוקר וגם לילה, להשמיר לו גם ושאריך על פני
האדמה, ואת ביתו בנה שלמה :

נתן בחוברות הה ומות לבנות על זה יסודתו ומצודתו אשר הכין ופעל,
כי עלה עליו ז"ל ראש גולת אריאל בן מהללאל, שאלות גדולה לשאול,
אשר אין דרך לבאות ימין ושמאל, מצד הפועל ומצד הפעולה ומצד
מתפעל ומצד הפועל, אל פועל שועת אתה ונואל, להשיב נפש
משאת לגואל, חבר חבירה לקבל תפלה ישמעאל, כדי מעול לאיש בליעל
הפורק עול שמים בבוקר בלא יועל, המשוקץ והמגועל, וזה דרך
התמיד בכל יום חסד אל, ועתה כביכול נעשה רחמן אכזריאל, על
יקותיאל, אשר לא קם כמשה עוד נביא בישראל, התמיד היה ה' אלהיו
עמו ויעל, אל השמים מעל, ובחר את התורה הואל, כי אשר קבלו
ממטטרון ורזיאל, אשר פרש כפרח שואל, בגם אשר לימדו זגנזאל,
ואחרי כמעשה שונאל, כי תפלתו מעם ונעל, והשובתו כשאר מעל
ואחרס בידו קנעל, והגם לא הועל, לעלות תפלתו למעלה כי דלתי
רקיע בעדו נעל, עני הכרוז אשר כרז אכזריאל שלא לקבל תפלה
יקותיאל, למה זה ועל מה זה; מה חרי האף הגדול הזה, על איש נביא
וחוזה, אשר מחזה שדי יחזה, פענח רזא, מצד המתפעל מה היה כוונת
משה נזר לאלהיאל, בתפלתו אשר שאל, למה ועל מה קבלו תפלות
התפללו לאל הנזר להתיר ולשאל, מתי מה נתאוה לארץ ישראל, :
וכי לאכול מפריה הוא צריך לשאל, ומצד הפעולה מה היה [illegible]

[illegible]

אי״ מועיל, אשר לשרת שם יואיל, ומה היה מועיל לי״ על שאר חרזות אשר
הכין ומפעל אל, על אלף קושיות בנה יסודתו, ותוכן הספר ותהלתו,
הוא הרמתה השובתו · שרצה משך להקן כל הדורות שיהיה לאחריתו
ועוז חבר מחברתו, שכיות חמדתו, להודיע לבני האדם גבורתו · ו
ומעלתו, ונפלאות פני קבל הכותבתו בינתו ומולדתו אשר כבש בחת
שפתו, ותתן לנו את גבירתו, מי יוכל הכיל לעומק במסילת שכלו
חכמתו, חכם לב ואמיץ כח ישקול על לבבו, כל אורב נורב
מבוקר לערב בוקרו, אז יערב עליו שיחו וגבורתו, הנעימה
בשמעו דברי שלמה :

נתן אל לבו נקרא בשם מגלה עמוקות מן ב׳ טעמים מספיקות,
א׳ כשמו כן הוא בו נגלה סודות עמוקות, נפלאות ועמוקות,
דברים ערבות ומתוקות, שבעתים מזוקקות, כזוהר מבהיקות
כראי מוצקות, מזהב ומפז הם מחושקות, כפטיש יפוצץ לכמה פנים
מתחלקות, מעשר סלעים וקיקיון; ב׳ כי זאת בישראל לפנים, דרך
המחברים הקדמונים, ספריהם על שמותם לבנים כמו שאחריםו כזה
מנהגם, רוקח ויראה ימש״ה ראשי הגאונים וכן מצינו רבי אליעזר
מגרמיזא אדון אדונים, קרא ספרו סודי רזיא רמז לנבונים, כי השם
אותו המובא מספר אליעזר במכוונים, ור׳ נחוניא בן הקנה קרא
ספרו ספר הפליאה מראה פנים כי קושבנא דין בתיבה נקובים,
ורשב״י פתח בד״ה שמו בו טמונים · ובמגילה זו עלה מעלתו ז״ל זקן ונשא
פנים, המגלה מצפונים, בלא דופים, מבכר הפנינים, לשום אחד
אחד שם למכוונים, וכוה לקרא בשם מגלה עמוקות יבונים · כי שמו
ר׳

ר׳ נתן בקרבו בינה ועצומה, ויקרא את שמו שלמה :

בתן אם לבי להוציא מחשבתי, מהכח אל הפועל רציתי, כאשר כבר
התחלתי, ומבור הייתי שבכל נפשי לא כפעלו ולא כיגיעתי, רק
כמשחק בחלום בעתי, ויהי כאשר קריתי, מלא שגיאות וחסרון דברים ראיתי,
בכן יעצוני כליותי לכתוב י״ל חיבורי, קום מה לך נרדם לכל עת וזמן לכל
חפץ והמוני, עת לחשות ועת לדבר דבריו, אז חשתי ולא התמהמהתי,
מכל עסקי פניתי, ועזר מה׳ שאלתי להרחיק את השגיאות קירה דעתי, את
חסר נערתי, ואת הרע בערתי, מראשה לסופה קריתי, לפעמים חלפתי,
והמרתי, עניינים להיות שוים, הדין מעל הביאור גליתי ואת הטוב
בחרתי, ולפעמים הוספתי והוסרתי, מה שלקטתי, מפניני מאמרי
ספורי ספורין במעט דבש אשר טעמתי, ומן מעלתו ז״ל קבלתי
שמועתי, ולפעמים בעקבות אבותי דרכתי, וכוסך מגלי הוספתי,
לפי קוצר השגתי, ובכך הנה האלברי, ובתוך כ׳ אצי לבנה ציירתי,
ועתה קרוב לא ציירתי מה שכבבתי, כי השמים עלי ובעננים מערכתי,
אלא עשיתי זאת לשם התחדשת נדולתי, ולא עלה מעולם על דעתי להכר
מחברתי, ולדבר אמרתי, כי לבי הוותה לבו, כי קצר מגל שכלו,
ואין דעתי צלולה ללקוט לקט שכלי, לומר שלי שלי, רזי לי רזי לי, זה
חלקי מכל עמלי, ובא בגלולות ובנפלאות במקלי ובהרהורי, לא לי,
ולכן בתחלת הספר לא הללי להראות מפעלי, לדבר כמקבלי, להעלות
חכלי, רק חברי המקשיבים לקולי, בני גילי, שרידי רעיוני ויועצוני לפבור
מגבולי, לעשות זאת לגבול מעלתו להעלות מעלותיו, חלקי וגורלי, בנחלת
שפרה לי, להראות לעיני העמים את יופי הספר כי לא דבר מקבלה
בכל

בכל קוץ וקוץ תלי תלים מילי, וה' עזר לי, המיטב מנחלי, ויאתן חילי
הפיל בנחלת גורלי, פרי ניבולי, יערי וכרמלי, והוספתי נופך משלי
אשר חנני ה' צורי וגואלי, לא להתגדלי, ולהקדמתי קהלת משלי
שלמה :

נתן ה' השומע לעם מפוזר פזר נתן לאביוני אדם הכבדים והנמנים
לא בשאת לבנים, כי אם לשמוע לשמיע אוזן לאהבה כתבנו ·
כי נסתמו מעיינות תהום רבה, היום אשר לא כי הוא היודע
כל חכמה ומדע, ומאין קמנה על אדמה, על כי האיר ה' לבני
אור יקרות ספירות מאירות בספירות, הוא אשר נתן לשום לעולים
בגלות לגלות תעלומות עמוק ארוכה מארץ, ארץ נגב יכולה מדי
צריך נתן באוצרות ביתה לבו לדרוש ולתור בחכמה הרמה, שפתים
קדושה בעזרת ה' בגבורי כח לשמוע פריקות עדרים ירד שריד
לאדירים עדרי חכרים גדולים חקקי לב אבירים, והוא ישיב כמלך
בגדול להעליטה מתעלמי יערת צוף צוף אפרתי, שמו-אל רמותי
העיר רבתי כרתי ופלתי ר' ונשיא חמודי ראיתי, אור לי היום גליתי,
חכמת הזמן אסף אלהים את חרפתי, אלו זכיתי לראות פני מלך תייס
והגיתי, אז ישיר משה :

נתן באוצרות הדומות, גנזי מרומות, גדולות ורמות, לפנות
נעלמות, עינות עצמות, ומשה היה רואה באי"ז חולם
חלומות, ובמשמע קזיומת ומלומות, כי נריבנו שדי קדומות · א
אמרתי אלי, מדוע קדמוני דרכים, אמנם באחרון מקנים, על כי נתקן
ש"ים, והוסרו שני עליו"ם, חשך השמש בצהרים כי נפלה
עטרת

עטרת ראשנו, כן אנחנו נשארנו לבדינו, מי יגלה עפר מעינינו, מי
יחד אפלותינו, להחיות את נפשותינו, לנחם מלבבותינו, ואת היא
נחמתנו, כי השאיר לנו ברכה באמתחתינו, כמום עמנו חקים באוצרותינו,
פריו מתוק לחכנו, חזקות כרכי מוצקות, משלהבת יה חקוקות
מצוקקי דינה מודלקות, מגלה עמוקות, מסוד הגלגול עתיקות,
סוד הגן ועליונות, סוד הראשים והעבודות, סוד היבום והתעגוף
העשוקות, שבעים מזוקקות, להוציאם לאור נפשותינו תשוקות,
זאת היא משוקות קבלה למשה:

נתן קולה קול עוז והשמיענו קרא בשמות, על אדמות;
במראה ולא בחידות, ואלומות, לכלם יקרא בשמות:
הקדושים מעולם הנשמות, ולא מן המדומות, שכלם מתאימות:
בפרות אדומות, נסעו ממדבר קדמות, צפונות ונעלמות, אין
מספר וכמות, לגדולי מעשיו הרמות, עד אמרתי אני העם, כן
אבנים, מאור ~~המדומים~~ הדור ופנס, אשר עותל לנו עיניים כר יקראו נכנס
נאנה ורענה בנות ציון בשערת פאר הזמן כתרה ונזרה מק־
מורש בפסוק אעברה, לבקש לו הקריה, ומגה שהשיב לנו
יוצר וברא ואם בפסוק א׳ הרמה נבחרה, שילאו מתנו ככב כינור
אורה, מה הקל על כל התורה, אז ראה ויספרה, הכינה וגם
חקרה, ונאת בקרום אשר שם למשה:

[illegible]

תפלה

לסוקראטי האלהי אשר העתיק אותה ללשוננו הקדושה ר' זרחיה נ"ע:

תבורך ראשון הראשונים, ונצחי הנצחיים, הקדמון לא ימות לפני הזמנים העוברים והעתים החולפים הקדוש יפעלים · והטהור אשר לא יגבלוהו מקום · ולא יכילהו זמן · כי הוא מכונן הזמנים · ובורא המקומות:

תבורך בפנימות העליונה התמידית הנצחית ביאת תפשי' הזכה הברה הטהורה ראשית כל מאורי אור הש' המכלכלים לכחות השכלים המאירים עיני הנבראים:

תבורך אדון העולם אשר ממנו חיי כחות הרוחניים וצורות הנפשים המלאכיים: משאלך למען נאחך בתמידותך ובאחדותך שתפליני והצילני מהמון גשמי יסו' וממחשבי הסכלות הנרגש בכל העולם · והמשכני אל צרור מוצל ממך · והמלוה נא · והשים מנתי לעשן שמך מנת המדות העליונות: והעתיקני מתאוות הטבעיים · וגבורת התאוות · והדריכני אל דרך השכל והנבואה · אשר בה אשוב לאור באורך · ובהבדילני אותי מעולם הגשמי הכלה · והעמידני ההכנה הנאותה לשוב אל הטבע המלאכותי העומד לנגדי עד נקיים לנצח

לנצח נצחים · הוא מדור החסידים ויראי ה'. הה · ואוי
הוי לי על החרפה של הבחירי משכל! ולא נתתי עד
לות שלך · אוי לי ואבוי! על אשר קנתי מהודות כל
תענוגיך עלי! מר לי מר וצר לי על מהירות לבי!
וכי לא הבטתי אל האורות העליונות והרמות:
אנא האלהים הנשגב אליהם · ומתוך בימי חבלי עוד
הנהלני והביאני אל מעוז המנוצחים הוא מקור :
החיים ונצח הנצחים: אשאלך להצילני ממקורי המדות
הזרות אלתו ותתני פרכה מן הפרדות · ותגיעני אל
דעת הגלין בין האותיות המתמידות בעולם השפל
ובצורות המתהלכות: אתה הוא יודע הכל · ומושל
בכל יוכל יכול :

פתיחת המשורר

תכלית הבאת הספר הקטן הזה תשועת ישראל על ·
ידי יהודית לאדונינו הקדוש בשיר (כמו אשר אותה
בלא איטליאני הנבון וחכם גדול מפואר על כל פייטני דורו · ה
המאמר פייטרו מיטאסטאזיו הנכבד ונאהב לפני אדונינו
הקיסרים קארלוס הו' ויאזעפוס הב' שמלכו בכבוד ב
בארץ אשכנז :) היתה תחילה במחשבה ותשקפת ראשונה
להלל לגדל ולקדש שם בפרהסיא במעדנות השירים הנעימי'
והתנינות היפיפיות ; בהשגות לספר נפלאותיו ברנה הנסים
והפורקן שעשה לאבותינו בימי ובידי הצדקת הנ"ל כשעמדה
עליהם חילות אשור הרשעה ובקשו להכחידם תגני בעזרת ה'
אולופירנ"א שר צבא נבוכדנצר ותשנהו · ואף אמנם שאין ה
הכלל אחז"ל מגלת המאורע בכתובים מפני שלא נכתבה ברה"ק ·
הנה כבר קיימו אמיתתה בתקנת בס' הכלבו ה' חנוכה סי' תר"ד
בשם התוספות וז"ל : כמו חנוכה הגדול אירע על ידי יהודית וכו'
ע"ש : הר"ן פ"ב דשבת : הש"ע א"ח סי' תר"ע בהגהה : י"א שיש ל
לאכול גבינה בחנוכה לפי שהנעשה הנס בחלב שהאכילה
יהודית את האויב · בס' מאירת עינים פרק נ"ג זכר עשה
לנס הזה של מיתבת ראש אולופירנ"א שר צבא נבוכדנאצר
ראשון ככתוב במגלת יהודית · ותשועה הכה"ל כתבה ועזר
לנפשות זכרון הגדולה מידי שנה בשנה · נאם דוד נאמן הח'
דף

[illegible]

[illegible]

